

FOGYASZTÓVÉDELMI AKTUALITÁSOK

Javaslatok jogszabályok módosítására

HÁMORI Antal
egyetemi docens (BGE)

1. Bevezetés

Ebben a tanulmányban fogyasztóvédelmi aktualitásokról jogszabálymódosítási javaslatokkal szólok, 2019–2021. évi fejleményeket tárva az Olvasó elé. Először – a legújabb békéltető testületi és másodfokmegszűnési, valamint egyéb, 2020. évi fogyasztóvédelmi változásokat is beágyazva [Fgytv.,- Ákr., Kp., 151/2003. (IX. 22.) Korm. r.-módosításra is kitérve] – a fogyasztóvédelem komplexitásáról, jelentőségéről, hatósági döntések színvonalbeli különbségéről és egy tervbe vett „utóellenőrzés” utóéletéről is szólok.

A következő részben foglalkozom részletesen a békéltető testület ‘reformjával’. Kérdés, minden változás megfelelő-e (pl. a fogyasztói érdekek képviselőjét ellátó egyesületek kiválasztási eljárásban való részvételének mellőzése, a jogi végzettség megkövetelésének elhagyása, a közgazdasági felsőfokú végzettséggel való megelégedés növeli a „professzionális alapokra helyezés”-t)?

Mindezek után következnek a szövetszerű jogszabálymódosítási javaslatok: az Fgytv., az Itv., a 19/2014. (IV. 29.) NGM r. – 2020. évi módosítását is tárgyalva, a Kertv., a 210/2009. (IX. 29.) Korm. r., a Szabs. tv. és az Alaptörvény egyes rendelkezéseit illetően. Ebben a fejezetben kerül terítékre – Fgytv.-módosítási javaslattal – az a kérdés, hogy a békéltető testület hallgatásával szemben – legfőbb ügyészségi állásfoglalásra is tekintettel – mit lehet tenni? Írásomat a gyengébb fél fokozottabb védelmét, támogatását célzó gondolatokkal zárom.

2. A fogyasztóvédelem jelentősége, aktualitása

2.1. A fogyasztóvédelem komplexitása

A fogyasztóvédelem közgazdaságtani, etikai, jogtudományi, végső soron pedig teológiai reflexióval is megáldott terület, amelyen belül a joganyag, jogalkotói és jog-

alkalmazói aktusok sokasága – összetett valóságában, magán- és közjogi, anyagi és eljárásjogi világával, hol így, hol úgy, de – rohamosan növekszik, változik, lesz jobbá, időnként – vissza-visszalépve – rosszabbá, kevésbé fogyasztóbarát, olykor, mintha inkább vállalkozásbarát fogyasztóvédelemmé válva, a gazdaság professzionális és laikus szereplői, képviselői által valamiképpen befolyásolva, alakítva, a politikai erők viharában szétfeszítve, megtorpanva, kapukat fogyasztóvédők által hiába döngetve.¹

¹ A fogyasztóvédelem etikai, jogtudományi, teológiai reflexiójához ld. pl. HÁMORI Antal: Bevezetés a fogyasztók etikai és jogi védelmébe. In: HAMAR Farkas – HÁMORI Antal (szerk.): *A fogyasztók etikai és jogi védelme*. Budapest, Budapesti Gazdasági Egyetem, 2016. 6–16.; HÁMORI Antal: Vélemény az üzletek vasárnapi nyitva tartásának tilalmáról munkavállaló-, család- és fogyasztóvédelmi szempontból. *Magyar Bioetikai Szemle*, 2016/1. 13–34.; HÁMORI Antal: A „vasárnapi munkavégzés tilalma” fogyasztóvédelmi nézőpontból. *Iustum Aequum Salutare*, 2015/2. 127–135.; vö. pl. FRIVALDSZKY János: A pénzügyi világválságból a klasszikus természetjogi elvek újbóli érvényesülése felé. In: HAMAR–HÁMORI (szerk., 2016) i. m. 73–120.; FRIVALDSZKY János: A vasárnapi kötelező pihenőnap természetjogi alapjai és közpolitikai lehetőségei. *Iustum Aequum Salutare*, 2015/1. 59–99. A fogyasztóvédelmi jog komplexitásához ld. pl. HÁMORI Antal: A fogyasztóvédelem jelentősége és oktatása. Javaslatok Magyarország V. középtávú fogyasztóvédelmi politikájához. *Jogtudományi Közöny*, 2016/3. 175–179. A „kapuk döngetésének”, a „rendszer” akadozásának példaként említem meg: a 2020. június 4. napján kelt azon tájékoztatáskérésre, hogy a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény (Fgytv.) 51. § (3) bek. szerinti közzétételi helynek mi az elektronikus elérhetősége, a másodfokon eljáró Pest Megyei Kormányhivatal 2020. június 9. napján a következő választ adta: „Az Innovációs és Technológiai Minisztérium Kereskedelem- és Fogyasztóvédelemért Felelős Államtitkárság tájékoztatása szerint a <https://www.fogyasztovedelem.kormany.hu/> honlap megújulás alatt van, a határozatok közzétételével kapcsolatos fejlesztés megvalósulásáig akadozhat a határozatok feltöltése, emiatt szíves türelmét kérjük.”; az eredménytelenségre tekintettel 2020. szeptember 9. napján kelt ugyanerre vonatkozó tájékoztatáskérésre az Innovációs és Technológiai Minisztérium (ITM) 2020. szeptember 30. napján a következő választ adta: „A végleges fogyasztóvédelmi döntések közzététele tárgyában az új www.fogyasztovedelem.kormany.hu honlapra való átállás miatt technikai problémák léptek fel, amelyet a fejlesztő rövidesen orvosol, így a végleges fogyasztóvédelmi döntések ezen a honlapon közzétételre kerülnek.” – kérdésként fogalmazódott meg bennem, az ITM – a fogyasztóvédelmi szintet *contra legem* csökkentve – hány hónapon át, mióta és meddig sérti meg az Fgytv. 51. § (3)–(4) bek. rendelkezését, a prevenciót nagyon jelentősen szolgáló közzétételi szabályt [ld. a fogyasztóvédelmi hatóság kijelöléséről szóló 387/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet 4. § (4) bek.: „A fogyasztóvédelmi hatóság honlapja alatt a miniszter által üzemeltetett honlapot kell érteni.”; az Fgytv. 51. § (7) bekezdése szerint a fogyasztóvédelmi hatóság a (4), illetve (6) bekezdés alapján közzétett információkat a közzétételtől számított hat hónap elteltével honlapjáról eltávolítja]; a részleges sikert tartalmazó válasz 2020. november 3. napján érkezett a másodfokon eljáró Pest Megyei Kormányhivaltól: „a határozatok közzétételi helyének elérhetőségi útvonala”: https://fogyasztovedelem.kormany.hu/#/jogeros_határozatok_tartalom – „[...] PE/002, a rendszer kiadja Főosztályunk eddig közzétett határozatait”, a 2020. november 3. és 4. napján történt keresés szerint e Főosztály részéről csak tizenhat [a honlap szerint a közzététel napja („Feltöltve”): 2020. október 7.], amelyek közül több (pl. a „PE_002_187_5_2020_Media Markt Kft.pdf”) e két napon nem volt megnyitható, ezért a fogyasztó ismételt bejelentéssel élt a másodfokon eljáró hatóságnál [ld. a panaszokról és a közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény (Panasztv.) 1. § (3) bek. első mondat]; a 2020. november 4. napján kelt válasz szerint ezen a napon e hatóság jelezte a problémát az ITM felé, „Sajnos mi is azt tapasztaltuk, hogy egyes határozatokat nem lehet megnyitni.” – „[a] (valószínűleg) technikai hiba megoldásáig” kérték a fogyasztó „szíves türelmét”. Azt gondolom, ezáltal a „kapudöngetés” nem volt (teljesen) hiábavaló, és van remény. Olyannyira, hogy a másodfokon eljáró hatóság 2020. november 5. napján tájékoztatta a fogyasztót: „a »PE_002_187_5_2020_Media Markt Kft« elnevezésű pdf. megnyitható”; az ITM pedig 2020. november 10. napján tájékoztatta a fogyasztót,

Kétségtelen, az utóbbi időkben is voltak előrelépések, mint például a „termékbemutatók” jelentősebb fogyasztóvédelmi jogi szabályozása több mint négy éve.² Az Fgytv. 2019. évi módosítása³ és az ahhoz kapcsolódó 26/2019. (VIII. 26.) ITM rendelet⁴ azonban véleményem szerint fogyasztóvédelmi szempontból nagyrészt inkább visszalépést jelent, mert a fogyasztóvédelemért felelős minisztert középpontba állítva a vállalkozói érdekek képviselőinek befolyását nagymértékben növelve, a fogyasztóvédelmi egyesületek szerepét jelentősen csökkentve a fogyasztóvédelem számára alapvetően hátrányos változásokat hozott: az (EU) 2017/2394 rendelettel kapcsolatos pozitív rendelkezések mellett – ‘felértékelve’ – a békéltető testület szabályozását és – ‘leértékelve’ – a fogyasztóvédelmi politikát koncepcionálisan negatívan érintette.⁵

hogyan „a fogyasztóvédelmi hatóság által meghozott határozatok a https://fogyasztovedelem.kormany.hu/#/jogeros_határozatok_tartalom linken érhetőek el.” (ekkor is tizenhét PE-határozat).

- ² Ld. pl. HÁMORI Antal: A „termékbemutatók” fogyasztóvédelmi jogi szabályozása (Aktuális problémák és válaszok). *Jogtudományi Közlöny*, 2017/4. 183–191. Az utóbbi idők fogyasztóvédelmi jogalkotása körében kiemelkedő volt például a 2008. év nagyon jelentős, hiánypótló hozadéka, a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény elfogadása (Fttv.).
- ³ Ld. a hosszú távú részvényesi szerepvállalás ösztönzéséről és egyes törvények jogharmonizációs célú módosításáról szóló 2019. évi LXVII. törvény (Módtv.). A Módtv. nem csak a címében szereplő „hosszú távú részvényesi szerepvállalás ösztönzéséről” és egyes törvények jogharmonizációs célú módosításáról, hanem a békéltető testület alapvető, jelentős változásokat magában foglaló újra szabályozásáról (ld. pl. békéltető testület új fogalma, békéltető testületi tagok kiválasztása) és a „fogyasztóvédelmi politika”-t érintő módosításról is szól. A Módtv. 70. §-a az Fgytv.-t – 2019. szeptember 1-jei hatálybalépéssel – kiegészítette 56. §-sal; ld. Módtv. 70. §-ához fűzött végső előterjesztői indokolás – ld. Fgytv. 19. §. 55. § (1) bek. g) és i) pont.
- ⁴ Ld. a békéltető testületi tagsági feladat ellátására vonatkozó pályázat szabályairól és a békéltető testületi tagok díjazásáról, valamint az online adásvételi vagy online szolgáltatási szerződéssel összefüggő határon átnyúló fogyasztói jogvita esetén eljáró békéltető testületek kijelöléséről szóló 26/2019. (VIII. 26.) ITM rendelet (ITM r.); vö. a békéltető testületi tagok kijelölésének szabályairól szóló 215/2008. (VIII. 29.) Korm. rendelet, illetőleg a békéltető testületi tagok díjazásáról szóló 211/1998. (XII. 24.) Korm. rendelet. A békéltető testülettel kapcsolatos és a „fogyasztóvédelmi politika”-t érintő változások 2019. szeptember 1-jétől, az (EU) 2017/2394 rendelettel összefüggő rendelkezések 2020. január 17-től hatályosak [ld. Módtv. 28. § (3) és (6) bek., ITM r. 15. §, a fogyasztóvédelmi jogszabályok végrehajtásáért felelős nemzeti hatóságok közötti együttműködéssel összefüggésben egyes kormányrendeletek módosításáról és hatályon kívül helyezéséről szóló 170/2019. (VII. 12.) Korm. rendelet 5. § a)-b) pont, 6. § (2) bek.; véleményem szerint a 170/2019. (VII. 12.) Korm. rendelet sem csak arról szól, ami a címében szerepel (ld. 5. §, ami a békéltető testületi tagok kijelölésének és díjazásának szabályozásával kapcsolatos)].
- ⁵ Részletesen ld. HÁMORI Antal: Az Fgytv. békéltető testületet és fogyasztóvédelmi politikát is érintő 2019. évi módosításának kritikája. A fogyasztóvédelem fel-, illetve leértékelődése? *Jog-Állam-Politika*, 2019/3. 37–68. A Módtv. 67. §-a által az Fgytv. 43/A. §-ában szereplő jogi normáknak az időközben bekövetkezett európai uniós szintű jogszabály-módosításokra tekintettel szükséges hatályosítása történt meg [ld. Módtv. 67. §-ához fűzött végső előterjesztői indokolás (möglegzően „szükszavúan”); vö. (EU) 2017/2394 rendelet]; a Módtv. 68. §-a pedig – az (EU) 2017/2394 rendeletben foglaltakra figyelemmel – az Fgytv. 43/B. §-át módosította: a feladatokat továbbra is a fogyasztóvédelemért felelős miniszter látja el [ld. Módtv. 68. §-ához fűzött végső előterjesztői indokolás (ugyancsak igen „szikár” módon)]. A Módtv. 69. §-a az Fgytv. 47. §-át – 2020. január 17-i hatálybalépéssel – (1a)–(1c) bekezdéssel egészítette ki [ld. Módtv. 69. §-ához fűzött végső előterjesztői indokolás]. A Módtv. 54. §-a által az Fgytv. értelmező rendelkezései kiegészültek az *online felület* fogalmával [ld. Fgytv. 2. § x) pont]. A Módtv. 71. §-a – az Fgytv. 57. § (2) bek. a) pontját módosítva – az (EU) 2017/2394 rendelettel kapcsolatos jogharmonizációs

E mellett a fogyasztóvédelmi hatósági eljárásban (is) a fellebbezés (másodfok, fellebbezési eljárás) 2020. március 1-jével történő kizárttá válása (megszűnése)⁶ is érzékeny területre vezet. Ez a változás az elsőfokú fogyasztóvédelmi (és egyéb) hatósági döntéseknek a másodfokú fogyasztóvédelmi (és más) hatósági döntések színvonalához képesti, különböző okok (objektív és szubjektív tényezők, körülmények) miatt meglévő alacsonyabb színvonalára⁷ és a bírósághoz fordulás, bírósági eljárás – bizonyos, jogi képviselő nélkül történő eljárás esetén fennálló jogalkotói könnyítések mellett is létező – igen jelentős nehézségeire, bonyolultságára⁸ tekintettel ugyancsak nem tűnik fogyasztó-, ügyfélbarát megoldásnak. Ez a megállapítás – véleményem szerint – kötelező jogi képviselet hiányában is igaz,⁹ mert a bírósághoz fordulás, bírósági eljárás a to-

záradékot, 72. §-a – részben az (EU) 2017/2394 rendelettel kapcsolatos – szövegcsérés módosításokat [ld. Fgytv. 36/C. § (1) bek., 47. § (14) bek., 51/A. § (1) bek.], 73. §-a – a módosítással összefüggésben – hatályukat vesztő rendelkezéseket [ld. Fgytv. 26. § (4) bek., 55. § (1) bek. g) és i) pont, 57. § (2) bek. b) és c) pont] foglal magában. Békéltető testületi döntések bírósági felülvizsgálatához ld. pl. HAJNAL Zsolt: A békéltető testületi döntések bírói felülvizsgálatának gyakorlata. *Gazdaság és Jog*, 2020/10. 9–14.

⁶ Ld. a fogyasztóvédelmi hatóság kijelöléséről szóló 387/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet 1. § (4) bek., a fővárosi és megyei kormányhivatalok működésének egyszerűsítésével összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 360/2019. (XII. 30.) Korm. rendelet 163. § (2) bek., 202. § (5) bek. [vö. uo. 203. § (3) bek.]; vö. az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) 116. § (2) bek. a) pont 2020. január 1-jétől hatályos rendelkezése [az egyes törvényeknek az egyfokú járási hivatali eljárások megteremtésével összefüggő módosításáról szóló 2019. évi CXXVII. törvény 200. §].

⁷ Ld. pl. HÁMORI Antal: Fogyasztói jogok érvényesülése hatósági eljárásban 1–2. *Jura*, 2018/2. 378–393., 2019/1. 271–292. Az egyéb hatósági döntések színvonalbeli különbségéhez ld. pl. FORGÁCS László: A kapcsolattartási ügyek vizsgálata. Mi az oka a jogszabályok végrehajthatatlanságának? *Családi Jog*, 2004/4. 14–17.; Kapcsolattartás – egy jogintézmény anomáliái a gyakorló jogász szemével – Dr. Regász Mária gyámhatósági szakemberrel Dr. Grád András beszélget. *Családi Jog*, 2005/2. 34., 36–38.; HÁMORI Antal: A kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtásában bekövetkezett hatáskörváltozásról, valamint a folyamatos kapcsolattartás pótlásának nehézségeiről – egy jogeset kapcsán. *Családi Jog*, 2020/4. 26–31. (rendkívül késedelmes ügyintézésre is kitérve).

⁸ Ld. a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (Kp.).

⁹ Ld. Kp. 12. § (1)–(2) bek., 27. § (1) bek. 2020. március 31-ig; a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény 2. § (1)–(4) bek.; Kp. 12. § (1)–(2) bek., 27. § (1) bek. 2020. április 1-től; 13. § (3) bek.; a fogyasztóvédelmi hatóság kijelöléséről szóló 387/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet 1-2. § (2020. március 1-jei hatálybalépéssel). A kötelező jogi képviselet kiterjesztésének kritikájához ld. pl. Király Lilla: Jogi képviselővel vagy anélkül? *Magyar Jog*, 66 (2019/11) (645–)656–657. /azzal kapcsolatban, hogy Király Lilla azt írja – a 650. oldalon –, „Lényeges változás, hogy az új Pp. már nem biztosítja a bejegyzett élettársaknak a képviseleti jogosultságot és erre hivatkozással a tanúvallomás megtagadására sincs lehetősége a bejegyzett élettársaknak”, érdemesnek tartom megjegyezni a bejegyzett élettársi kapcsolatról, az ezzel összefüggő, valamint az élettársi viszony igazolásának megkönnyítéséhez szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi XXIX. törvény (Béktv.) – A/B-4819/2016. számú jelentésben *contra legem* és joggyakorlatot ekként megváltoztató eredménnyel járó módon félreértelmezett – 3. § (1) bekezdését; a Ptk. 8:1. § (1) bek. 1-2. pontjához fűzött kommentár szerint: „[...] nem tartalmazza a közeli hozzátartozókra vonatkozó törvényi felsorolás a bejegyzett élettársakat. Ez a jogalkotói »mulasztás« álláspontunk szerint a Kódex és a [...] 2009. évi XXIX. törvény együttes értelmezésével feloldható.” /utalva a Béktv. 3. § (1) bekezdés b) pontjára, „Ez alapján tehát a bejegyzett élettársak – a házastársakhoz hasonlóan – közeli hozzátartozónak minősülnek. Ez az értelmezés következik az új Ptk. élettársi kapcsolatról szóló 6:514. §-ából is, amely a bejegyzett élettársi életközösséget vagy bejegyzett élettársi kapcsolatot kifejezetten különbözőnek tekinti az »egyszerű« élettársi minőségtől. Ugyancsak a fenti álláspontot erősíti, hogy az egyes törvényeknek az új Polgári Törvénykönyv hatálybalépésével

vábbi – bonyolult, nehezen értelmezhető, körülményesen alkalmazható – jogszabályok ismeretének szükségessége miatt jóval nagyobb jogi ismeretet kíván, munka-, idő- és költségigényesebb. A fellebbezési eljárás megszüntetésére – állaspontom szerint – az az indokolás sem fogadható el, hogy az ügyek jelentős része elsőfokon lezárul (az ügyfelek az elsőfokú döntéseket általában nem fellebbezik meg),¹⁰ mert attól függetlenül, hogy az ügyek nagy részében az elsőfokú döntés véglegessé vált, a fellebbezni szándékozók számára szükségük van a fellebbezési eljárásra, mivel a tapasztalatok szerint az elsőfokú döntések színvonalánál a másodfokú döntések színvonala jobb (a fellebbezési eljárással nem egyenértékű a felügyeleti szerv számára biztosított egyéb – felügyeleti – jogorvoslati eszköz). Annak, hogy az elsőfokú határozatok nagyrészt véglegessé

összefüggő módosításáról szóló 2013. évi CCLII. törvény nem módosította a 2009. évi XXIX. törvény 3. § (1) bekezdését, tehát azokat az új Ptk. szabályaival összhangban lévőnek tekintette. [...]” – ld. FAZEKAS Judit: 8:1. § – 8:6. §. In: OSZTOVITS András (szerk.): *A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja IV. kötet*. Budapest, Opten, 2014. 760–761./; az AJB-4819/2016. számú jelentés kritikájához – *de lege ferenda* javaslattal – ld. HÁMORI Antal: A babaváró támogatás és az első házások kedvezménye a Békvtv. fogságában? *Jogtudományi Közlemény*, 75 (2020/9) 403–415.; a Békvtv. rendelkezéseit az Alkotmánybíróság a 32/2010. (III. 25.) AB határozatával – kilenc alkotmánybíró közül három alkotmánybíró különvéleményével – alkotmányosnak tekintette, Magyarország Alaptörvényének negyedik módosítása (2013. március 25.) 19. cikk (2) bekezdése („Az Alaptörvény 5. pontja helyébe a következő rendelkezés lép: »5. Az Alaptörvény hatálybalépése előtt meghozott alkotmánybírói határozatok hatályukat veszítik. E rendelkezés nem érinti az ezen határozatok által kifejtett joghatásokat.«”) ezt az AB határozatot is hatályon kívül helyezte; a Békvtv. alkotmány-, alaptörvény-ellenességéhez ld. pl. HÁMORI Antal: Vélemény az azonos neműek „házasságáról”, a bejegyzett élettársi kapcsolat szabályozásáról az Alaptörvény negyedik módosítása kapcsán I-II. rész. *Deliberationes*, 2016/1–2. 55–88., 2017/2. 135–168.; HÁMORI Antal: A „bejegyzett élettársi kapcsolat” szabályozásának alkotmánybírói megítélése és szabályozásának vitás kérdései. *Magyar Jog*, 2011/2. 93–102.; HÁMORI Antal: *Igazságosság, emberi méltóság, szabadság és felelősség, élet- és családvédelem*. Budapest, Axol, 2009. 73–110.; HÁMORI Antal: Vélemény az azonos neműek „házasságáról”, a bejegyzett élettársi kapcsolat szabályozásáról – az Alkotmánybíróság határozatainak tükrében. *Családi Jog*, 2008/1. 20–31.

¹⁰ Az egyes törvényeknek az egyfokú járási hivatali eljárások megteremtésével összefüggő módosításáról szóló 2019. évi CXXVII. törvény végső előterjesztői (általános) indokolása tartalmazza: „[...] Az Ákr. hatálybalépése óta a rendelkezésre álló adatok alapján változatlanul a legtöbb területen elenyésző – leggyakrabban 0,5 % alatti – a fellebbezéssel támadott hatósági döntések aránya, ugyanakkor a másodfokú eljárásban született határozatok 20-25%-ában is közigazgatási pert indítottak a felek. Mindezek alapján – a fenti célkitűzés megvalósítása érdekében – indokolt a járási (kerületi) hivatali hatósági eljárásokhoz kapcsolódó jogorvoslati rendszer felülvizsgálata eredményeként egyfokú hatósági járási modell kialakítani. A jogorvoslati rendszer hatékonysága és időszerűsége biztosítása érdekében – perelhárító, illetve permegelőző járási eszközként – szükséges a felügyeleti szerv (a korábbi másodfokú hatáskörrel is rendelkező kormányhivatal) számára a jogsérelem orvoslásának lehetőségét biztosítani.” A 2019. évi CXXVII. törvénynek a bírósági joggyakorlat egységesítése érdekében elfogadott rendelkezéseivel kapcsolatos diskurzushoz ld. pl. OSZTOVITS András: Törvényt módosítás a bírósági joggyakorlat egysége érdekében – jó irányba tett rossz lépés? *Magyar Jog*, 2020/2. 72–80.; VARGA Zs. András: Tíz gondolat a jogegységről és a precedenshatásról. *Magyar Jog*, 2020/2. 81–87.; VIRÁG Csaba – VÖLCSEY Balázs: A korlátozott precedensrendszer és a polgári perjog kapcsolata. *Magyar Jog*, 2020/3. 125–135.; TAHIN Szabolcs: Korlátozott precedensrendszer – alulnézetből. *Magyar Jog*, 2020/5. 266–275.; WELLMANN György: Kritikai észrevételek a jogegység biztosításának új rendszerével kapcsolatban. *Magyar Jog*, 2020/11. 648–655.; BALÁSSY Ádám Miklós: A legfelsőbb bírói fórum jogegységesítési kötelezettsége. *Magyar Jog*, 2020/11. 656–662.

váltak, jónéhány oka van; pl. a fogyasztók és a vállalkozások, egyéb ügyfelek általában nem jogászok, a fellebbezési eljárás – legutóbb, 2020. február 29-ig (is) – illetékköteles volt,¹¹ első- illetve másodfokú hatósággal kapcsolatos rossz tapasztalatok, másodfokú hatósággal szembeni bizalmatlanság, jogelleneségtől, bosszútól való félelem, időhiány, elfáradtság, kiábrándultság, csalódottság (a határozatok meg nem fellebbezett voltából a színvonaluk tekintetében sem szabad messzemenő következtetéseket levonni).

A másodfokú fogyasztóvédelmi hatóság megszámolt napjaiban meghozott, első- és másodfokú határozatok köréből a színvonalbeli különbséghez megemlítendő pl. Budapest Főváros Kormányhivatala V. Kerületi Hivatalának 2020. január 13. napján meghozott, ötszázezer forint fogyasztóvédelmi bírság kiszabásáról és kötelezésekről rendelkező határozata¹² és a Pest Megyei Kormányhivatal 2020. április 2. napján meghozott, indokolás tekintetében megváltoztató határozata:¹³ „a jogsértő magatartások kapcsán további jogszabálysértések megállapítására került sor”.¹⁴

¹¹ Ld. az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 33. § (2) bek. 35. pont; a fővárosi és megyei kormányhivatalok működésének egyszerűsítése érdekében egyes törvények módosításáról szóló 2019. évi CX. törvény 3. § a) pont; 100. § (5) bek. A pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletének hatékonyabbá tételéhez szükséges egyes törvénymódosításokról szóló 2009. évi CXLVIII. törvény 1. §-a – 2010. január 1-jei hatálybalépéssel [ld. uo. 84. § (1) bek.] – akként rendelkezett, hogy: „Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 33. §-ának (2) bekezdése a következő 34. és 35. ponttal egészül ki: *[Egyes alkotmányos jogok érvényesítése, illetőleg kötelezettségek teljesítése, valamint a társadalmi igazságosság előmozdítása érdekében a mellékletben és a külön jogszabályokban meghatározott illetékmentes eljárásokon felül tárgyuknál fogva illetékmentes eljárások:]* »34. a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének fogyasztóvédelmi eljárása; 35. a fogyasztóvédelmi hatóság fogyasztóvédelmi eljárása.«. Az Itv. ezen módosításának indokolása szerint: „Indokolt, hogy az illetékkötelezettség általános szabályai alól a PSZÁF és a fogyasztóvédelmi hatóság fogyasztóvédelmi eljárása kivonásra kerüljön, és illetékmentesnek minősüljön.” Az egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CLVI. törvény 156. § (2) bekezdése – 2011. november 30-ai hatálybalépéssel [ld. uo. 477. § (1) bek.] – az Itv. 33. § (2) bek. 35. pontját leszűkítette „a fogyasztóvédelmi hatóság első fokú fogyasztóvédelmi eljárásá”-ra. Ennek a szűkítésnek az indokolása azt tartalmazza, hogy: „a törvény szerint kizárólag az első fokú fogyasztóvédelmi eljárás kezdeményezésekor alkalmazható az eljárási illetékmentesség. A módosítást az indokolja, hogy az első fokú eljárás hivatott érdemben a fogyasztói jogok védelmére és érvényesítésére.” A fogyasztók fokozottabb védelme, a fogyasztók jogainak hatékonyabb érvényesülése érdekében, a gyakorlati tapasztalatokra is figyelemmel azonban véleményem szerint indokolt lett volna a fogyasztói többletvédelem illetékmentességi szabályozásban történő tükröződése: a fogyasztó fellebbezésének illetékmentessége [a „fellebbezés” illetékmentességét az Itv. 33. § (2) bek. 29. pontja is ismeri], a fellebbezés illetékmentességét a vállalkozással szemben *de facto* – általában gazdaságilag is – gyengébb fél, a fogyasztó számára biztosítani kellett volna; a fogyasztói jogok – Alaptörvény M) cikk (2) bek. által is kiemelt – védelmére és érvényesítésére ugyanis a másodfokú eljárás is érdemben hivatott; a fogyasztót terhelő fellebbezési eljárási illeték a fogyasztók – Alaptörvény által is védett – jogainak érvényesülését gátolta, akár az ötezer forintos fellebbezési eljárási illeték [ld. Itv. 29. § (2) bek.] objektíve akadályt képezett. A fogyasztók jogainak hatékony védelmét Itv.-módosításnak kellett volna szolgálnia: az Itv. 33. § (2) bek. 35. pontja helyébe a következő rendelkezésnek kellett volna lépnie: „35. a fogyasztóvédelmi hatóság elsőfokú fogyasztóvédelmi eljárása és a fogyasztó fellebbezése;”.

¹² BP-05/200/00196-2/2020. ügyiratszám.

¹³ PE/002/00187-5/2020. ügyiratszám.

¹⁴ Másodfokú határozat 11. o., ld. különösen uo. 9. o. (Fttv.-t is érintő ügy). A határozat ellen – az elsőfokú hatóság 2020. május 22. napján kelt irata szerint – a vállalkozás nem nyújtott be keresetlevelet, a vállalkozás a fogyasztóvédelmi bírságot megfizette, azonban a „jogsértés megszüntetése érdekében tett

A fogyasztóvédelem *jelentőségét* mutatja, hogy mindenki fogyasztó.¹⁵ Nap mint nap kerülünk kiszolgáltatott helyzetbe vállalkozásokkal szemben. A fogyasztói többletvédelem jogi regulációja is átszövi mindennapi életünket. A fogyasztó és vállalkozás közötti szerződések száma kiemelkedik a kontraktusok – nem ritkán háborgó, viharos – tengereiből. A *de facto* hátrányos, kiszolgáltatott helyzetben lévő, a szakmája, önálló foglalkozása vagy üzleti tevékenysége körén kívül eljáró félnek (természetes személynek) az erősebb, előnyös pozícióval bíró, jogilag absztrahálható értelemben vett hozzáértő (szakmája, önálló foglalkozása vagy üzleti tevékenysége körében eljáró) jogalannyal szembeni fokozott, fokozottabb oltalma, támogatása különös figyelemre érdemes, sőt, méltó, mert az igazság, az igazságosság és a méltányosság, az erkölcs és a jog ezt követeli meg: a gyengébb felet ekként védeni, segíteni kell.¹⁶

intézkedéséről” szóló értesítésre vonatkozó kötelezésnek nem tett eleget, ezért a fogyasztó 2020. május 22. napján kelt beadványában kérte az elsőfokon eljáró hatóságot, járjon el annak érdekében, hogy a vállalkozás ezen kötelezésnek is tegyen eleget. Az elsőfokon eljáró hatóság 2020. június 4. napján kelt irata szerint e hatóság felhívta a vállalkozást arra, hogy „igazolja a határozatban foglaltak teljesítését és tájékoztassa a Fogyasztóvédelmi Főosztályt a jogsértés megszüntetése érdekében tett intézkedéséről”, „a vállalkozás határidőben befizette a fogyasztóvédelmi bírság összegét”. A fogyasztó 2020. június 4-i, felhívás eredményéről történő hatósági tájékoztatás iránti kérelmét követően az elsőfokon eljáró hatóság 2020. június 26-án arról tájékoztatta a fogyasztót, hogy a vállalkozás eleget tett az említett kötelezésnek, felhívásnak. A másodfokon eljáró hatóság 2020. június 4. napján kelt irata szerint a PE/002/00187-5/2020. számú határozat 2020. április 3. napján került kézbesítésre a vállalkozás részére, és a vállalkozás a fogyasztóvédelmi bírságot 2020. április 7. napján megfizette. A másodfokon eljáró hatóság 2020. június 9. napján kelt irata szerint a vállalkozás nem nyújtott be keresetlevelet. A fogyasztó és a vállalkozás között hibás teljesítés miatti, békéltető testületi eljárást sem mellőző jogvita is fennállt; ld. BBT/02229/2019. (kicszerelés iránti igény, 2019. augusztus 30. napján meghozott – eljárást megszüntető – döntés), eljárás jogellenes megszüntetése elleni, 2019. október 10. napján kelt kérelem, panasz, valamint fogyasztó által történő szerződéstől elállásra tekintettel békéltető testületi eljárás megindítása iránti, 2019. november 7. napján kelt kérelem; a vállalkozás a 2020. november 4. napján kelt levelében foglaltak szerint, 2020. november 10. napján kielégítette a fogyasztót elállási igényében, amelyről a fogyasztó 2020. november 12. napján – a békéltető testületi eljárás megszüntetése érdekében – tájékoztatta a BBT elnökét.

¹⁵ A fogyasztó fogalmához ld. pl. HÁMORI Antal: A nem természetes személy laikusok fogyasztói védelmének változásai (A „fogyasztó” fogalom változásai a magyar jogban – különös tekintettel az Fgytv.-re és az új Ptk.-ra). In: HAMAR Farkas (szerk.): *Multidiszciplináris kihívások. Sokszínű válaszok* 3. Budapest, Budapesti Gazdasági Főiskola, 2013. 35–41.; HÁMORI Antal: A fogyasztó fogalom aktuális jogalkotási és jogalkalmazási dilemmái. *Agora*, 2012. 45–64.; HÁMORI Antal: A vállalkozások fogyasztói minősége. *Gazdaság és Jog*, 2012/9. 8–11.; HÁMORI Antal: Kötelező jótállás – fogyasztóvédelem. *Gazdaság és Jog*, 2011/6. 21–24.; HÁMORI Antal: A „fogyasztó”-fogalom „dilemmái” különös tekintettel az Fgytv. módosításában és az új Ptk.-javaslatban foglaltakra. *Magyar Jog*, 2009/2. 88–97.; HÁMORI Antal: A fogyasztóvédelem közigazgatási „útvesztői” (a „fogyasztó” fogalom „dilemmái”). In: MAJOROS Pál (szerk.): *Kulturaközi párbeszéd az üzleti világban (Budapesti Gazdasági Főiskola Tudományos Évkönyv 2008)*. Budapest, Budapesti Gazdasági Főiskola, 2009. 150–166.; PAPP Tekla: Fogyasztó-e az utas? *Magyar Jog*, 2011/10. 616–619.; FRITZ TRAUB: A fogyasztó fogalma a versenyjogban. Jogösszehasonlító áttekintés. *Versenyismeret*, 1995. XLIII. (október-november) 70–103. (ford. PAPPNÉ RITTER Jolán); VÉKÁS Lajos: Az európai közösségi magánjog sajátos alanyáról: a „fogyasztó” fogalmáról. *Európai Jog*, 2002/5. 3–13.; VIDA Sándor: A fogyasztó fogalma az Európai Bíróság gyakorlatában. *Versenyfelügyeleti Értesítő*, 1999/1. 40–44.

¹⁶ A fogyasztói többletvédelemhez ld. pl. HÁMORI Antal: *Fogyasztóvédelem a jogágak tükrében I.* Budapest, Budapesti Gazdasági Egyetem, 2017. 22–205.; HÁMORI Antal: A fogyasztók védelme és az új Ptk. *Magyar Jog*, 2015/5. 257–273.

A fogyasztóvédelem alkotmány-, magán-, kereskedelmi, közigazgatási, pénzügyi, szabálysértési, büntetőjogi, anyagi és eljárásjogi szabályozása, békeltető testületi, hatósági, bírói gyakorlata, jogtudományi irodalma, európai uniós és nemzetközi vonatkozásaival – hatalmasra duzzadó mértékével – rávilágít e terrénum, kétségek kívül hazánk számára is főként, de nem előzmények nélküli, európai uniós integráció által és nyomán növekvő, kiemelkedő, rendkívül jelentős szerepére.¹⁷

Minderre tekintettel nagyon fontos és aktuális a fogyasztóvédelem, ezen belül a fogyasztóvédelmi ismeretek különböző szintű, alap-, közép- és felsőfokú, ill. egyéb, iskolarendszeren kívüli oktatása (vö. pl. Fgytv. 17. §), amelyre – pl. az egyetem mellett – a kormányzat, a kormányok is – időnként némi megtorpanással – figyelmet fordítanak.¹⁸ E tekintetben kiemelhető az Fgytv. által szabályozott fogyasztóvédelmi referens

¹⁷ A fogyasztóvédelmi jogi szakirodalom jogágak mentén is megfigyelhető növekedéséhez ld. pl. BENCSIK András: A fogyasztóvédelem közjogi keretei. In: HAMAR Farkas – HÁMORI Antal (szerk.): *A fogyasztók etikai és jogi védelme*. Budapest, Budapesti Gazdasági Egyetem, 2016. 134–151.; BENCSIK András: A fogyasztók védelmének alkotmányi fundamentumairól. *Közjogi Szemle*, 2013/1. 21–31.; FAZEKAS Judit: *Fogyasztóvédelmi jog*. Budapest, CompLex, 2007. 285; FUGLINSZKY Ádám: *Fogyasztói adásvétel, kellék- és termékszavatosság. Elemzések az uniós jog és az új Ptk. kapcsolatához*. Budapest, Wolters Kluwer, 2016. 204; KARSAI Krisztina: *Fogyasztóvédelem és büntetőjog*. Budapest, HVG-ORAC, 2011. 274; LÁBADY Tamás: A fogyasztóvédelmi rendszerről és a fogyasztók érdekeinek polgári jogi védelméről. *Magyar Jog*, 1976/4. 875–886.; PÁZMÁNDI Kinga: Kereskedelmi kommunikáció és fogyasztóvédelem – a fogyasztó verseny- és reklámjogi védelme. In: HAMAR Farkas – HÁMORI Antal (szerk.): *A fogyasztók etikai és jogi védelme*. Budapest, Budapesti Gazdasági Egyetem, 2016. 152–163.; VERES Zoltán: A pénzügyi fogyasztóvédelem alkotmányos megalapozása felé. *Közjogi Szemle*, 2016/1. 41–50.; VÉKÁS Lajos: Európai közösségi fogyasztóvédelmi magánjog. In: VÉKÁS Lajos (szerk.): *Európai közösségi jogi elemek a magyar magán- és kereskedelmi jogban*. Budapest, KJK-KERSZÖV, 2001. 25–96.; VÖRÖS Imre (szerk.): *Tisztességtelen verseny – fogyasztóvédelem*. Budapest, MTA Jogtudományi Intézet, 2007. 401; ZAVODNYIK József: Az általános szerződési feltételek és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok. *Versenytükör*, 2013/2. 34–53. A fogyasztóvédelmi jog komplexitásához ld. még pl. HÁMORI Antal: Fogyasztói jogok érvényesítése hatósági eljárásban 1–2. *Jura*, 2018/2. 378–393., 2019/1. 271–292.; HÁMORI Antal: A fogyasztói szavatossági és jótállási igények intézésének szabályozása és gyakorlata. *Magyar Jog*, 2019/4. 212–219.; HÁMORI Antal: Javaslatok a 'fogyasztók' fokozottabb védelme érdekében. A 'vásárlók könyve' és a 'vásárlói' (fogyasztói) panasz fórumokról szóló tájékoztató jogi szabályozása történeti áttekintéssel. *Iustum Aequum Salutare*, 2018/1. 63–98.; HÁMORI Antal: A fogyasztó szavatossági és jótállási igénye. *Gazdaság és Jog*, 2017/12. 21–23.; HÁMORI Antal: Javaslat a 'rossz minőségű termék forgalomba hozatala' büntetőjogi törvényi tényállás alapesete büntetési tételének és egyes szabálysértési rendelkezések módosítására. *Jog-Állam-Politika*, 2017/4. 253–270.; HÁMORI Antal: A felszámolási díj és a fogyasztók védelme. *Közjogi Szemle*, 2016/3. 49–58.; HÁMORI Antal: Kötelező jótállás – fogyasztóvédelem. *Gazdaság és Jog*, 2011/6. 21–24.; HÁMORI Antal: A vendéglátó üzletek kategóriába sorolásának jogi szabályozása. *Magyar Jog*, 2010/3. 164–171. A fogyasztóvédelmi jog európai uniós fejlődéséhez ld. pl. HÁMORI Antal: *Bevezetés a fogyasztóvédelmi jogba. A fogyasztók magán- és közjogi védelme*. Budapest, Budapesti Gazdasági Főiskola, 2014. 18–33.; HÁMORI Antal: A közösségi fogyasztóvédelmi politika és jog fejlődése. *Agora*, 2008. 39–54.; JENEY Petra: Fogyasztóvédelmi politika. In: Kende Tamás–Szűcs Tamás (szerk.): *Bevezetés az Európai Unió politikáiba*. Budapest, KJK-KERSZÖV, 2005. 655–698.; LATTMANN Tamás: *Fogyasztóvédelmi politika*. In: Kende Tamás–Szűcs Tamás (szerk.): *Bevezetés az Európai Unió politikáiba*. Budapest, CompLex, 2011. 535–585.; SZOLNOKI-NAGY Rita: Fogyasztóvédelem az Európai Unióban. *Európai Tükör*, 2014/2. 143–160.

¹⁸ Ld. pl. HÁMORI (JK2016) i. m. 175–183.; BUZÁS Gizella–HÁMORI Antal: Fogyasztóvédelmi oktatás és nevelés. *Fogyasztóvédelmi Szemle*, 2005/2. 41–45.; HÁMORI Antal: Fogyasztóvédelmi jogi oktatás a Budapesti Gazdasági Főiskola Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Főiskolai Karán. In:

hatósági jellegű képzés,¹⁹ illetőleg az, hogy az Fgytv. szerint a helyi önkormányzatok képviselő-testületei segíthetik a fogyasztók önszerveződéseit, támogathatják a fogyasztóvédelmi egyesületek helyi érdekérvényesítő tevékenységét, a lakosság igényeitől függően fogyasztóvédelmi tanácsadó irodát működtethetnek.²⁰ Továbbá, a békéltető testület köteles a tagjai számára rendszeresen képzést szervezni.²¹ Ezen utóbbi rendelkezés azért is nagyon fontos, mert egy 2019. augusztus 30-i, békéltető testületi döntéssel²² az egyedül eljáró – az akkori szabályozás szerint jogász végzettségű, kamara által kijelölt – békéltető testületi tag a mögöttes kötelezett jótállási feltételére hivatkozva szüntette meg a békéltető testületi eljárást, holott a fogyasztó a közvetlen kötelezett vállalkozással szemben érvényesített igényt, és a Ptk. 6:171. § (2) bek. kimondja, hogy a jótállás a jogosultnak jogszabályból eredő jogait – ld. pl. kellékszavatossági jogait – nem érinti (arról már nem is szólva, hogy a közvetlen kötelezett a válasziratával, ami a fogyasztónak a békéltető testületi eljárásban nem került megküldésre, a mögöttes kötelezettnek egy olyan üres jótállási nyomtatványát csatolta, amely a szerződéskötés 2017. évét követő, 2018/2019. évre vonatkozott).

Az egyetemi vonatkozásokhoz példaként megemlítem „A fogyasztóvédelmi ismeretek oktatásáról” című, 2001. május 18-i,²³ „A fogyasztóvédelem helye a hazai felsőoktatásban” című, 2011. május 31-i konferenciát és a Budapesti Gazdasági Egyetemen fogyasztóvédelmi menedzser szakirányú továbbképzési szakját.

A kormányok tekintetében szóba hozhatjuk az 1999 és 2018 közötti időszakok fogyasztóvédelmi politikájáról szóló, jelentős mozgatórugókként, de változó intenzitással megjelent koncepcióit: 1999. április 21. – 2002-ig, 2003. február 25. – 2006-ig, 2007. május 23. – 2010-ig, 2012. január 23. (több mint egy éves elmaradás) – 2014-ig (a kormányhatározat címében nem is szerepel az időszakra vonatkozó kezdő évszám), 2015. december 29. (majd’ egy évnyi késedelem) – 2018-ig (a kormányhatározat címében ezúttal sem olvasható az időszakra vonatkozó kezdő évszám), a maguk vonatkozásaival.²⁴ Végül maga a fogyasztóvédelmi politika is elmaradt, mert az Fgytv. említett, 2019. évi módosítása által – véleményem szerint a bürokráciacsökkentéshez, a rugalmasabb kezelhetőséghez fűződő érdekléssel sem indokolható visszalépést (miniszteri szintre történő leértékelődést) hozva – az Fgytv. 40. § helyébe a következő rendelkezés lépett: „A fogyasztóvédelemért felelős miniszter a) fogyasztóvédelmi szakmapolitikai programot alkot, b) intézkedéseket tesz, illetve kezdeményez a fogyasztói jogok védelme és ér-

Konferencia a fogyasztóvédelmi ismeretek oktatásáról (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Budapest, 2001. május 18.). Budapest, OM–FVF, 2001. 23–26.

¹⁹ Ld. Fgytv. 17/D. § (1)–(6a), (8)–(10), (12a), (14)–(15), (17) bek., 1. melléklet.

²⁰ Ld. uo. 44. § (1) bek. a), c) pont.

²¹ Ld. uo. 18. § (6) bek.

²² Ld. BBT/02229/2019.

²³ Ld. *Konferencia a fogyasztóvédelmi ismeretek oktatásáról (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Budapest, 2001. május 18.).* Budapest, OM–FVF, 2001. (26).

²⁴ Ld. pl. Magyarország V. középtávú fogyasztóvédelmi politikájának megvalósítására irányuló, 2018-ig szóló feladatnerv végrehajtásához szükséges kormányzati intézkedésekről szóló 2011/2015. (XII. 29.) Korm. határozat; vö. – részletesen – Hámori (JK2016) i. m. 180–183.

vényesítése érdekében.”²⁵ Az Fgytv. 40. § módosításával a fogyasztóvédelem „*leértékelődése*” megjelenik a Kormánytól, a közép-távtól miniszterig, a rövidtávú történő leszállításban. A kormányzati stratégiai irányításról szóló 38/2012. (III. 12.) Korm. rendelet 8. § (2) bek. szerint ugyan a szakpolitikai program „nem kötelezően elkészítendő stratégiai tervdokumentum”, azonban az Fgytv. 40. § a) pontja alapján a fogyasztóvédelemért felelős miniszternek fogyasztóvédelmi „szakmapolitikai” programot *kell* alkotnia.²⁶ A minisztert illetően ugyanakkor ki kell emelni, a fogyasztóvédelmi hatóság kijelöléséről szóló 387/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet 5. § (4) bek. tartalmazza, hogy a miniszter gondoskodik a fővárosi és megyei kormányhivatal kormánytisztviselőinek szakmai továbbképzéséről, aminek a fellebbezés kizárta válásával (a másodfok, fellebbezési eljárás megszűnésével) – az említett színvonalbeli problémákra tekintettel – különösen is nagy hangsúllyal kellene megjelennie; és e § (1) bek. is szem előtt tartandó.

²⁵ Vö. módosítás előtti szöveg. A Módtv. 66. §-ához fűzött végső előterjesztői indokolás szerint: „A fogyasztóvédelmi politikát az Fgytv. hatályos előírásai alapján kormányhatározattal kell a Kormánynek jóváhagynia. A módosítás alapján a fogyasztóvédelemért felelős miniszter fogyasztóvédelmi politika helyett fogyasztóvédelmi szakpolitikai programot készít, amely tartalmát tekintve hasonló a fogyasztóvédelmi politikához, de a bürokráciacsökkentésre tekintettel nem kormányhatározatként, hanem miniszteri jóváhagyással kerül elfogadásra. A módosítás így megfelel a kormányzati stratégiai irányításról szóló 38/2012. (III. 12.) Korm. rendelet előírásainak. Ezáltal a fogyasztóvédelem stratégiai irányainak meghatározása – a gazdasági élettel való szoros összefüggése miatt – rugalmasabban kezelhető.” Érdemes megemlíteni, hogy a Módtv. 66. §-a (az Fgytv. 40. §-a) szerint „szakmapolitikai program”-ról, a Módtv. 66. §-ához fűzött végső előterjesztői indokolás és a kormányzati stratégiai irányításról szóló 38/2012. (III. 12.) Korm. rendelet előírásai szerint „szakpolitikai program”-ról van szó. Ld. a kormányzati stratégiai irányításról szóló 38/2012. (III. 12.) Korm. rendelet 7. § 2. pont, 8. § (1) bek. d) pont, 11. § (2) bek. d) pont, 12. § (2) bek., 36. § (1)–(3) bek.; vö. pl. uo. 6. § (9) bek. d) pont, 7. § 1., 8. pont, 8. § (1) bek. c) pont, (2) bek., 11. § (2) bek. c) pont, 12. § (1) bek., 28. § a) pont, 33. § (1) bek., 34–35. §, 37. § (3) bek. a) pont, 38. §. Vö. pl. uo. 8. § (1)–(2) bek., 12. § (2) bek. és 13–19. §.

²⁶ Vö. 38/2012. (III. 12.) Korm. rendelet 35. § (1)–(2) bek., 36. § (1)–(3) bek., az Európai Parlament és a Tanács 2014. február 26-i 254/2014/EU rendelete a 2014 és 2020 közötti időszakra vonatkozó többéves fogyasztóvédelmi programról és az 1926/2006/EK határozat hatályon kívül helyezéséről; az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (2019/C 62/06) véleménye javaslatról európai parlamenti és tanácsi rendeletre az egységes piacra, a vállalkozások – köztük a kis- és középvállalkozások – versenyképességére, valamint az európai statisztikákra vonatkozó program létrehozásáról, illetve a 99/2013/EU, az 1287/2013/EU, a 254/2014/EU, a 258/2014/EU, a 652/2014/EU és az (EU) 2017/826 rendelet hatályon kívül helyezéséről.

2.2. Egy tervbe vett „utóellenőrzés” utóélete

Az előzőekben hivatkozott hatósági eljáráshoz egy tervbe vett utóellenőrzés is hozzátartozik,²⁷ amely végül elmaradt, s amelyre, az „ügymenetre” – a megelőzés érdekében is – érdemes kitérni.

A tényállás szerint a fogyasztó – tekintettel a hatósági tájékoztatás hiányára – 2018. december 13-án a felügyeleti szervnek is megküldött beadványában kérte az elsőfokú fogyasztóvédelmi hatóságot, hogy tájékoztassa a végleges határozatban foglalt – még végre nem hajtott – kötelezések végrehajtásának foganatosításáról, az utóellenőrzés eredményéről. A fogyasztó 2019. február 20-án beadványában tájékoztatta a felügyeleti szervet, hogy a 2018. december 13-i beadványában foglaltakra még mindig nem kapott választ, és kérte az eljárást annak érdekében, hogy a hatóság válaszoljon; a forgalmazó jótállási jegyet nem juttatott el neki, a határozatnak e tekintetben nem tett eleget. Az elsőfokú fogyasztóvédelmi hatóság 2019. február 21-én tájékoztatta a fogyasztót, hogy az utóellenőrzésre a Fogyasztóvédelmi Főosztály témavizsgálat kapcsán fog sort keríteni, „Az utóellenőrzés eredményéről Fogyasztóvédelmi Főosztályunknak nincs tájékoztatási kötelezettsége, hiszen azon eljárásban az Ön ügyféli minősége nem állapítható meg. A végrehajtás foganatosítása technikai problémák miatt jelenleg is folyamatban van.”

A fogyasztó – tekintettel arra, hogy a hatóság 2020. február 24-ig sem adott tájékoztatást a beadványban foglaltak szerint, és a végrehajtás foganatosítására sem került sor (a vállalkozás az említettek szerint nem hajtotta végre maradéktalanul a végleges határozatot) – 2020. február 24-től megpróbált betekinteni az ügy irataiba, például azért, hogy megtudja, milyen technikai problémák miatt nem sikerül a végrehajtás foganatosítása. Telefonos és e-mailes fogyasztói próbálkozás után, 2020. március 4-én személyesen megígérte az illetékes osztályvezető, hogy azon a héten iratbetekintési időpont egyeztetése végett visszahívja telefonon a fogyasztót, de erre az azt követő héten sem került sor, ezért a fogyasztó 2020. március 9-én beadványában kérte a főosztályvezetőt, járjon el annak érdekében, hogy az iratbetekintésre a hét folyamán sor kerülhessen. A fogyasztó válasz hiányában 2020. március 11-én és 12-én telefonon is kérte a főosztályvezetőt, hogy járjon el az iratbetekintési jog – Ákr. 33. § (1) bek. – érvényesülése érdekében; a főosztályvezető megígérte a fogyasztónak, hogy intézkedik. A fogyasztó a további (pl. 2020. március 13-i telefonos) eredménytelenség miatt 2020. március 13-án délután e-mailben – az Ákr. 2. § (2) bek., 4. §, 5. § (2) bek., 33. § (1) és (5) bek. rendelkezéseit is citálva – kérte, hogy az iratbetekintésre 2020. március 16-án sor kerülhessen. Ennek eredménytelenségére tekintettel a fogyasztó 2020. március 16-án telefonon járt el a főosztályvezetőnél. Az aznapi osztályvezetői e-mailes válasz szerint: „a Fogyasztóvédelmi Főosztályon március 16-tól – a koronavírus járványra tekintettel – az ügyfélfogadás átmenetileg szünetel, ezért sajnálatosan nem áll módunkban az Ön által kért időpontokban az iratbetekintésre lehetőséget biztosítani. Mindazonáltal ügy-

²⁷ Ld. HÁMORI Antal: Fogyasztói jogok érvényesülése hatósági eljárásban 2. *Jura*, 2019/1. 290–292. A 2018. augusztus 3. napján kelt, BP-05/FOGY/342-12/2018. számú ügyirat szerint „a szükséges utóellenőrzés beépítésre került a Fogyasztóvédelmi Főosztály ellenőrzési tervébe, melyet Főosztályunk a jövőben le fog folytatni.”

féli jogaiban sem szeretnék Önt korlátozni, úgyhogy amint a normál működési rend helyreáll a Főosztályon, értesíteni fogjuk az iratbetekintésről.”

A fogyasztó 2020. március 16-i beadványában kérte, a hatóság tájékoztassa, hogy a végre nem hajtott végleges határozati rendelkezés (jogellenes tartalmi elemekkel bíró jótállási jegy kicserélése jogilag hibátlan jótállási jegyre) végrehajtásának foganatosítása milyen „technikai problémák miatt” „van” „jelenleg is folyamatban”, illetve a végrehajtás foganatosítása miért maradt el. Egyúttal kérte megküldeni azt az „új tartalmú, kijavított jótállási jegy mintát”, amelyről a másodfokú határozat 12. oldalán szó van, továbbá az arról való tájékoztatást, hogy az utóellenőrzésre sor került-e, és ha igen, akkor az milyen eredménnyel járt, hivatkozva arra, hogy az ellenőrzést ő (is) kérte, figyelemmel a vállalkozás jogsértéseire, és hogy nem cserélte ki – az említettek szerint – a jótállási jegyet, amely jogsértések a közérdeket is sértik. A fogyasztó az ügyben közérdekű bejelentőnek is minősül.²⁸

Válasz hiányában a fogyasztó 2020. április 27-i beadványában kérte az illetékes osztályvezetőt, hogy a 2020. március 16-án kért tájékoztatásokat – az „új tartalmú, kijavított jótállási jegy mintá”-val – küldje meg a részére. Tekintettel arra, hogy a fogyasztó választ továbbra sem kapott, a fogyasztó 2020. május 6-án panasszal élt az illetékes kormány megbízottnál, kérve eljárását avégett, hogy a tájékoztatást megkapja. Véleménye szerint a hatóság megsérti a hivatkozott törvényi rendelkezéseket. Előadta, a hivatali honlapon, a Fogyasztóvédelmi Főosztálynál szereplő tájékoztatás szerint is a jelenlegi helyzetben is biztosítani kell az általa kéréteket.

A Fogyasztóvédelmi Osztály osztályvezetője 2020. május 15-én megküldte a jótállási jegyet a fogyasztónak, és azt a tájékoztatást adta, hogy a másodfokú határozat végrehajtásának foganatosítására – a hiba elhárulása után – azért nem került sor végül, mert az iratanyag alapján megállapítást nyert, hogy a vállalkozás a bírságot megfizette, valamint mind az elsőfokú, mind a másodfokú határozat a jövőre nézve általánosságban – és nem az adott ügyben – állapított meg kötelezéseket a vállalkozás részére.²⁹ Az osztályvezető az iratbetekintés biztosításáról is tájékoztatta a fogyasztót.

A fogyasztó 2020. május 20-án tájékoztatta a Fogyasztóvédelmi Osztály osztályvezetőjét, hogy a 2020. május 15-én kézhez kapott jótállási jegyet – miként folyamatosan hangsúlyozta – soha nem kapta meg a vállalkozástól.³⁰ Véleménye szerint az elsőfokú

²⁸ Ld. pl. másodfokú határozat vonatkozó részei, jegyzőkönyvminta, jótállási jegy; vö. pl. Panasztv. 2. § (4) bek., Ákr. 33. § (5) bek.

²⁹ A tájékoztatás azt is tartalmazza, hogy: „Fogyasztóvédelmi Főosztályunk éves témavizsgálat alapján folyamatosan ellenőrzi a jótállási kötelezettségek vállalkozások általi teljesítését, és a jótállási jegyek tartalmi megfelelőségét. A vállalkozással szemben utóellenőrzésre még nem került sor, tekintettel arra is, hogy a jótállási jegyét a vállalkozás az előírásoknak megfelelően kijavította, azonban Fogyasztóvédelmi Főosztályunk a jövőben kiemelt figyelmet fog fordítani a vállalkozás jótállási gyakorlatának ellenőrzésére.”

³⁰ Vö. 2018. március 10. napján kelt, PE/002/40-8/2018. számú másodfokú határozat 14. o.: „A nyilatkozathoz csatolt jótállási jegy tartalmában nem egyezik meg azzal, amit a Kérelmezőnek javított jótállási jegy címén küldtek ki. A jótállási jegy tartalmának kijavítása pedig határozattal előírt kötelezettsége a társaságnak, annak teljesítése a feltárt szabálytalanságok tényét nem menti ki. A kötelező határozatban foglaltak utóellenőrzése során adhat alapot arra a kijavított jótállási jegy, hogy ne kerüljön újabb felelősségre vonásra a társaság.”

fogyasztóvédelmi hatóságnak el kellett volna járnia annak érdekében, hogy a vállalkozás a jogellenes tartalommal bíró jótállási jegyet jogszerű tartalommal bíró jótállási jegyre cserélje, mert ez a vállalkozásnak jogszabályon – az egyes tartós fogyasztási cikkekre vonatkozó kötelező jótállásról szóló 151/2003. (IX. 22.) Korm. rendelet 3. §-ának rendelkezésein – alapuló kötelezettsége, és a fogyasztónak erre irányult kérése. A vállalkozás nem bizonyította, hogy e kicserélési kötelezettségének eleget tett. Álláspontja szerint az „általánosságban” megállapított kötelezések abban az értelemben kiterjedők, hogy az „általános” felöleli a „részt”, a konkrét „ügyet” is; vagyis, ha a vállalkozás nem cserélte ki a jogellenes tartalommal bíró jótállási jegyet, akkor azt ki kell cserélnie jogszerű tartalommal bíró jótállási jegyre, mert jogszabályon alapuló kötelezettsége, hogy ilyet adjon a konkrét fogyasztónak (az adott ügyben) is. Ha a vállalkozás ennek nem tesz eleget, akkor a fogyasztóvédelmi hatóságnak e miatt el kell járnia a vállalkozással szemben. Az eljárás, az utóellenőrzés azonban elmaradt.³¹

A kormány megbízott munkatársa által fogyasztó részére 2020. május 21-én keltezett irat szerint a Kormányhivatal a koronavírus elleni védekezésről szóló 2020. évi XII. törvényre hivatkozva nem ismerte el az iratbetekintéshez és tájékoztatáshoz való jog megsértését.³²

A fogyasztó ezzel szemben 2020. május 22-én panasszal élt a kormány megbízottnál. Ennek keretében előadta:

- 2020. március 18. napja előtt az „államszervezet működésének szabályai” nem változtak meg és nem tértek el az „állami működés általános és megszokott előírásaitól”, 2020. február 25. napjától 2020. március 17. napjáig *több mint három hét telt el*;
- „2020. március 18. napjától – a koronavírus lassítása érdekében – a Kormányhivatal ügyfélszolgálatain kizárólag időpontfoglalással zajlik az ügyfélfogadás”, a Fogyasztóvédelmi Főosztály ennek ellenére – 2020. május 15. napjáig – *időpontfoglalással sem biztosította az iratbetekintést*, 2020. március 4. napján – két héttel 2020. március 18. napja előtt, és az említettek szerint azt követően sem – az illetékes osztályvezető, Főosztály nem adott időpontot az iratbetekintéshez;
- a Fogyasztóvédelmi Osztály osztályvezetője a 2020. március 16. napján kelt e-mailjében azt írta: „Ezúton szeretném tájékoztatni arról, hogy a Fogyasztóvédelmi Főosztályon március 16-tól – a koronavírus járványra tekintettel – az ügyfélfogadás átmenetileg szünetel, ezért sajnálatosan nem áll módunkban az Ön által kért időpontokban az iratbetekintésre lehetőséget biztosítani. Mindazonáltal ügyféli jogaiban sem szeretnénk Önt korlátozni, úgyhogy amint a normál működési rend helyreáll a Főosztályon értesíteni fogjuk az iratbetekintésről.”; tehát nem március 18. napjától, hanem „*március 16-tól*”, és nem azt írta, hogy „a Kormányhivatal ügyfélszolgálatain kizárólag időpontfoglalással zajlik az ügy-

³¹ Ld. 151/2003. (IX. 22.) Korm. rendelet 3. § (1)–(4) bek., 7/B. § (1)–(2) bek.

³² „A különleges jogrendnek megfelelően ez idő alatt az államszervezet működésének szabályai is megváltoztak és eltértek az állami működés általános és megszokott előírásaitól. Ennek keretében 2020. március 18. napjától – a koronavírus lassítása érdekében – a Kormányhivatal ügyfélszolgálatain kizárólag időpontfoglalással zajlik az ügyfélfogadás.” (BP/1204/00256-4/2020 iktatószám).

félfogadás”, hanem azt, hogy „*az ügyfélfogadás átmenetileg szünetel*”, ráadásul hozzátette, hogy a „*normál működési rend helyreáll*”-ása esetén lesz értesítés az „iratbetekintésről”, ami ugyancsak *ellentétes* azzal, hogy „a Kormányhivatal ügyfélszolgálatain kizárólag időpontfoglalással zajlik az ügyfélfogadás”. A fogyasztó az iratbetekintéshez időpontot elektronikusan, 2020. március 13. napján 2020. március 16. napjára is kért.

A fogyasztó 2020. május 22-i, válaszirat tekintetében is megjelenő panaszát 2020. június 18. napján ugyanaz a személy, a bepanaszolt bírálta el,³³ amely miatt, és mivel a bepanaszolt nem adott helyt a panasznak, a fogyasztó 2020. június 22. napján ismételten panasszal élt a kormány megbízottnál. E panaszra 2020. július 15. napján a kormány megbízott válaszolt.³⁴ Ez a következőket tartalmazza: „Panaszbeadványa kivizsgálásra került, és tájékoztatom, hogy a Fogyasztóvédelmi Főosztály a kialakult járványhelyzetben az ügyfelek és a munkatársak egészségének és életének megóvása érdekében nem teljesítette a személyes iratbetekintést, így az Ön kérésének 2020. május 15. napján elektronikusan tett eleget.” E válasz azonban *figyelmen kívül hagyja a tényeket*: például azt, hogy az említettek szerint a Fogyasztóvédelmi Főosztály a kialakult járványhelyzet előtt és a kormányhivatali honlapon megjelenített tájékoztatás ellenére sem teljesítette a személyes iratbetekintést, valamint a fogyasztó a kért *tájékoztatást sem kapta meg*. A kormány megbízott a 2020. július 15. napján kelt válaszában az összeférhetetlenséggel kapcsolatban azt fogalmazta meg, hogy mivel a beadványban említett sérelmek nem az Ákr., hanem a Panasztv. hatálya alá tartoznak, a bepanaszolt személy kiadmányozása tekintetében jelen ügyben összeférhetetlenség nem áll fenn, vagyis a kormány megbízott szerint panaszügyben a bepanaszolt lehet saját ügyének a ‘bírája’, ami véleményem szerint alaptalan (a jogállamiság alkotmányos követelményét is sérti).

A fogyasztó a kormány megbízott 2020. július 15. napján kelt válaszában foglaltakkal szemben 2020. július 16. napján panasszal élt, amit a bepanaszolt kormány megbízott megbízásából eljárva a bepanaszolt beosztottja elutasított azzal, hogy „[a] Kormányhivatal a korábbi válaszelevelében foglaltakat továbbra is változatlanul fenntartja”.³⁵

A fogyasztó 2020. július 24. napján kelt, irányítási hatáskörrel rendelkező miniszternek címzett, e miniszternél előterjesztett panaszában azt is előadta, hogy álláspontja szerint a kormány megbízottnak a döntésével szembeni panaszát át kellett volna tennie a panasz elbírálására (elintézésére) hatáskörrel rendelkező felettes szervhez (miniszterhez). A bepanaszolt kormány megbízott eljárása, döntése is összeférhetetlen, tisztességtelen, mert jogilag a kormány megbízott sem lehet saját ügyének a ‘bírája’. Az eljárás lefolytatására, a döntésével szembeni panasz elbírálására sem neki, sem beosztottjainak – összeférhetetlenség okán – nincs hatásköre, továbbá, a 2020. július 16. napján kelt panasz sem azonos tartalmú a korábbi panaszokkal (ld. pl. összeférhetetlenség kérdése), mert abban a kormány megbízottnak az egyértelműen bizonyított tényekkel

³³ Ld. BP/1204/00256-8/2020. iktatószámú irat.

³⁴ Ld. BP/1204/00256-10/2020 iktatószámú irat.

³⁵ Ld. 2020. július 20. napján kelt, fogyasztónak 2020. július 23. napján megküldött, BP/1204/00256-12/2020 iktatószámú irat.

szembe menő, jogellenes – az összeférhetlenség vonatkozásában is alaptalan – döntésével szemben van szó panaszról.³⁶

A fogyasztó 2020. július 24. napján kelt panaszára a Miniszterelnökség hatósági ügyekért felelős helyettes államtitkára – 2020. szeptember 10. napján – válaszolt.³⁷ E szerint a helyettes államtitkár a panaszt a Kormányhivatal közreműködésével megvizsgálta, és tájékoztatta a fogyasztót, hogy: „A rendelkezésre álló információk szerint Ön több alkalommal is iratbetekintési megkereséssel fordult a Kormányhivatalhoz, azonban a Kormányhivatal arról tájékoztatta, hogy a járvány miatt az ügyfélfogadás átmenetileg szünetel és majd a működési rend helyreállítását követően értesíteni fogja az iratbetekintés lehetőségéről. Ezt követően, 2020. május 15. napján a Kormányhivatal teljeskörűen, az Ön által feltett minden kérdésre kiterjedő részletességgel tájékoztatta, valamint megküldte az Ön részére az [...] Zrt. által tett – jótállási jegyet tartalmazó – nyilatkozatot is.”

Véleményem szerint megállapítható, a helyettes államtitkári válasz hallgat arról, amit a fogyasztó 2020. július 24. napján kelt panasz is tartalmaz: a kormány megbízott válasza figyelmen kívül hagyja a tényeket, például azt, hogy – az említettek szerint – a Fogyasztóvédelmi Főosztály a kialakult járványhelyzet előtt és a kormányhivatali honlapon megjelenített tájékoztatás ellenére sem teljesítette a személyes iratbetekintést, valamint az említettek szerint (2020. május 15. napja előtt) a fogyasztó a kért tájékoztatást sem kapta meg.³⁸

A helyettes államtitkári válasz az áttétel, az összeférhetlenség vonatkozásában azt tartalmazza, hogy arra tekintettel nincs helye áttételnek, hogy a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény (Kszt.) 2. § (1) bek. nem nevesíti a panasz kivizsgálását az államigazgatási szerv irányításának hatásköréeként, „a bepanaszolt szerv képes lehet a panaszt orvosolni, ennek megfelelően ez nem minősül saját ügyben történő bíráskodásnak. Ellenben a Panasztv. 2. § (1) bekezdés g)-h) pontja alapján a Miniszterelnökségnek mint irányító szervnek lehetősége van a panasz kivizsgálására, természetesen abban az esetben, ha arról tudomást szerez.”³⁹

Álláspontom szerint a Kszt. 2. § (1) bek. szabályozásából nem következik az, hogy nincs helye áttételnek: a Kszt. 2. § (1) bek. g)-h) pontja alapján is el kell járni, a Panasztv. 1. § (5) bek. pedig az áttételről rendelkezik (az eljárásra jogosult szerv a miniszter). Véleményem szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bek. (jogállamiság követelménye), XXIV. cikk (1) bek. (tisztességes eljáráshoz való alapvető jog) alapján is fennáll az összeférhetlenség; a kormány megbízott sem lehet saját ügyének bírója, és a kormány megbízott nem orvosolta a panaszt. Összeférhetlenség okán, a jogállamiság követelményének, a

³⁶ Ld. Panasztv. 1. § (5) bek. első és második mondat, 3. § (1) bek.; a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet 14. § (2) bek., 1. melléklet D) pont.

³⁷ Ld. TKF-1/1320/4/2020. iktatószámú irat.

³⁸ Vö. pl. Alaptörvény XXIV. cikk (1) bek., XXV. cikk.

³⁹ Megemlítendő, a Panasztv. 2. § (1) bek.-nek, amely szerint a panaszt és a közérdekű bejelentést – ha törvény eltérően nem rendelkezik – az eljárásra jogosult szervezethez történő beérkezésétől számított harminc napon belül kell elbírálni, nincsenek pontjai, így g)-h) pontja sincs; a helyettes államtitkár vélhetően a „Panasztv.” helyett „Kszt.”-t akart írni, a Kszt. 2. § (1) bek.-nek van g)-h) pontja.

tisztességes eljáráshoz való alapvető jog érvényesülése érdekében különösen szükséges az áttétel, ha a bepanaszolt elutasítja, nem képes orvosolni a panaszt. A kormány megbízott és a helyettes államtitkár nem volt képes – elismerve a jogsértéseket – orvosolni a panaszt, ezért a fogyasztó 2020. szeptember 10. napján panaszt tett a miniszternél.

A fogyasztó 2020. szeptember 10. napján kelt panasa a bepanaszolt helyettes államtitkár 2020. szeptember 24. napján kelt válaszlevelével elutasítást nyert. A fogyasztó 2020. szeptember 30. napján – az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 38/A. és 38/C. §-ára is hivatkozva – az alapvető jogok biztosához fordult (K-12244/2020/1).

Az ombudsman 2020. október 27. napján kelt, AJB-6492/2020 ügyszámú, előadói nevet nem tartalmazó irata szerint (K-13518/2020/1) a panasz kezelése a jogszabályban [foglaltaknak] megfelelt, „a megkeresett szervek válaszával, ügyintézésével kapcsolatban alapvető jogokkal összefüggő visszásságot nem észleltem, ezért eljárásomat intézkedés nélkül lezárom.” A fogyasztó ezzel a döntéssel szemben 2020. október 30. napján – új, további tényeket és bizonyítékokat, érveket is előadva, közérdekű bejelentéseivel (ld. pl. jótállási jegy-, jegyzőkönyv-nyomtatvány jogellenes tartalma, 2020. március 16-ai jogellenes kormányhivatali osztályvezetői tájékoztatás, amely a közösség vagy az egész társadalom érdekét sérti) is összefüggésben – panasszal élt az alapvető jogok biztosánál. A fogyasztó ebben a beadványában is hangsúlyozta, hogy álláspontja szerint a szóban forgó ügyben nevezettek a tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát is megsértették. Kifejtette, az ombudsmani döntés is tartalmazza, hogy „[a] *különleges jogrendnek megfelelően 2020. március 18. napjától a kormányhivatalok ügyfélszolgálatain kizárólag időpontfoglalással zajlott az ügyfélfogadás*”, azonban a Kormányhivatal ezen időszakban *időpontfoglalással sem biztosította* az iratbetekintést, és az említettek szerint a kért tájékoztatást sem adta meg („Nincs arra jogilag elfogadható magyarázat, hogy a Kormányhivatal hónapokon át »hallgat«: nem biztosítja – az említettek szerint – az iratbetekintést és nem adja meg a kért tájékoztatást; ez az Ákr. hivatkozott rendelkezéseit, pl. alapelveit is egyértelműen sérti.”). A fogyasztó véleménye szerint *összeférhetetlenség, elfogultság, iratellenesség, valótlanság állítása* okán is sérült a tisztességes eljáráshoz való alapvető joga; „a jogállamiság, a jobbiztonság követelménye szempontjából is jogi nonszensz, hogy a bepanaszoltak saját ügyükben eljárnak”. Leírta, hogy a biztos erre a részre indokolással ki sem tért, és ekként (kellő indokolással) azzal a problémával sem foglalkozott, hogy a Kormányhivatal 2020. március 18. napjától időpontfoglalással sem biztosította az iratbetekintést, valamint a Kormányhivatal, 2020. február 29. napjáig az V. Kerületi Hivatal, 2020. március 18. előtt sem biztosította az iratbetekintést, és az említettek szerint a kért tájékoztatást sem adta meg; a biztos nem adta kellő indokolását annak, hogy a több hónapos hallgatás és a panaszok kezelése miért „felelt meg” a jogszabályban foglaltaknak, akkor, amikor a jogszabályi rendelkezések szerint a veszélyhelyzet alatt időpontfoglalással biztosítani kellett volna az iratbetekintést és a kért tájékoztatást is meg kellett volna adni, valamint a veszélyhelyzet előtt még inkább erről van szó. Álláspontja szerint a beadványai alapján egyértelműen megállapítható, hogy a közigazgatási szervek a panaszait és közérdekű bejelentéseit nem a jogszabályi [pl. alapelvi, összeférhetetlenségi, határidős – lásd pl. Panasztv. 2. § (1)–(2) bek.] rendelkezéseknek megfelelően intézték, a tisztességes eljáráshoz való alapvető joga is súlyosan sérült (lásd pl. 2018. december

13. és 2019. február 21., valamint 2020. február 25. és 2020. március 17., illetőleg 2020. február 25. és 2020. május 15. közötti tartam – a 30 napos szabályt a Miniszterelnökség is megsértette).

A biztos 2020. november 30. napján kelt, AJB-6492/2020 ügyszámú, előadói nevet ezúttal sem tartalmazó (fogyasztóhoz reggel hat óra huszonnyolc perckor érkezett e-mail mellékletében foglalt) irata szerint (K-15539/2020/1) a fogyasztó „iratbetekintési joga ügyében tett panaszja kezelése a jogszabályban foglaltaknak megfelelt”, a biztos a megkeresett szervek válaszával, ügyintézésével kapcsolatban alapvető jogokkal összefüggő visszasságot nem észlelt, ezért eljárását intézkedés nélkül lezárta, a 2020. október 27-én kelt levelében kifejtett álláspontját fenntartotta. A biztos – a fentiekben említettek szerint – annak indokát nem adta, hogy a bepanaszoltak eljárása miért volt jogszerű. Véleményem szerint az egyértelműen bizonyított tényekkel szembe menni, a jogsértéseket növelni nem szabad, a biztosnak az említett jogsértéseket meg kellett volna állapítania, és azokkal szemben megfelelően fel kellett volna lépnie. Azt gondolom, hogy a biztos döntése vonatkozásában a Jura 2019/1. számának 292. oldalán említett rögzös út bejárásáról sem lehet beszélni. Nem tartom kizártnak, vannak, akik a biztos döntését a jogállamiság újabb megcsúfolásának tekintik.

2.3. 2020. évi fogyasztóvédelmi jogszabálmódosítások

A fentiek mellett ugyanakkor arra a nagyon pozitív fejleményre is érdemes felhívni a figyelmet, amit az Fgytv. 2020. évi módosítása, 2020. augusztus 22-ei hatálybalépéssel⁴⁰ – a nem élelmiszer termékekkel összefüggő fogyasztóvédelmi hatósági ellenőrzések végzése tekintetében⁴¹ – hozott. Annak érdekében, hogy a fogyasztóvédelmi hatóság a fogyasztói értékesítésre szánt termék esetében ne csak a fogyasztóval közvetlenül szerződéses kapcsolatban lévő kiskereskedővel, eladóval szemben folytassa le az ellenőrzést, hanem pl. nagykereskedőnél, raktár üzemeltetőjénél, beszállítónál is végezhesen ellenőrzést, értelmező rendelkezésben meghatározásra került az ellátási lánc fogalma.⁴² A módosító törvény 1. §-ához fűzött indokolás szerint a fogyasztóvédelmi hatóságnak nemcsak az Fgytv. 2. § b) pontja szerinti vállalkozással, hanem szélesebb körben, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 7. § (1) bek. 6. pontjában meghatározott gazdálkodó szervezettel szemben is indokolt hatáskört adni az eljárás lefolytatására, ide nem értve azt a szervezetet, amelyet a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletével kapcsolatos feladatkörében eljáró Magyar Nemzeti Bank felügyel.⁴³ A fogyasztóvédelmi hatóság az Fgytv. 45/A. § (1)–(3) bekezdésében foglal-

⁴⁰ Ld. a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény módosításáról szóló 2020. évi LXVII. törvény 5. §.

⁴¹ Ld. a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény módosításáról szóló 2020. évi LXVII. törvény végső előterjesztői (általános) indokolása: „A módosítás szerint sem gyakorol a fogyasztóvédelmi hatóság az élelmiszerláncról és annak hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvényben foglaltak szerinti hatásköröket, kizárólag a nem élelmiszer termékekkel összefüggő ellenőrzéseket végzi a meg erősítést követően is.”

⁴² Ld. Fgytv. 2. § y) pont.

⁴³ Ld. uo. z) pont.

takat az ellátási láncban szereplő gazdálkodó szervezetek vonatkozásában is ellenőrzi és eljár azok megsértése esetén.⁴⁴ A módosítás hatáskört biztosít a gazdálkodó szervezetek ellenőrzése mellett arra is, hogy velük szemben hatósági eljárás lefolytatására is sor kerülhessen, azaz nagykereskedőkkel, raktárakkal, logisztikai szolgáltatókkal, gyártókkal szemben is eljárhat a fogyasztóvédelmi hatóság, feltéve, hogy az ellátási lánc szereplői, azaz közvetlen vagy közvetett hatással bírnak a fogyasztóknak értékesítésre szánt termék előállítására, tárolására, forgalomba hozatalára, felhasználására.⁴⁵ A fogyasztóvédelmi hatóság az ellátási láncban szereplő gazdálkodó szervezet ellenőrzése során jogosult az értékesítésre szánt áru tárolására vagy gyártására szolgáló helyiségbe, valamint létesítménybe, így különösen raktárba belépni, az eljárásához szükséges vizsgálatok elvégzése céljából térítésmentesen mintát venni.⁴⁶ A fogyasztóvédelmi hatóság a fogyasztók széles körének testi épségét, egészségét sértő vagy veszélyeztető helyzet, továbbá a fogyasztók széles körének jelentős vagyoni hátránnyal fenyegető veszélyeztetése fennállása esetén – az ügyész előzetes jóváhagyásával – az ellenőrzést a lezárt terület, épület, helyiség felnyitásával, az ott tartózkodó személyek akarata ellenére is lefolytathatja,⁴⁷ ezen ellenőrzés során a fogyasztóvédelmi hatóság a) az ellenőrzést az érintett kíméletével, a korlátozással nem érintett alapvető jogait tiszteletben tartva hajtja végre, b) figyelemmel van arra, hogy az az érintetten kívül más személyt csak a legszükségesebb mértékben érintsen, c) az ellenőrzést lehetőleg a napnak a nyolcadik és tizennyolcadik órája között hajtja végre, d) biztosítja, hogy az ellenőrzés során ne kerüljenek nyilvánosságra az érintett magánéletének az eljárással össze nem függő körülményei, illetve a személyes adatai, e) kerüli a szükségtelen károkozást, f) hatósági tanú közreműködését kéri.⁴⁸

A fogyasztóvédelemmel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2020. évi CXXXVI. törvény elfogadásával pedig további jelentős változások jelennek meg például 2022. május 28-ai hatálybalépéssel – az Fttv.-t módosítva – az online kereskedelem és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat (termékek kettős minősége, „feketelista”) tárgykörében [vö. 2019. november 27-i (EU) 2019/2161 európai parlamenti és tanácsi irányelv]; a törvény – az Fgytv. módosításával, részben 2022. május 28-ai hatálybalépéssel – a fogyasztóvédelmi intézményrendszer hatékonyságát növeli, például 2021. január 1-jei hatálybalépéssel bevezeti a békéltető testület eljárása során a kötelező elektronikus kézbesítést gazdálkodó szervezetek tekintetében és lehetőséget biztosít erre fogyasztók vonatkozásában is (ezzel az eljárást gyorsabbá, egyszerűbbé teszi), továbbá – az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény módosításával – biztosítja, hogy ügyvéd is végezhesen békéltető testületi tevékenységet.

Ugyancsak megemlítendő az egyes tartós fogyasztási cikkekre vonatkozó kötelező jótállásról szóló 151/2003. (IX. 22.) Korm. rendelet, valamint az egyes javító-karbantartó szolgáltatásokra vonatkozó kötelező jótállásról szóló 249/2004. (VIII. 27.) Korm.

⁴⁴ Ld. uo. 45/A. § (4) bek.

⁴⁵ Ld. módosító törvény 2. §-ához fűzött indokolás.

⁴⁶ Ld. Fgytv. 47/B. § (1) bek. a)-b) pont.

⁴⁷ Ld. uo. (2) bek.

⁴⁸ Ld. uo. (3) bek.; módosító törvény 3. §-ához fűzött indokolás.

rendelet módosításáról szóló 270/2020. (VI. 12.) Korm. rendelet (Módkr.), amely a 151/2003. (IX. 22.) Korm. rendeletet több vonatkozásban – a következők szerint – nagyon jelentősen módosította. A Módkr. 1. § (1) bek. pozitív változásként – a Korm. rendelet 2. § (1) bekezdését módosítva – akként megnövelte a jótállási időt, hogy az az egyszázezer forintot meghaladó, de a kettőszázötvenezer forintot meg nem haladó eladási ár esetén két év, kettőszázötvenezer forint eladási ár felett három év. Azonban az egyszázezer forintot meg nem haladó eladási áras cikkekre vonatkozó szabályozás ellentmondásos lett, mert a Módkr. 1. § (1) bek. tízezer forintot elérő eladási árról, a jogszabályi melléklet pedig tízezer forint eladási ár felettiéről rendelkezik (ezt az összeütközést a jogalkotó által fel kellene oldani). A Módkr. 1. § (1) bek. azt is tartalmazza, hogy „[e] határidők elmulasztása – a (4) bekezdésben foglalt kivétellel – jogvesztéssel jár.”

A Módkr. 1. § (2) bek. alapján a 151/2003. (IX. 22.) Korm. rendelet 2. §-a a következő (3) és (4) bekezdéssel egészült ki: „(3) Ha a fogyasztó a fogyasztási cikket az átadástól számított hat hónapon túl helyezteti üzembe, akkor a jótállási határidő kezdő időpontja a fogyasztási cikk átadásának napja. (4) A fogyasztási cikk kijavítása esetén a jótállás időtartama meghosszabbodik a javításra átadás napjától kezdve azzal az idővel, amely alatt a fogyasztó a fogyasztási cikket a hiba miatt rendeltetésszerűen nem használhatta.”

Pozitív változás, hogy a Módkr. 2. § (1) bek. a 151/2003. (IX. 22.) Korm. rendelet 3. § (3) bekezdését g) pontként kiegészítette azzal, hogy a jótállási jegyen fel kell tüntetni a vállalkozás bélyegzőlenyomatát és a kiállítás során a képviselőben eljáró személy aláírását, elektronikus dokumentumon való átadás esetén az elektronikus aláírást.

A Módkr. 2. § (2) bek. által a 151/2003. (IX. 22.) Korm. rendelet 3. §-a (5) és (6) bekezdéssel egészült ki. E szerint a vállalkozás az e rendelet előírásainak megfelelő jótállási jegyet elektronikus úton is átadhatja a fogyasztó részére. A fogyasztó részére elektronikus átadott számla jótállási jegyként akkor fogadható el, ha tartalma megfelel e rendelet jótállási jegyre vonatkozó előírásainak is. A vállalkozás a jótállási jegy elektronikus úton való átadására legkésőbb a termék átadását vagy üzembe helyezését követő napon köteles. Ha a vállalkozás a jótállási jegyet elektronikus dokumentumként nem közvetlen megküldéssel adja át, hanem letöltést biztosító elérési cím formájában bocsátja azt a fogyasztó rendelkezésére, akkor az elektronikus jótállási jegy letölthetőségét a jótállási idő végéig nem szüntetheti meg, a letöltési cím elérhetőségét biztosítani kell. A vállalkozás a jótállási jegy elektronikus úton történő átadására legkésőbb a termék átadását vagy üzembehelyezését követő napon köteles. Vita esetén az (5) bekezdésben meghatározott kötelezettség teljesítését a vállalkozás köteles bizonyítani.

Egyértelműen fogyasztóvédő a Módkr. 3. §-a. Ez alapján a 151/2003. (IX. 22.) Korm. rendelet 4. § (1) bek. helyébe a következő rendelkezés lép: „(1) A jótállásból eredő jogok – a (3) bekezdésben foglalt kivétellel – a jótállási jeggyel érvényesíthetőek, amelynek nem tehető feltételévé a fogyasztási cikk felbontott csomagolásának a fogyasztó általi visszaszolgáltatása.”

Üdvözlendő a Módkr. 4. § (1) bek., amelynek értelmében – a 151/2003. (IX. 22.) Korm. rendelet 5. § (1) bekezdését módosítva – a fogyasztó a kijavítás iránti igényét választása szerint a vállalkozás székhelyén, bármely telephelyén, fióktelepén és a vál-

lalkozás által a jótállási jegyen feltüntetett javítószolgáltatásnál közvetlenül is érvényesítheti.

A Módkr. 4. § (2) bek. a 151/2003. (IX. 22.) Korm. rendelet 5. §-át – szűkítést sem mellőzve – (5)–(8) bekezdéssel egészítette ki. E módosítás szerint, ha a Korm. rendeletben meghatározott jótállási időtartam alatt a fogyasztási cikk első alkalommal történő *javítása* során a vállalkozás részéről megállapítást nyer, hogy a fogyasztási cikk nem javítható, *a fogyasztó eltérő rendelkezése hiányában* a vállalkozás köteles a fogyasztási cikket nyolc napon belül kicserélni; ha a fogyasztási cikk cseréjére nincs lehetőség, a vállalkozás köteles a fogyasztó által bemutatott, a fogyasztási cikk ellenértékének megfizetését igazoló bizonylaton – az általános forgalmi adóról szóló törvény alapján kibocsátott számlán vagy nyugtán – feltüntetett vételárat nyolc napon belül a fogyasztó részére visszatéríteni. Véleményem szerint a Ptk. 6:159. § (2) bek.-hez képest a fogyasztó számára *szűkítően* hat, hogy ha a Korm. rendeletben meghatározott jótállási időtartam alatt a fogyasztási cikk *három alkalommal* történő kijavítást követően ismét meghibásodik – *a fogyasztó eltérő rendelkezése hiányában* –, *valamint ha* a Ptk. 6:159. § (2) bek. b) pontja alapján a fogyasztó nem igényli a vételár arányos leszállítását, és a fogyasztó nem kívánja a fogyasztási cikket a vállalkozás költségére kijavítani vagy mással kijavíttatni, a vállalkozás köteles a fogyasztási cikket nyolc napon belül kicserélni (vö. első, második, harmadik alkalommal történő meghibásodás, annak jellege, mértéke, valamint elállás a szerződéstől); ha a fogyasztási cikk kicserélésére nincs lehetőség, a vállalkozás köteles a fogyasztó által bemutatott, a fogyasztási cikk ellenértékének megfizetését igazoló bizonylaton – az általános forgalmi adóról szóló törvény alapján kibocsátott számlán vagy nyugtán – feltüntetett vételárat nyolc napon belül a fogyasztó részére visszatéríteni. Ha a fogyasztási cikk kijavítására a *kijavítási igény* vállalkozás részére való közlésétől számított harmincadik napig nem kerül sor, – *a fogyasztó eltérő rendelkezése hiányában* – a vállalkozás köteles a fogyasztási cikket a harmincnapos határidő eredménytelen elteltét követő nyolc napon belül kicserélni [vö. 19/2014. (IV. 29.) NGM r. 5. §]; ha a fogyasztási cikk cseréjére nincs lehetőség, a vállalkozás köteles a fogyasztó által bemutatott, a fogyasztási cikk ellenértékének megfizetését igazoló bizonylaton – az általános forgalmi adóról szóló törvény alapján kibocsátott számlán vagy nyugtán – feltüntetett vételárat a harmincnapos kijavítási határidő eredménytelen elteltét követő nyolc napon belül a fogyasztó részére visszatéríteni. Ezek az előírások a Korm. rendelet 1. melléklet 8. pontjában felsorolt fogyasztási cikkek közül az elektromos kerékpárra, elektromos rollerre, quadra, motorkerékpárra, segédmotoros kerékpárra, személygépkocsira, lakóautóra, lakókocsira, utánfutós lakókocsira, utánfutóra, valamint a 9. pontban meghatározott motoros vízi járműre nem vonatkoznak.⁴⁹

⁴⁹ Vö. Ptk. 6:159. § (2)–(4) bek.: „(2) Kellékszavatossági igénye alapján a jogosult *választása szerint* a) kijavítást vagy kicserélést igényelhet, kivéve, ha a választott kellékszavatossági jog teljesítése lehetetlen, vagy ha az a kötelezettnek – másik kellékszavatossági igény teljesítésével összehasonlítva – aránytalan többletköltséget eredményezne, figyelembe véve a szolgáltatás hibátlan állapotban képviselt értékét, a szerződésszegés súlyát és a kellékszavatossági jog teljesítésével a jogosultnak okozott érdeksérelmet; vagy b) az ellenszolgáltatás arányos leszállítását igényelheti, a hibát a kötelezett költségére maga kijavíthatja vagy mással kijavíttathatja, vagy a szerződéstől elállhat, ha a kötelezett a kijavítást vagy a

Fogyasztóvédelmi szempontból kedvező a Módkr. 5. §-a, amely szerint a 151/2003. (IX. 22.) Korm. rendelet 7/B. § (1) bek. helyébe a következő rendelkezés lép: „(1) A 2-7. §-ban foglalt rendelkezések megsértése esetén a fogyasztóvédelmi hatóság jár el a fogyasztóvédelemről szóló törvényben meghatározott szabályok szerint.” A Módkr. 6. §-a által a 151/2003. (IX. 22.) Korm. rendelet melléklete további, üdvözlendő pontokkal egészült ki.⁵⁰

3. A békéltető testület új szabályozása

Az Fgytv. 2019. évi módosítása által érintett békéltető testület jelentőségét jól mutatja a Módtv. általános indokolásának V. pontjában olvasható következő két mondat: „A békéltető testületi eljárásoknak hatalmas szerepük van a fogyasztóvédelmi igényérvényesítésben, meglétük enyhíti az igazságszolgáltatásra nehezedő terhet (elsősorban a kis perértékű ügyek esetében). A békéltető testületek bevonása a vállalkozás és a fogyasztó számára is gyakorlatias és költséghatékony megoldást jelent a vitás ügyek rendezésére.”⁵¹

A Módtv. általános indokolásának V. pontjában szereplő – részletekre teljesen ki nem térő – adatok⁵² tükrében véleményem szerint megállapítható, hogy szükséges a

kicserélést nem vállalta, e kötelezettségének a (4) bekezdés szerinti feltételekkel nem tud eleget tenni, vagy ha a jogosultnak a kijavításhoz vagy kicseréléshez fűződő érdeke megszűnt. (3) Jelentéktelen hiba miatt elállásnak nincs helye. (4) A kijavítást vagy kicserélést – a dolog tulajdonságaira és a jogosult által elvárható rendeltetésére figyelemmel – megfelelő határidőn belül, a jogosult érdekeit kímélve kell elvégezni.” (kiemelés: H. A.); vö. uo. 6:171. § (2) bek.: „(2) A jótállás a jogosultnak jogszabályból eredő jogait nem érinti.” Véleményem szerint a 151/2003. (IX. 22.) Korm. rendelet 5. § (5)–(7) bekezdése a Ptk. 6:159. § (2)–(4) bekezdésével és a 19/2014. (IV. 29.) NGM rendelet 5. §-ával összefüggésben jelentős értelmezési, alkalmazási problémákat vet fel (a végső előterjesztői indokolás az értelmezéshez semmi támpontot nem foglal magában); a Korm. rendelet kijavítási szabályozása nem érinti a fogyasztó azon jogát, hogy választása szerint kicserélést igényeljen [vö. Ptk. 6:159. § (2) bek. a) pont, és Korm. rendelet 7. §]. Vö. pl. HAJNAL Zsolt: A fogyasztási cikkek adásvételének szabályozási kísérlete és legújabb módosításai az Európai Unióban és a magyar jogban. *Gazdaság és Jog*, 2020/7-8. (6–)9–11.

⁵⁰ „30. nyílászárók 10 000 Ft eladási ár felett, így különösen ablak, kül- és beltéri ajtó, garázsajtó; 31. árnyékolástechnikai eszközök 10 000 Ft eladási ár felett, így különösen kézi vagy motoros meghajtású redőny, relaxa, napellenző, szalagfüggöny; 32. kaputelefon, riasztóberendezés, kamerás megfigyelőrendszer 10 000 Ft eladási ár felett; 33. garázkapu és egyéb kapu meghajtás, vezérlés 10 000 Ft eladási ár felett; 34. zuhanykabin, kád, csaptelep 10 000 Ft eladási ár felett; 35. napkollektor, napelemrendszerek 10 000 Ft eladási ár felett; 36. játék hoverboard, játék elektromos roller, játék drón 10 000 Ft eladási ár felett; 37. külön jogszabályban nyílt kategóriába sorolt drónok 10 000 Ft eladási ár felett.” A Módkr. 7-8. §-a jogszabálymódosítás miatti szövegcsere módosítást foglal magában.

⁵¹ Ld. A hosszú távú részvényesi szerepvállalás ösztönzéséről és egyes törvények jogharmonizációs célú módosításáról szóló 2019. évi LXVII. törvény végső előterjesztői indokolása, Általános indokolás V.

⁵² A Módtv. általános indokolásának V. pontjában foglaltakkal kapcsolatban érdemesnek tartom megemlíteni, hogy az indokolás szerint 2015-ben az összes ügy 34%-a volt egyezség, ajánlás, a 2015. évi jogszabálymódosítást követően az összes ügynek csak 28%-a volt egyezség, ajánlás; továbbá: a hatékonyság akkor is növekedik, ha a vállalkozás érdemi döntés meghozatala (akár a meghallgatás) előtt kielégíti igényében a fogyasztót (az eredményesség nem mérhető pusztán az érdemi döntések arányában); továbbá: az adatok nem tükrözik a megyei, fővárosi ügyszám és támogatási összeg adatok megoszlását, az ügyek, döntések megyei, fővárosi megoszlás szerinti jellegét, bonyolultságát, elhúzódását (ezek oka-

békéltető testületek hatékonyságának (végső soron a vállalkozásokkal szembeni jogos fogyasztói követelések kielégítésének) – lehetőleg a felek békülésével történő – növelése, ami nem feltétlenül érdemi döntésben ölt testet (a vállalkozás az érdemi döntés előtt – akár a meghallgatást megelőzően – is kielégítheti a fogyasztót igényében, s így az eredményesség e miatt sem mérhető pusztán az érdemi döntések alapján), azonban véleményem szerint a jogalkotó ehhez alapvetően és döntően rossz, alkalmatlan eszközöket választott.

A Módtv. általános indokolásának V. pontjában foglaltak szerint: a javaslatlaltal – a békéltető testület vonatkozásában (is) – „további hatékonyság-növekedés érhető el”,⁵³ „[...] szükséges a békéltető testületek hatékonyságának növelése, hogy minél több érdemi döntés kerüljön meghozatalra az eljárások során”.⁵⁴ „A javaslat elfogadása esetén a fogyasztóvédelemről szóló törvény módosításával a jelenleginél *ismertebbé, egyszerűbbé* és átláthatóbbá válhat az alternatív vitarendezés működése.”⁵⁵ „A magyar békéltető testületi rendszer komoly érték, az EU-ban egyedülállóan 20 éve működő rendszer, ugyanakkor szükséges lépéseket tenni a hatékonyság növelése érdekében és két évtizede működő mechanizmusokon időszerű változtatni. Ennek egyik lehetősége a testületek vezetésének *professzionális* alapokra helyezése, az egyes megyékben működő gyakorlatok közül a legjobb gyakorlatok elterjesztése. A módosítás célja ezen túl a *bürokráciacsökkentés* és az *adminisztratív terhek csökkentése*, amellyel jelentősen *egyszerűbbé* válik a békéltető testületi tagok kiválasztása. A módosítással azonos számban képviseltetik magukat a békéltető testületekben a fogyasztói oldal képviselői és a vállalkozói érdekek képviselői, valamint megjelenik a *semleges* fél is.”⁵⁶

Véleményem szerint azonban az Fgytv. 2019. évi módosításától a békéltető testületek tekintetében – némi megszorítással – nem várható további hatékonyság-növekedés elérése, mert a fogyasztóvédelem jelentős csökkentéséről, leértékelődéséről van szó.

A módosítással a békéltető testület a kamara által és nem mellett működtetett, valamint nem független, hanem csak szakmailag független testület.⁵⁷ Ez által *a békéltető testület függetlensége – véleményem szerint – jelentősen csökkent; ez nem a fogyasztóvédelem felértékelődése, hanem a vállalkozói érdekek képviselői befolyásának növelése, a fogyasztóvédelem csökkentése körébe tartozik.*

it); az említettek miatt a támogatási összeg nem múlhat mindössze az ügyszámon, illetve az érdemi döntések arányán.

⁵³ Részletesen ld. uo. Az általános indokolás V. pontja először a fogyasztóvédelmi együttműködési (CPC) hálózathoz kapcsolódó módosítást érinti: kitérve e hálózat céljára, a CPC-rendszerre, az összekötő hivatalra, az illetékes hatóságra, az (EU) 2017/2394 rendelet céljáról szól.

⁵⁴ Uo.

⁵⁵ Uo. (kiemelések: H. A.)

⁵⁶ Uo. (kiemelések: H. A.)

⁵⁷ Ld. az Fgytv. 18. §-át módosító Módtv. 55. §-hoz fűzött végső előterjesztői indokolás. Vö. pl. a fogyasztói jogviták alternatív rendezéséről, valamint a 2006/2004/EK rendelet és a 2009/22/EK irányelv módosításáról szóló (fogyasztói alternatív vitarendezési irányelv), 2013. május 21-i 2013/11/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: Irányelv) preambulum (32)–(33) bek., 1. cikk első mondat, 6. cikk (1) bek.

A békéltető testületi tagok biztosításának folyamatából kihagyják a fogyasztóvédelmi egyesületeket, a vállalkozói érdekek képviselői, a kamara és az MKIK a miniszterrel együtt kizárólagosan uralják a kiválasztást és a foglalkoztatást. A békéltető testület elnökének, elnökhelyettesének MKIK-s munkaviszonya, jogilag is alá-fölé rendelt jogviszonya sem növeli a függetlenséget, a miniszter „választása” pedig a „pártatlanságot”. A kamarai, vállalkozói befolyás rendkívül egyoldalúvá vált. A vállalkozásoknak helytelen, tisztességtelen szemléletben nem érdeke békéltető testület működtetése, a békéltető testületek hatékonyságának növelése.⁵⁸

Az Fgytv. 2019. augusztus 31-ig hatályos 21. § (2) bek. – azaz törvényi rendelkezés – azt tartalmazta, hogy: a békéltető testületi tagokat – a Kormány rendeletében meghatározottak szerint – egyrészlől a kamara és a megyei (fővárosi) agrárkamarák, másrészlől a fogyasztói érdekek képviseletét ellátó egyesületek egyenlő arányban jelölik ki.⁵⁹ Ehhez képest az ITM r. 3. § d) pontjában szereplő azon feltétel, hogy a pályázó a pályázatához mellékelendő önéletrajzában nyilatkozik arról, hogy kiválasztása esetén a fogyasztók érdekeinek képviselője, a vállalkozások érdekeinek a képviselője, vagy semleges fél kíván lenni a békéltető testületi eljárásban, mind formai, mind tartalmi szempontból *jelentősen kisebb garanciával szolgál (a kiválasztási eljárás mellőzi a fogyasztói érdekek képviseletét ellátó egyesületeket)*.⁶⁰ Az Fgytv. 21. § (3) bek. első mondata arról rendelkezett, hogy a testületi tagok száma testületenként legalább tíz fő (a módosítással öt fő). Garanciális jelentőséggel bírt a 21. § (4) bek. is: a kijelölés során biztosítani kellett, hogy a testületnek mind a kamara, megyei (fővárosi) agrárkamarák, mind a fogyasztói érdekek képviseletét ellátó egyesületek által jelölt személyek között legyen olyan tagja, aki megfelel a 25. § (3) és (5) bekezdésében meghatározott követelményeknek. 2019. augusztus 31-ig – az Fgytv. 21. § (5) bek. alapján – a békéltető testületi tagok kijelölését követően a tagok összehívásával alakult meg a békéltető testület. A 21. § (6) bek. szerint pedig a békéltető testület megbízatása négy évre szólt, a békéltető testületi tagok újra kijelölhetők voltak.⁶¹

Véleményem szerint az, hogy a testületi tagok minimum száma testületenként tíz főről öt főre, a békéltető testület megbízatása négy évről három évre csökkent, az adott kamarai helyzethez, körülményekhez (munkateherhez) jobban igazodó, nagyobb rugalmasságot biztosít, ugyanakkor a négy évről három évre csökkentés a rendszert, a működést lassíthatja, bizonytalaníthatja, destabilizálja, az adminisztratív terheket növeli.

⁵⁸ Ld. az Fgytv. 21. §-át módosító Módtv. 57. §-hoz fűzött végső előterjesztői indokolás; Fgytv. 21. § (1)–(7) bek., ITM r. 1–2. §; az Fgytv. 21. § (4) bek. harmadik mondatához ld. ITM r. 13. §, vö. a békéltető testületi tagok kijelölésének szabályairól szóló 215/2008. (VIII. 29.) Korm. rendelet 12/A. §.

⁵⁹ Ld. a békéltető testületi tagok kijelölésének szabályairól szóló 215/2008. (VIII. 29.) Korm. rendelet.

⁶⁰ A jelentős kamarai túlsúlyhoz ld. még ITM r. 7–9. §. Vö. uo. 16. § (1)–(2) bek. A 2019. augusztus 31-ig hatályos – értelemszerűen összetettebb, részletesebb, jóval jelentősebb garanciákat tartalmazó – szabályozáshoz ld. különösen a békéltető testületi tagok kijelölésének szabályairól szóló 215/2008. (VIII. 29.) Korm. rendelet 1–3. §, 9–12. §, 13–15. §.

⁶¹ Az Fgytv. 21. § (7) bek. azt tartalmazta, hogy a békéltető testület tagjai tevékenységüket külön jogszabályban meghatározott díjazás ellenében végzik. Ld. a békéltető testületi tagok díjazásáról szóló 211/1998. (XII. 24.) Korm. rendelet.

A kiválasztási szabályozás kétség kívül felértékeli a miniszter – és a kamara, valamint az MKIK – szerepét, felelősségét, a békéltető testületet politizálhatja, jelentősen csökkenti (mellőzi) a fogyasztói érdekek képviselőjét ellátó egyesületek befolyását, növeli a „vállalkozásbarát»fogyasztóvédelmet«”.⁶² Megítélésem szerint mindezt a „gyorsasághoz”⁶³ (az egyszerűbb „tagbiztosítási” eljáráshoz) fűződő érdek sem teszi elfogadhatóvá.⁶⁴

Az Fgytv. 22. § (1) bek. változása, hogy az „*annak megfelelő szakterületen*” megszorítás kikerült a törvényből.⁶⁵

Az Fgytv. 23. § módosítása a békéltető testületi elnökök, elnökhelyettesek kiválasztása, megbízatása körében jelenik meg. A 2019. augusztus 31-ig hatályos szabályozás szerint a békéltető testület elnökét a tagok maguk közül választották. Az elnök – ha a testület munkaterhe azt indokolta – elnökhelyettest jelölhetett ki a testület tagjai közül. A testületi tagok számának megemeléséről, valamint annak mértékéről az elnök döntött.⁶⁶ A Módtv. 59. §-ához fűzött végső előterjesztői indokolás szerint: „A módosítás egyik fő célja a békéltető testületek vezetésének professzionális alapokra helyezése, ezért az elnökök kiválasztása is a tagokhoz hasonlóan zajlik. A békéltető testületi tagjelöltek közül az illetékes *kamara* a békéltető testületi elnöknek *javasolt* tagokat, azok előzetes értékelését követően megküldi az *MKIK* részére, aki azt *véleményezve továbbítja* a fogyasztóvédelemért felelős *miniszter* részére. A *békéltető testületi elnököt* a jelöltek közül a fogyasztóvédelemért felelős *miniszter választja ki*. A kiválasztást követően az elnököt az *MKIK* bízza meg vagy alkalmazza *három* évre. Ha a testület megalakulásakor, vagy az elnök testületi tagsági megbízatásának megszűnését követő harminc napon belül az illetékes kamara nem javasol elnöknek személyt az *MKIK* részére, akkor az új elnököt a testületi tagok közül a fogyasztóvédelemért felelős *miniszter* választja ki. Az elnöki és elnökhelyettesi tisztség egyidejű betöltetlensége esetén az *MKIK* által kijelölt testületi tag látja el az elnöki feladatokat. Az elnök a tevékenységét munkaviszony vagy megbízási szerződéses jogviszony keretében láthatja el. Ezzel biztosítható a folyamatos, magas színvonalú, számon kérhető tevékenység. A *kamara* – ha a testület munkaterhe azt indokolja – *javasolhatja* az *MKIK* részére a fogyasztóvédelemért felelős *miniszter egyetértésével elnökhelyettes kijelölését* a testületi tagok

⁶² A kiválasztási eljárás szabályozásához ld. még ITM r. 4–6. §. Vö. a békéltető testületi tagok kijelölésének szabályairól szóló 215/2008. (VIII. 29.) Korm. rendelet 5–8. §.

⁶³ Vö. pl. Irányelv preambulum (4) bek. első mondat, (5) bek. első mondat, (8) bek., (10) bek. második-harmadik mondat, 1. cikk első mondat.

⁶⁴ A 2019. augusztus 31-ig hatályos szabályozás *egyenlő arányát* a békéltető testületi tagok kijelölésének szabályairól szóló 215/2008. (VIII. 29.) Korm. rendelet 1. §, 3. §, 9–12. §, 13–15. § rendelkezései is tükrözték.

⁶⁵ Ld. az Fgytv. 22. §-át módosító Módtv. 58. §-ához fűzött végső előterjesztői indoklás; Fgytv. 22. § (1) bek., (2) bek. d) pont, (3) bek., (4) bek. a) pont, (5) bek. [az igazoltságról az Fgytv. 22. § (3) bek. rendelkezik; a technikai módosítások a kijelölési reguláció helyébe lépett kiválasztási szabályozással kapcsolatosak]; ITM r. 3. §; vö. a békéltető testületi tagok kijelölésének szabályairól szóló 215/2008. (VIII. 29.) Korm. rendelet 4. § (1)–(2) bek.

⁶⁶ Vö. pl. Irányelv preambulum (32)–(33) bek., (51) bek., 1. cikk első mondat, 6. cikk (1) bek., (3) bek., (5) bek.

közül. Erre az előírásra azért van szükség, mert jelenleg olyan békéltető testületeknél is vannak elnökhelyettesek, ahol azt egyébként a testület munkaterhe nem indokolja.⁶⁷

A kiválasztási szabályozásról véleményem szerint egyértelműen megállapítható, hogy a jogszerűség biztosítását magasabb szinten, miniszter – és kamara, MKIK – szerepét, felelősségét, befolyását jelentősen növelve jeleníti meg, ami a fogyasztóvédelem „felértékelődéseként”, a vállalkozási oldal túlhangsúlyozásaként, a fogyasztóvédelem jelentős visszalépéseként (is) értékelhető.

A „fogyasztói oldal képviselői és a vállalkozói érdekek képviselői” azonos számban országos listán – nem megyei (fővárosi) szinten – jelennek meg. Az egyenlő arány megyei, fővárosi szinten jogszabály által nem garantált. Lehet, hogy a kivételes szabály alapján eljáró háromtagú tanácsban, illetve valamelyik békéltető testületben nem is lesz a „fogyasztói oldal”-nak képviselője (főszabály lett az „egyedül eljáró békéltető testületi tag”), és az „oldal” képviselője pusztán a saját nyilatkozaton alapul. Lehet, hogy a fogyasztói oldalon vállalkozások ‘igazgatói’ fognak ülni. A 2019. augusztus 31-ig hatályos szabályozás alapján a „fogyasztói oldal” képviselőit a fogyasztóvédelmi egyesületek „delegálták”, jelölték, ami jóval nagyobb garanciát jelentett arra vonatkozóan, hogy a „fogyasztói oldal” képviselői valóban a fogyasztói oldalt „képviseelik”. A „semleges” fél – és a „fogyasztói oldal”, „vállalkozói érdekek” „képviseelői” – ahhoz képest is érdekes, hogy az Fgytv. 24/A. § szerint a békéltető testületi tagoknak függetlennek és pártatlannak kell lenniük.⁶⁸

Mindez a „testületek vezetésének professzionális alapokra helyezése”, a „bürokráciacsökkentés”, az „adminisztratív terhek csökkentése”, a „jelentősen egyszerűbb” „kiválasztás” megfogalmazás köntösébe öltöztetve jelenik meg.⁶⁹

Az Fgytv. 24. §-át (békéltető testületi tag megbízatásának megszűnése) módosító Módtv. 61. §-hoz fűzött végső előterjesztői indokolás tartalmazza, hogy: „A békéltető testületi tagság – ideértve az elnököt is – megszűnésének új esete a felmondás lehetősége. Garanciális szabályként a békéltető testületi tagság felmondással való megszüntetésére [a] Ptk., amennyiben a békéltető testület elnöke e tevékenységét munkaviszony keretében látja el, akkor a Munka Törvénykönyv rendelkezéseit kell alkalmazni, amely a normaszövegbe is beépítésre került.”⁷⁰ Véleményem szerint az Fgytv. 24. § (2) bekezdésének – kiválasztási szabályozással összefüggő – módosítása (is) jól mutatja a fogyasztói érdekek képviseletét ellátó egyesületek háttérbe, a kamara, az MKIK és a miniszter előtérbe helyezését, ami inkább a „vállalkozásbarát »fogyasztóvédelem«” (fokozásának) veszélyét, problémáját hordozza. A Módtv.-vel a fogyasztói érdekek képviseletét ellátó egyesületek szerepe jelentősen csökkent: a fogyasztóvédelem idézőjelben értékelődött fel, az állami és a kamarai befolyás nagymértékű növeléséről van szó,

⁶⁷ Kiemelések: H. A. Ld. Fgytv. 23. § (1)–(2) bek.

⁶⁸ Vö. pl. Fgytv. 26. § (2)–(3) bek., 37/A. § (3) bek. d) pont, Irányelv preambulum (22), (32)–(34), (51) bek., 1. cikk első mondat, 6. cikk (1), (3) bek.

⁶⁹ Az Fgytv. 23/A. §-át (békéltető testületi tagok listája) módosító Módtv. 60. § „[a] módosítás miatt pontosító rendelkezés”-t tartalmaz [ld. Módtv. 60. §-ához fűzött végső előterjesztői indokolás].

⁷⁰ Ld. Fgytv. 24. § (1) bek. g) pont, (2)–(5) bek. [vö. uo. 23. § (2) bek. harmadik mondat: „alkalmazza”]; vö. Fgytv. 2019. augusztus 31-ig hatályos 24. § (2)–(4) bek.

aminek kevésbé a professzionális alapokhoz, mint inkább a fogyasztóvédelem leértékelődéséhez, háttérbe szorításához van köze.

A jogász szakképzettség, jogi végzettség sem kötelező. A 2019. augusztus 31-ig hatályos szabályozás szerint az eljáró tanács legalább egy tagjának és az egyedül eljáró testületi tagnak jogi végzettséggel kellett rendelkeznie. A szakmai gyakorlat nem igazodik a felsőfokú iskolai végzettséghez, ami ugyancsak (miként pl. a díjazás, költségtérítés jelenlegi, potenciális pályázókat eltántorító, kisebb alanyi kört biztosító szabályozása) a professzionális működés kárára van. A végzettséghez igazodó szakmai gyakorlat mellőzését a „minél több potenciális pályázó”-hoz fűződő érdek sem teszi elfogadhatóvá. Mindez nem teszi vonzóvá a békéltető testületet, a fogyasztók és a vállalkozások bizalmát – s így az érdemi döntések számát is – csökkentő hatással bír.⁷¹

Az Fgytv. 25. §-át módosító (főszabály az egyedül eljáró békéltető testületi tag) Módtv. 62. §-hoz fűzött végső előterjesztői indokolás szerint: „A békéltető testületek jelenlegi gyakorlata alapján főszabályként kerül bevezetésre, hogy a békéltető testületi tag egyedül jár el. Azonban, ha mindkét [a jogszabályban: bármelyik] fél kéri, akkor a testület 3 tagú tanácsban jár el, emellett ha az elnök úgy ítéli meg, hogy a fogyasztói jogvita bonyolult, akkor is 3 tagú tanácsban jár el a testület. Az adott eljárásban nem vehet részt a békéltető testületi tag, aki az ügygel kapcsolatban a fogyasztónak vagy a vállalkozásnak tanácsot adott és a megelőző három évben az eljárásban részt vevő vállalkozással munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban állt. A módosítás alapján egyedül eljáró tagként jogász végzettség mellett közgazdász felsőfokú végzettséggel rendelkező tag is eljárhat.”⁷²

Véleményem szerint a jogi végzettség megkövetelésének mellőzése, a közgazdasági felsőfokú végzettséggel való megelégedés a „professzionális alapokra helyezés” szintjét csökkentő, visszalépést jelent. Ugyancsak kedvezőtlen változás, hogy a módosítással nem jelenik meg az a rendelkezés, miszerint az eljáró tanács egyik tagját a fogyasztó jelöli.

Az Fgytv. 29. § (5) bekezdését módosító Módtv. 63. §-hoz fűzött végső előterjesztői indokolás szerint e módosítással a következőkről van szó: „Módosítás a meghallgatás előtti előzetes értesítés érdekében.”; azonban, ha a módosítást megnézzük, akkor azt látjuk, hogy e módosítás a Módtv. fentiekben említett módosításával van összefüggésben, ugyanis az Fgytv. 29. § (5) bek. a módosítás előtt is tartalmazta a szóban forgó előzetes értesítést; vagyis az indokolás nem állja meg a helyét.

A Módtv. 64. § által az Fgytv. 37. § (2) bek. – a fentiekben említett módosítással összefüggésben – igen jelentős változást tartalmazó módosításon esett át: *a fogyasztóvédelemért felelős miniszter az MKIK-val együttműködve a békéltető testületek egységes gyakorlatának kialakítása érdekében országos eljárási szabályzatot készít, amelynek alkalmazása kötelező a békéltető testület eljárásában.* E módosítás előtt a rendelkezés a következő volt: „A békéltető testületek az egységes gyakorlat kialakítása érdekében valamennyi békéltető testület képviselőjének részvételével az eljárás egészére vagy egyes eljárási kérdésekre vonatkozóan országos eljárási szabályzatot készíthetnek, me-

⁷¹ Vö. pl. Irányelv preambulum (36) bek., 6. cikk (1) bek.

⁷² Ld. Fgytv. 25. § (1)–(6) bek.

lyet az igazságügyért felelős miniszter hagy jóvá.” A Módtv. 64. §-ához fűzött végső előterjesztői indokolás szerint: „A módosítás alapján, amennyiben a fogyasztóvédelemért felelős miniszter az MKIK bevonásával a békéltető testületek egységes eljárási gyakorlatának kialakítása érdekében az eljárás egészére vagy egyes eljárási kérdésekre vonatkozóan országos eljárási szabályzatot készít, akkor annak alkalmazása kötelező a békéltető testületek eljárásában.”; amely indokolás (az „amennyiben”, „akkor” szövegezés) véleményem szerint nincs összhangban a normaszöveggel, mert a normaszövegben szereplő „készít” azt jelenti, hogy *készítenie kell* – „országos eljárási szabályzatot” (a rendelkezés – szemben a módosítás előtti, békéltető testületekre vonatkozó szöveggel – nem azt tartalmazza, hogy „készíthet”). Az „országos eljárási szabályzat”, annak tartalmától függően, véleményem szerint üdvözlendő; megalkotásában nem csak a kamarák, hanem a békéltető testületek és a fogyasztóvédelmi egyesületek is megfelelően megjelenítendőek.⁷³

A Módtv. 65. § alapján – a kiválasztási szabályozással összefüggésben – az Fgytv. 37/A. § (3) bek. c) pontját illetően: a rendelkezésből kikerült az „az öket jelölő fogyasztói érdekek képviselőjét ellátó egyesület vagy gazdasági kamara megnevezését, valamint” szövegrész.

Az Fgytv. 18. §-át módosító Módtv. 55. §-hoz fűzött végső előterjesztői indokolás szerint: „[...] A módosítás alapján továbbra is az állam támogatja a testületek működését.”, valamint „[...] kiegészül az Fgytv. azzal a rendelkezéssel, hogy a békéltető testület tagja e tevékenység ellátásáért a fogyasztóvédelemért felelős *miniszter* által *rendeletben* meghatározott díjazásra és szükség esetén költségtérítésre jogosult. *A díjazás szabályozása kormányrendeleti szintről miniszteri rendeleti szintre kerül*, [...]”⁷⁴

Az Fgytv. 18. § (3) bek. módosításával nem egyszerűen arról van szó, hogy „[a] módosítás alapján továbbra is az állam támogatja a testületek működését”, hanem arról, hogy a támogatás „*ügysszámárányos*” volta kikerült az Fgytv.-ből,⁷⁵ ami véleményem szerint az „*ügysszámárányos*”-ság mellett *más körülmények* (pl. a békéltető testületi ügyek jellege, a képzési és a tanácsadási költségek felmerülése) figyelembevételének nagyobb teret biztosít, s így e változás – az alkalmazás alapos voltától (objektív szempontrendszerétől) is függően – *helyesnek* is mondható. Kérdés, hogy mi volt a jogalkotói szándék (motívum, cél), mert az – miként a *finis operis* sem – az indokolásból nem derül ki.⁷⁶ Véleményem szerint azonban helyesebb lett volna, ha a jogalkotó egy megfelelő, kellően differenciált szempontrendszert jelenít meg az Fgytv.-ben. A békéltető testületek támogatásának szabályozásában – és a hatályos reguláció gyakorlatában – véleményem szerint – az igazságosság, a megfelelő fogyasztóvédelem érdekében – az ügysszámárányosság mellett kellően figyelembe veendő például az ügyek jellege (költ-

⁷³ Vö. Békéltető testületi országos eljárási szabályzat, 2020. március 3. napján történő hatálybalépéssel és ugyanekkor miniszteri jóváhagyással (1–54. §, 1–19. melléklet; mkik.hu/alternativ-vitarendezes; e szabályzat részletes értékelése meghaladja e tanulmány kereteit, annyit azonban megemlítek, hogy a jogszabályi, Fgytv.-rendeletek ismételtetése, ráadásul a megvalósult arányban, nem „szerencsés”).

⁷⁴ Kiemelések: H. A.; ld. Fgytv. 18. § (3), (9) bek.

⁷⁵ Ld. Fgytv. 18. § (3) bek. módosítás előtti és utáni szövege.

⁷⁶ Vö. Alaptörvény R) cikk (3) bek.

ségigényessége), valamint a tanácsadási és a képzési költségek is.⁷⁷ Az eredményesség kritériuma pedig nem lehet például az eljárás tárgyának értéke, mert a békéltető testületnek kis tárgyi érték esetén is el kell járnia, ami költséggel jár. Az más kérdés, hogy a „ügy jellege” és a „tárgyi érték” között „kapcsolat” van. Továbbá, az eredményességnek az is a részét képezi, ha a fogyasztó az érdemi döntés – akár a meghallgatás – előtt kielégülést nyer.

Az Fgytv. 18. § (9) bekezdéssel történő kiegészítése és az Fgytv. 55. § (1) bek. g) pontjának hatályon kívül helyezése által a *békéltető testületi tagi díjazás, költségtérítés szabályozása kormányrendeleti szintről miniszteri rendeleti szintre szállt*, ami véleményem szerint egyfajta *rugalmasabb, gyorsabb jogalkotást biztosíthat (ugyanakkor – miként utaltam rá – a „gyorsaság” kisebb kontrollal jár)*. Az ITM r. megtartja az előző szabályozás szerinti, véleményem szerint ma már rendkívül alacsony, hatékonyság-csökkentő, a békéltető testület hatékony működését veszélyeztető hatással bíró, évtizedes összegeket. A tanács tagja ügynként *hétézer* forint, a tanács elnöke, valamint az egyedül eljáró testületi tag ügynként *tízezer* forint díjazásra jogosult, ha a rendelet eltérően nem rendelkezik. Ha valamely ügyben a békéltető eljárás az Fgytv. 31. § (3) bekezdésében meghatározott okból a meghallgatást követően került megszüntetésre, az eljárásban részt vevő tag *háromezer* forint díjazásra jogosult. Nem jár díjazás, ha az eljárás a meghallgatást megelőzően került megszüntetésre. A díjazás havi összegének legkisebb mértéke az elnök esetében *hatvanezer* forint, az elnökhelyettes esetében *negyvenezer* forint. Ha a békéltető testület elnöke vagy elnökhelyettese a fogyasztói jogvita elbírálásában, mint az eljárásban részt vevő tag is részt vesz, e díjazáson túlmenően egyéb díjazásra nem jogosult. Az eljárásban részt vevő tag a fogyasztói jogvita elbírálásával közvetlenül összefüggő, indokolt és számlával igazolt költségeinek megtérítése céljából költségtérítésre jogosult. A költségtérítés összegét a békéltető testület elnöke hagyja jóvá. Az eljárásban részt vevő tag költségei megtérítését költségátalány formájában is igényelheti, ennek összege ügynként *ötszáz* forint.⁷⁸

Az Fgytv. 18. §-át módosító Módtv. 55. §-hoz fűzött végső előterjesztői indokolás szerint: „[...] *Deregulációra* tekintettel rögzítésre kerül, hogy az online adásvételi vagy online szolgáltatási szerződéssel összefüggő határon átnyúló fogyasztói jogvita esetén a fogyasztóvédelemért felelős *miniszter* által *rendeletben* kijelölt kamara által működtetett békéltető testület illetékes. [...] *az online ügyekben eljáró békéltető testület kijelölése törvényi szintről kerül miniszteri rendeletben való kijelölésre.*”⁷⁹ Az Fgytv. 18. § (5) bek. módosítása az Fgytv.-ben megszünteti azt, hogy „[o]nline adásvételi vagy

⁷⁷ Vö. Fgytv. 18. § (1) bek. harmadik mondat, 26/A. § (2) bek., 18. § (6) bek., 36/A. § (2) bek. i) pont, Irányelv 6. cikk (6) bek. [uo. (1) bek.].

⁷⁸ Ld. ITM r. 10–12. §, a békéltető testületi tagok díjazásáról szóló 211/1998. (XII. 24.) Korm. rendelet 2. § (1)–(2) bek., 3. §. 4. § (1)–(2) bek., 5. § (1)–(3) bek. Vö. egyes fogyasztóvédelmi tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 221/2009. (X. 9.) Korm. rendelet 2. §; a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság által kiszabott egyes bírságok felhasználásáról szóló 336/2007. (XII. 13.) Korm. rendelet 10. §; a békéltető testületi tagok díjazásáról szóló 211/1998. (XII. 24.) Korm. rendelet módosításáról szóló 255/2004. (IX. 8.) Korm. rendelet 1. § (1)–(2) bek.; a békéltető testületi tagok díjazásáról szóló 211/1998. (XII. 24.) Korm. rendelet 2. § (1) és (3) bekezdésének 2004. december 31-ig hatályos szövege.

⁷⁹ Kiemelések: H. A.; ld. Fgytv. 18. § (5) bek.

online szolgáltatási szerződéssel összefüggő határon átnyúló fogyasztói jogvita esetén az eljárásra kizárólag a fővárosi kereskedelmi és iparkamara mellett működő békéltető testület illetékes”. A módosítással online adásvételi vagy online szolgáltatási szerződéssel összefüggő határon átnyúló fogyasztói jogvita esetén a fogyasztóvédelemért felelős miniszter által rendeletben kijelölt kamara által működtetett békéltető testület illetékes, ami véleményem szerint *rugalmasabb szabályozásnak, gyorsabb jogalkotást biztosító megoldásnak* látszik, s így *kedvező változásként is értékelhető* (bár kétség kívül a fogyasztóvédelem egyfajta leértékelődésének is tekinthető, amit a „gyorsaság” nem biztos, hogy kellően kompenzál – a kijelölés jóval kisebb kontroll alatt áll). Az ITM r. 14. §-a szerint az online adásvételi vagy online szolgáltatási szerződéssel összefüggő határon átnyúló fogyasztói jogvita esetén – az Fgytv. 20. §-ában meghatározott illetékességi szabályok figyelembevételével – valamennyi megyei (fővárosi) kereskedelmi és iparkamara által működtetett békéltető testület eljárhat, ami megítélésem szerint – a békéltető testületek felkészültségétől is függően – ugyancsak *kedvező, arányos változásnak is tűnhet*.

Összegző megállapításként hangsúlyozom, véleményem szerint az Fgytv. 2019. évi módosításától nem lesz ismertebb, egyszerűbb és átláthatóbb az alternatív vitarendezés működése. A fogyasztóvédelmi egyesületek kiválasztási folyamatból történő mellőzése kevésbé teszi ismertté az alternatív vitarendezés működését, a fogyasztóvédelmi egyesületeket „passzívalja”. A kiválasztási (pályázati eljárási) szabályozás egyszerűbb, átláthatóbb, mint a kijelölési eljárás szabályozása (az utóbbi nem aránytalanul volt kevésbé egyszerű, átlátható), a kiválasztás gyorsabb lehet, mint a „kijelölés” volt, azonban ezt a reguláló kellő, fogyasztóvédelmi garanciák mellőzésével érte el, ami nem elfogadható. Egyébként a békéltető testületi megbízatás négy évről három évre történő szállítása által a kiválasztás gyakoribb, rendszer-, működésllassító lesz. Az új szabályozás alapvetően a békéltető testületi tagok „választását” és nem az alternatív vitarendezést „gyorsítja”, és az sem biztos, hogy a miniszter „választással”, az MKIK véleményezéssel terhelése a békéltető testületi tagok biztosításának eljárását gyorsítja.

A két évtizede működő „mechanizmusokon” tehát – a Módtv. indoklásából ki nem tűnő (pl. állítólag bizonyos „kijelölési”) problémákon – másképp kellett volna változtatni (ld. pl. kijelölés, támogatás és díjazás, költségtérítés szabályozása; a jelenlegi díjazás, költségtérítés évtizedes, változatlan, rendkívül alacsony, hatékonyság-csökkenő). Magyarországnak jelenleg fogyasztóvédelmi politikája sincsen (2015-ben pár nap híján egy évig, 2007-ben „csak” majd’ öt hónapig, 2011-ben egyáltalán nem volt⁸⁰). A fogyasztóvédelmi szakpolitikai program csak miniszteri, rövidtávú „nem kötelezően elkészítendő stratégiai tervdokumentum”.

⁸⁰ Ld. a Magyarország V. középtávú fogyasztóvédelmi politikájának megvalósítására irányuló, 2018-ig szóló feladatterv végrehajtásához szükséges kormányzati intézkedésekről szóló 2011/2015. (XII. 29.) Korm. határozat; a III. középtávú fogyasztóvédelmi politika megvalósítására irányuló, 2007-2010 közötti időszakra szóló cselekvési program végrehajtásához szükséges kormányzati intézkedésekről szóló 1033/2007. (V. 23.) Korm. határozat; Magyarország IV. középtávú fogyasztóvédelmi politikájának megvalósítására irányuló, 2014-ig szóló feladatterv végrehajtásához szükséges kormányzati intézkedésekről szóló 1011/2012. (I. 23.) Korm. határozat.

A tagállami online vitarendezési kapcsolattartó pont feladatainak miniszterhez (Európai Fogyasztói Központ) kerülése a fogyasztóvédelem felértékelődéseként, a professzionális, hatékony működés magasabb szintjének biztosítását célzó lépésként értékelhető.⁸¹ A készítendő „országos eljárási szabályzat”, annak tartalmától függően ugyancsak üdvözlendő (megalkotásában a békéltető testületek és a fogyasztóvédelmi egyesületek is megfelelően megjelenítendőek).⁸² Az (EU) 2017/2394 rendelettel kapcsolatos Fgytv.-változások is örvendetesek, a hatékonyságot növelhetik.

Álláspontom szerint – a kellően hatékony fogyasztóvédelem végett – a békéltető testületi tagok választásába jogszabállyal (a 2019. augusztus 31-ig hatályos szabályozáshoz hasonlóan, a kamarákkal egyenlő arányú szerepvállalással⁸³) be kellene vonni a fogyasztóvédelmi egyesületeket. A díjazást, költségtérítést – *felső határt is* megjelenítve – meg kellene emelni (a jelenlegi körülmények között például a havi egymillió forintos békéltető testületi elnöki díjazást túlzásnak tartom). Megfelelően vissza kellene állítani azt a szabályt, hogy az eljáró háromtagú tanács egyik tagját az eljárást megindító fogyasztó, egy másik tagját pedig az eljárással érintett vállalkozás jelöli ki a testületi tagok 23/A. §-ban meghatározott listájáról, az eljáró tanács elnökét (és az eljáró tanács hiányzó tagját⁸⁴) a testület elnöke jelöli ki. Véleményem szerint fogyasztóvédelmi szakpolitikai stratégia és fogyasztóvédelmi szakpolitikai program – fogyasztóvédelmi egyesületek megfelelő bevonásával történő – megalkotása, elfogadása is indokolt, illetve szükséges. Az Fgytv.-ben fogyasztóvédelmi szakpolitikai stratégia elfogadásáról is rendelkezni kellene.

4. Szövegszerű jogszabálmódosítási javaslatok

4.1. Az Fgytv. és az Itv. módosítása

4.1.1. Véleményem szerint a békéltető testületek hatékonyságát növelhette volna és növelhetné az Fgytv. 29. § (11) bek. harmadik mondatának azon módosítása, amely szerint valamennyi ügyfélszolgálati, szolgáltatásnyújtási hely is lefedendő: „*Amennyiben*

⁸¹ A Módtv. 56. §-a az Fgytv. 19. §-át akként módosította, hogy a fogyasztói jogviták online rendezéséről, valamint a 2006/2004/EK rendelet és a 2009/22/EK irányelv módosításáról szóló, 2013. május 21-i 524/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti tagállami online vitarendezési kapcsolattartó pont feladatait már nem a fővárosi kereskedelmi és iparkamara mellett működő békéltető testület, hanem a fogyasztóvédelemért felelős miniszter látja el.

⁸² Vö. Békéltető testületi országos eljárási szabályzat, 2020. március 3. napján történő hatálybalépéssel és ugyanekkor miniszteri jóváhagyással.

⁸³ Vö. pl. Fgytv. általános indokolás 4.5. a) pont: „A törvény szerint a területi gazdasági kamarák feladata olyan békéltető, egyezséget létrehozó fórum működtetése, melybe a gazdasági kamarák és a fogyasztók érdekképviseletét ellátó szervezetek azonos számú képviselőt delegálnak, és a képviselők megállapodás alapján egy harmadik, független személyt vonnak be a testületbe.”; részletes indokolás a 18–37. §-hoz és a 45. §-hoz: „A testületi tagokat a területi gazdasági kamarák, másrészt a fogyasztói érdekek képviseletét ellátó társadalmi szervezetek jelölik egy listára, így biztosítandó az eljáró tanácsokban az arányos képviseletet.” „A törvény hangsúlyozza a társadalmi szervezetek fontosságát a fogyasztói érdekek érvényesítése terén.”

⁸⁴ Vö. Fgytv. 2019. augusztus 31-ig hatályos 25. § (2) bek. második mondat.

a vállalkozás székhelye, telephelye vagy fióktelepe, illetve ügyfélszolgálat, szolgáltatásnyújtási helye nem a területileg illetékes békéltető testületet működtető kamara szerinti megyében van, a vállalkozás együttműködési kötelezettsége a fogyasztó igényének megfelelő írásbeli egyezségkötés lehetőségének felajánlására terjed ki.”⁸⁵

4.1.2. A fogyasztók fokozottabb védelme, a fogyasztók jogainak, jogos érdekeinek hatékonyabb érvényesülése érdekében – az említett békéltető testületi színvonalra is tekintettel – az Fgytv. 34. § (1)–(4), (7) bek. következők szerinti módosítását is szükségesnek tartom: „(1) A tanács határozata, egyéb döntése, illetve ajánlása nem érinti a fogyasztónak azt a jogát, hogy igényét bírósági eljárás keretében érvényesítse. (2) A tanács kötelezést tartalmazó határozata és egyéb döntése [29. § (4) bekezdés, 31. § (3) bekezdés, 32/A. §], illetve ajánlása ellen fellebbezésnek nincs helye, annak hatályon kívül helyezése azonban kérhető a bíróságtól a (3), illetve a (4) bekezdésben meghatározottak szerint. (3) A fél a kötelezést tartalmazó határozat, az egyéb döntés, illetve az ajánlás részére történt kézbesítésétől számított tizenöt napon belül keresettel annak hatályon kívül helyezését kérheti a békéltető testület székhelye szerint illetékes törvényszéktől, ha a) az elnök eljárása, a tanács összetétele vagy eljárása nem felelt meg e törvény rendelkezéseinek, b) a 18. § (1) bekezdése alapján a békéltető testületnek nem volt hatásköre az eljárásra, vagy c) a 29. § (4) bekezdésében meghatározott okból a kérelem meghallgatás nélküli elutasításának lett volna helye. (4) A fél a döntés, illetve az ajánlás hatályon kívül helyezését a (3) bekezdésben foglaltakon túl – a döntés, illetve az ajánlás részére történt kézbesítésétől számított tizenöt napon belül – akkor is kérheti a békéltető testület székhelye szerint illetékes törvényszéktől, ha a döntés, illetve az ajánlás tartalma nem felelt meg a jogszabályoknak.” „(7) A bíróság ítélete kizárólag a kötelezést tartalmazó határozat, az egyéb döntés, illetve az ajánlás hatályon kívül helyezésére vonatkozhat.”

4.1.3. Véleményem szerint az Itv. 57. § (1) bek. – jelenleg hatálytalan – i) pontja a következő rendelkezést foglalhatná magában: *(Illetékmentes a polgári és közigazgatási ügyekben:) „i) a fogyasztó vállalkozással és békéltető testülettel, Pénzügyi Békéltető Testülettel szembeni kérelme (ideértve a fellebbezési és a felülvizsgálati kérelmet is);”*; másodlagos javaslatomként: az Itv. 62. § (1) bek. – jelenleg hatálytalan – r) pontja a következő rendelkezést tartalmazhatná: *(A felet – ideértve a beavatkozót és az érdekeltet is – illetékfeljegyzési jog illeti meg:) „r) ha fogyasztónak minősül és vállalkozással, vagy békéltető testülettel, illetve Pénzügyi Békéltető Testülettel szemben érvényesít igényt;”*⁸⁶

⁸⁵ A valós problémához részletesen ld. HÁMORI (JK2017) i. m. 188–190.

⁸⁶ A másodfokú fogyasztóvédelmi hatósági eljárás említett megszűnésével az „és a fogyasztó fellebbezése” szövegrésznek az Itv. 33. § (2) bek. 35. pontjában történő megjelenítésére irányuló törekvésnek már nincs értelme; a másodfok (fellebbezési eljárás) megszűnésével az „első fokú” szövegrész hatályát is veszítette [ld. a fővárosi és megyei kormányhivatalok működésének egyszerűsítése érdekében egyes törvények módosításáról szóló 2019. évi CX. törvény 3. § a) pont].

Indokolásom lényege szerint a fogyasztók vállalkozásokkal szembeni fokozottabb védelme, a fogyasztók jogainak, jogos érdekeinek hatékonyabb érvényesülése érdekében, a gyakorlati (békéltető testületi) tapasztalatokra is figyelemmel indokolt a fogyasztói többletvédelem erősítése. A fogyasztói jogok – Alaptörvény M) cikk (2) bek. által is kiemelt – védelmére és érvényesítésére a polgári eljárások, így például a békéltető testületi eljárások is érdemben hivatottak. A békéltető testületi eljárások még mindig csekély határfokkal bírnak. A „törvény” a fogyasztók jogainak, jogos érdekeinek hatékony védelmét, érvényesülését hivatott szolgálni azáltal, hogy a békéltető testület döntéseivel szemben megteremt a bírósághoz fordulás lehetőségét, valamint a vállalkozással és a békéltető testülettel, Pénzügyi Békéltető Testülettel szembeni esetekben a fogyasztó részére biztosítja az illetékmentességet, illetve az illetékfeljegyzési jogot. A fogyasztót jelenleg terhelő eljárási illeték a fogyasztók – Alaptörvény által is védett – jogainak érvényesülését gátol(hat)ja; az eljárási illeték az igényérvényesítések objektív akadályát képezheti, aminek a fenntartása nem indokolt.

4.1.4. A gyakorlatban is megjelent, az Fgytv. további hiányosságaira is rámutató probléma a békéltető testület – legfőbb ügyészséget, MKIK-t és ITM-et is megjárta⁸⁷ – hallgatása.⁸⁸ Az Fgytv. 28. § (1) bek. alapján *a békéltető testület eljárása a fogyasztó kérelmére indul*; a 29. § (1) bek. tartalmazza, hogy az eljárás megindulásától kezdődő határidők számításakor *az eljárás megindulásának napja az a nap, amelyen a kérelem a békéltető testület elnökéhez beérkezik*, hiánypótlásra történő felhívás esetén az a nap, amelyen a kérelmező a hiánypótlásnak eleget tett.

Az Fgytv. 29. § (2) bek. szerint a békéltető testület elnöke *az eljárás megindulásától számított nyolc napon belül* megvizsgálja, hogy az ügy a testület hatáskörébe és illetékessége alá tartozik-e. A testület hatáskörének vagy illetékességének hiánya esetén

⁸⁷ Ld. Fővárosi Főügyészség 2020. május 19. napján kelt, T.K. 2029/2020/3. számú állásfoglalása, Legfőbb Ügyészség 2020. július 13. napján kelt, T.KvFG. 3970/2020/1-I. számú döntése; 2020. július 16., augusztus 10., 18., szeptember 30., október 1. napján kelt MKIK-s iratok; 2020. szeptember 4., 30. napján kelt ITM-s iratok. A 2020. szeptember 30. napján kelt MKIK-s (főtitkári) és az ugyanazon a napon kelt ITM-s iratban a békéltető testület szakmai függetlenségét, az Fgytv. 18. § (2) bek. rendelkezését is sértő állásfoglalás [„sérelemzett ügy 2019. augusztus 30-án lezárult” (MKIK) és „A fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény (Fgytv.) 29. § (4) bekezdés a) pont aa) alpont alapján a 2019-ben meghozott ügyben azonban új eljárás lefolytatásának nincs helye, mivel a felek között ugyanabból a ténybeli alappól származó ugyanazon jog iránt békéltető testület előtt eljárást indítottak, így a korábbi döntés már nem vizsgálható felül.” (ITM)] szerepel; e két idézet a 2019. november 7. napján kelt kérelem vonatkozásában azt jelenti, hogy az MKIK és az ITM állást foglal akként, e kérelem az Fgytv. 29. § (4) bek. a) pont aa) alpont hatálya alá tartozik (az ügyészség ezt a hibát nem követte el).

⁸⁸ A problémát illetően az alapvető jogok biztosa előtt is folyamatban volt eljárás (K-10700/2020/1). A biztos 2020. október 29. napján kelt, AJB-6167/2020 ügyszámú iratában foglaltak szerint „[a]z elévülés mindaddig nyugszik, amíg a békéltető testület az eljárást meg nem szünteti, vagy kötelezést tartalmazó határozatot illetve ajánlást nem hoz az ügyben.”, álláspontra szerint „az Fgytv. egyértelműen rendezi az elévülés nyugvásának kérdését, azáltal, hogy rögzíti, hogy a békéltető testület eljárásának megindulása – utalva a Ptk. elévülés nyugvására vonatkozó szabályaira – olyan menthető oknak minősül, amely alapján a jogosult nem tudja érvényesíteni követelését. Erre tekintettel [...] az Fgytv. elévülés nyugvására vonatkozó szabályai kapcsán alapvető jogok sérelme nem merül fel, [...]” – így az ügyben további intézkedést nem tett.

az ügyet – a kérelmező egyidejű értesítésével – a hatáskörrel, illetve illetékességgel rendelkező szervezetnek haladéktalanul megküldi. A 29. § (3) bek. alapján a testület hatáskörének és illetékességének megállapítása esetén az elnök – a (4) és a (7) bek.-ben meghatározott kivételekkel – az eljárás megindulásától számított hatvan napon belüli meghallgatási időpontot tűz ki a felek számára.

Az Fgytv. 29. § (4) bek. szerint az elnök az eljárást meghallgatás kitűzése nélkül megszünteti, ha tudomására jut, hogy a) a felek között ugyanabból a ténybeli alapból származó ugyanazon jog iránt aa) békéltető testület előtt eljárást indítottak, ab) közvetítői eljárást indítottak, ac) per van folyamatban vagy annak tárgyában már jogerős ítéletet hoztak, b) a felek között ugyanabból a ténybeli alapból származó ugyanazon jog iránti ügyben fizetési meghagyás kibocsátására került sor, c) a jogvita komolytalan vagy zaklató jellegű, d) a kérelemből megállapítható, hogy az ügy nem minősül fogyasztói jogvitának, illetve ha a békéltető testület egyéb okból nem rendelkezik hatáskörrel a vita elbírálására vagy e) a fogyasztó a hiánypótlási felhívást – az erre nyitva álló határidőben – nem teljesítette.

Az Fgytv. 29. § (4a) bek. értelmében az elnök a kérelem meghallgatás kitűzése nélküli elutasítása esetén ennek tényéről, valamint indokáról a feleket a kérelem kézhezvételétől számított huszonegy napon belül értesíti.

Az Fgytv. 29. § (5) bek. alapján az elnök a meghallgatás kitűzött időpontjáról, illetve arról, hogy kezdeményezi a meghallgatás mellőzését, a feleket a kérelem másolatának megküldésével *kellő időben* előzetesen értesíti.

Az Fgytv. 29. § (7) bek. azt tartalmazza, hogy az elnök a körülmények mérlegelése alapján kezdeményezheti az eljárás írásbeli lefolytatását, a meghallgatás mellőzéséhez azonban mindkét fél hozzájárulását be kell szereznie; a hozzájárulást megadottnak kell tekinteni, ha a fél – az elnök erre irányuló felhívásának kézbesítésétől számított – tizenöt napon belül nem nyilatkozik.

Az Fgytv. 29. § (9) bek. szerint a vállalkozás válasziratának másolatát az elnök a kérelmezőnek haladéktalanul megküldi, ha pedig erre már nincs elegendő idő, azt a meghallgatáson adja át.

Az Fgytv. 31. § (3) bek. kimondja, hogy a tanács az eljárást megszünteti, ha a) a fogyasztó a kérelmét visszavonja, b) a felek az eljárás megszüntetésében megállapodnak, c) az eljárás folytatása lehetetlen, d) az eljárás folytatására a tanács megítélése szerint bármely okból – ideértve azt az esetet is, ha a kérelem megalapozatlansága meghallgatás tartása nélkül megállapítható – nincs szükség, e) a 29. § (4) bek. szerinti valamely körülmény a tudomására jut.

Az Fgytv. 31. § (5) bek. szerint a tanács az eljárást az annak megindulását követő kilencven napon belül befejezi, indokolt esetben ezt a határidőt a testület elnöke *legfeljebb harminc nappal meghosszabbíthatja*.

Az Fgytv. 33. § (5) bek. azt foglalja magában, hogy a tanács határozatát, illetve ajánlását annak meghozatala napján hirdeti ki; a kihirdetett határozat, illetve ajánlás írásba foglalt egy-egy példányát *legkésőbb harminc napon belül meg kell küldeni* a feleknek.

Az Fgytv. 28/A. § alapján: „Az eljárás megindítása esetén a Polgári Törvénykönyv elévülés nyugalására vonatkozó rendelkezései irányadók.”

Abban az esetben, amikor a békéltető testület a fogyasztó kérelme ellenére *nem hoz döntést* (az idézett Fgytv.-határidők leteltét követő hónapok elteltével), akkor az

elévülés nyugvása vonatkozásában („Mikor szűnik meg a békéltető testületi eljárás?” – az „akadály”) véleményem szerint mind a fogyasztó, mind a vállalkozás számára *súlyosan jogbizonytalan* helyzet keletkezik, *nem lehet tudni (a bíróság által sem), hogy az elévülés meddig nyugszik*, ami – megítélésem szerint – a jogállamiság részét is képező *jogbiztonság alkotmányos követelményét és a tisztességes eljáráshoz való alapvető jogot is súlyosan sérti*, amellyel szemben – a hivatkozott ügyészségi állásfoglalásra, döntésre is tekintettel, úgy tűnik, miként az eljárást megszüntető (akár jogellenesen eljárás költség viseléséről is rendelkező⁸⁹) békéltető testületi döntéssel szemben sem – nem igen lehet tenni semmit, ennek a semmittevésnek a létrejöttében pedig az Fgytv. hiányos szabályozása is releváns szerepet játszik.⁹⁰ Véleményem szerint az Fgytv. említett hiányos – *jogbizonytalanságot* is eredményező – szabályozásával *jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség* áll fenn, amit megfelelően orvosolni kellene.⁹¹

A konkrét esetben az illetékes békéltető testület a fogyasztó 2019. november 7. napján kelt kérelmére *több mint öt hónap elteltével sem reagált*. Ezért a fogyasztó 2020. április 23. napján ismételten kérte (panasz) a békéltető testületet, hogy a kérelmében foglaltak szerint járjon el. A békéltető testület aznap a következő választ adta a fogyasztónak: „Tisztelt [. . .] Úr! Mellékelve csatolom a döntést, melyet postai úton is megküldtünk tavalyi évben Önnek. Tisztelettel, BBT Hivatala”; amelyre a fogyasztó ugyancsak aznap a következőket írta a békéltető testületnek: „Az imént kézhez kapott 2019. augusztus 30-i döntés nem az említett, 2019. november 7-i kérelmem kapcsán, hanem egy másik – korábbi – ügyben keletkezett. Kérem, szíveskedjenek elolvasni alaposan a 2019. november 7-i, részletes indokolást tartalmazó kérelmemet, és szíveskedjenek lefolytatni a békéltető testületi eljárást, mert például miként írtam: nem ugyanazon jog iránt történő igényérvényesítésről van szó, mint a 2019. június 18-i beadványban; 2019. november 7-i kérelemre nem hozhattak 2019. augusztus 30-án döntést.”

Ha a békéltető testület említett, 2020. április 23. napján kelt aktusát megpróbáljuk azonosítani az Fgytv. szerinti, idézett békéltető testületi aktusok körében, akkor véleményem szerint leginkább az Fgytv. 29. § (4a) bek. szerinti értesítés jöhet szóba, azonban a „BBT Hivatala” nem azonos az „elnök”-kel, és az „elutasítás” „tényéről”, valamint „indokáról” történő „értesítés” meglehetősen „sajátos”, Fgytv. 29. § (4a) bek.-t sértő aktusával állunk szemben; túl azon, hogy az Fgytv. 29. § (4) bek. szerinti feltételek (pontok) közül egyik sem áll fenn, például nem ugyanazon jog iránt történő igényérvényesítésről van szó [az Fgytv. 29. § (4) bek. a) pont aa) alpontjában lévő két feltétel („ugyanabból a ténybeli alaptól származó” és „ugyanazon jog iránt”) – az

⁸⁹ Vö. Fgytv. 33. § (1)–(3) bek.

⁹⁰ Vö. pl. Alaptörvény B) cikk (1) bek.

⁹¹ Vö. pl. uo. 24. cikk (2) bek. e) pont. Az idézett ombudsmani, AJB-6167/2020 ügyszámú irat szerinti álláspont ugyan a fogyasztó számára „kedvezően kényelmes”, mert e szerint a fogyasztónak akár – végtelenül – sok éve is van arra, hogy keresetet indítson, de véleményem szerint ez mégsem mondható megfelelően megnyugtatónak.

eljárás megszüntetéséhez – konjunktív, nem vagylagos, az eljárás megszüntetéséhez mindkét feltételnek fenn kell állnia].⁹²

A 2020. május 19. napján kelt, T.K. 2029/2020/3. számú főügyészségi állásfoglalás idézi az Fgytv. 18. § jelenleg hatályos (1)–(2) bekezdését. Az Fgytv. 18. § jelenleg hatályos (2) bekezdése szerint a békéltető testület *nem* a kamara *mellett* működő, hanem a kamara *által* működtetett, és *nem független*, hanem *szakmailag független* testület. A főügyészségi állásfoglalás az Fgytv. 18. § (1)–(2) bek. jelenleg hatályos szövegét citáló mondatait követően azonban – az Fgytv. 18. § (2) bek. jelenleg hatályos rendelkezésével ellentétesen – a békéltető testületről, mint a kamara mellett működő testületről szól.⁹³ A főügyészségi állásfoglalás 2. oldalán az is szerepel, hogy a békéltető testület bíróságon kívüli más jogalkalmazó szervnek sem tekinthető. A Fővárosi Főügyészség 2020. május 25. napján előterjesztett felülvizsgálati kérelem kapcsán, a 2020. június 2. napján kelt, T.K. 2029/2020/6. számú irata szerint helyesbítette a 2020. május 19. napján kelt, T.K. 2029/2020/3. számú állásfoglalását: a békéltető testület nem a kamara mellett működő, hanem a kamara által működtetett testület. Ezt a Legfőbb Ügyészség 2020. július 13. napján kelt, T.KvFG. 3970/2020/1-I. számú döntése is megerősítette.⁹⁴

A Módtv. 55. §-ához fűzött végső előterjesztői indokolás tartalmazza, hogy: „A rendelkezés a békéltető testület új fogalmát határozza meg, amelynek következtében a testület nem megyei (fővárosi) kereskedelmi és iparkamarák (a továbbiakban: kamara) mellett működő, hanem a kamara által működtetett szakmailag független testület. A Magyar Nemzeti Bank szervezeti egységeként működő Pénzügyi Békéltető Testület (a továbbiakban: PBT) is ilyen formában működik.”

A békéltető testület tehát a kamara által működtetett (a kamara keretében, „szervezeti egységeként” – azaz nem mellette – működő) *szakmailag független* – vagyis nem független, hanem csak szakmailag független – testület. Ezen az sem változtat, hogy a békéltető testület valamelyest bír perbeli jog- és cselekvőképességgel.⁹⁵

Az Fgytv. 18. § (2) bek. szerinti kamara köztestület, közfeladatot lát el, működése felett a törvényességi ellenőrzést az ügyészség gyakorolja.⁹⁶ Ezt nem érinti az, hogy az Fgytv. 34. § (8) bek. alapján a bíróság eljárására egyebekben a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény I-XXX. fejezetének rendelkezései irányadók.

Az Fgytv. 21. § (3) és (7) bek. tartalmazza: „(3) A pályázat érvényes lezárását követően az illetékes kamara a pályázatokat, azok előzetes értékelését követően megküldi az MKIK részére, aki azt véleményezve továbbítja a fogyasztóvédelemért felelős miniszter részére. A békéltető testületi tagokat a pályázók közül a fogyasztóvédelemért felelős miniszter választja ki, a kiválasztást követően a megbízásukat a területileg il-

⁹² A fogyasztó 2019. november 7. napján kelt kérelme nemcsak az illetékes békéltető testület és hivatalvezetőjének, hanem a békéltető testület elnökének e-mailcímére is megérkezett.

⁹³ Ld. Fővárosi Főügyészség 2020. május 19. napján kelt, T.K. 2029/2020/3. számú állásfoglalás, 1–2. o.

⁹⁴ Legfőbb Ügyészség 2020. július 13. napján kelt, T.KvFG. 3970/2020/1-I. számú döntése, 5. o.

⁹⁵ Ld. Fgytv. 34. § (5) bek.: „(5) A pert a békéltető testülettel szemben kell megindítani. A testület e perben perbeli jogképességgel és cselekvőképességgel rendelkezik.”

⁹⁶ Ld. a gazdasági kamarákról szóló 1999. évi CXXI. törvény 3. § (1) bek., 13. § (1) bek., 28. § (1) bek., (2) bek. b) pont.

letékes kamarától kapják meg.” „(7) A békéltető testület tagjai tevékenységüket megbízási szerződés keretében látják el. A békéltető testület elnöke a tevékenységét az MKIK-val munkaviszony vagy megbízási szerződés keretében látja el.”

Az Fgytv. 23. § (1)–(2) bek. szerint a békéltető testületi tagjelöltek közül az illetékes kamara a békéltető testületi elnöknek javasolt tagokat, azok előzetes értékelését követően megküldi az MKIK részére, amely azt véleményezve továbbítja a fogyasztóvédelemért felelős miniszter részére. A békéltető testületi elnököt a jelöltek közül a fogyasztóvédelemért felelős miniszter választja ki. A kiválasztást követően az elnököt az MKIK bízza meg vagy alkalmazza három évre. Ha a testület megalakulásakor, vagy az elnök testületi tagsági megbízatásának megszűnését követő harminc napon belül az illetékes kamara nem javasol elnöknek személyt az MKIK részére, akkor az új elnököt a testületi tagjelöltek vagy tagok közül a fogyasztóvédelemért felelős miniszter választja ki. Az elnöki és elnökhelyettesi tisztség egyidejű betöltetlensége esetén az e tisztségek betöltésére vonatkozó általános szabályok alkalmazandók. Az elnök teljes jogkörrel képviseli a testületet. Ha a testület munkaterhe azt indokolja, a kamara javaslatot tehet elnökhelyettes jelölésére a testületi tagok közül az MKIK részére, amely azt véleményezve továbbítja a fogyasztóvédelemért felelős miniszter részére. Az elnökhelyettes a jelöltek közül a fogyasztóvédelemért felelős miniszter választja ki. A kiválasztást követően az elnökhelyettes az MKIK bízza meg vagy alkalmazza a békéltető testület megbízatásának időtartamára. Az elnököt akadályoztatása esetén az elnökhelyettes teljes jogkörrel helyettesíti. Elnökhelyettes hiányában az elnököt szükség esetén az általa az adott alkalommal történő helyettesítésre kijelölt tag a kijelölésben meghatározott körben helyettesítheti.

Véleményem szerint azt, hogy az Fgytv. 18. § (2) bek. szerinti békéltető testület közfeladatot lát el, pl. az Fgytv. 23/A. § és 36. § (3) bek. is tükrözi („közérdek”, „végrehajtási záradék”).⁹⁷

Az Fgytv. 21. § (7) bek. második mondata, 23. § (1) bek. alapján a békéltető testület elnöke a tevékenységét az MKIK-val munkaviszonyban vagy megbízási szerződés keretében látja el, őt a miniszter választja ki, az MKIK bízza meg vagy alkalmazza, az elnök teljes jogkörrel képviseli a testületet.

A békéltető testület elnöke a magatartása (pl. hallgatása) miatt benyújtott panasz⁹⁸ véleményem szerint nem bírálhatja el, mert az összeférhetetlen (nem lehet a saját ügyének a 'bírája'), és nem is 'hallgathat', mert az is jogellenes, a panaszt az ügy irataival együtt elbírálás végett továbbítania kell a munkáltatóhoz, illetve megbízóhoz, azaz az MKIK-hoz, amelynek *megfelelő időn belül* döntenie kell a panaszügyben (e panaszról is – jogállamban – döntenie kell⁹⁹). Ha erre a döntésre megfelelő időn belül nem kerül sor, az véleményem szerint *jogellenes* (az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseiben szereplő követelményeket is sérti); az MKIK-nak a panaszról döntenie kell, a

⁹⁷ Vö. pl. Alaptörvény XXV. cikk.

⁹⁸ Ld. pl. említett, 2019. október 10. és 2020. április 23. napján kelt panasz.

⁹⁹ Ld. pl. Alaptörvény B) cikk (1) bek.

munkáltatónak, megbízónak – *a békéltető testület szakmai függetlenségét tiszteletben tartva – utasítania kell* a békéltető testületi elnököt, hogy a fogyasztó kérelme, panasza tárgyában *döntson*. A kamarának (mint olyannak, országosnak és területinek is) – szervezeti egységeinek, a kamara által működtetett, a kamara keretében működő békéltető testületnek is – *jogszerűen* kell működnie (a kamara e tekintetben *felelősséggel* tartozik). A munkáltató, megbízó (MKIK), *felel* a munkavállaló, megbízott (békéltető testületi elnök) magatartásaiért, jogsértéseiért, például azért, hogy *a békéltető testületi elnök nem továbbítja a magatartásai miatt benyújtott panaszokat a munkáltatóhoz, megbízóhoz (az MKIK-hoz)*.

A hivatkozott gyakorlatban felvetődött, hogy az ügyészségnek – a kamarai törvény hivatkozott rendelkezései alapján, a kamara törvényes működése, az MKIK mint munkáltató, illetve megbízó által békéltető testületi elnök részére adandó utasítás kibocsátása érdekében – a szóban forgó kamarai (ezen belül békéltető testületi) mulasztásokkal szemben el kellene járnia.¹⁰¹

Véleményem szerint azt, hogy a békéltető testület bíróságon kívüli *más* – polgári jogi jogvitában döntő – (nem hatósági) *jogalkalmazó szerv* /a kamara – tehát köztestület – szerve, „szervezeti egysége”, amelynek elnökét a miniszter választja ki, a békéltető testületi elnökkel az MKIK köt munka-, illetve megbízási szerződést – vö. a köztestület a közigazgatás (nem hatósági) része (de hatósági jogkört gyakorolhat – „hatósági jellegű”), a békéltető testület a közigazgatáson belül polgári jogi jogvitát eldöntő *professzionális* jogalkalmazó szerv, kvázi bíróság („kis bíróság”), kvázi „hatóság”¹⁰², az Fgytv. 32. § és 36. § (3) bek. is mutatja.

A Legfőbb Ügyészség 2020. július 13. napján kelt, T.KvFG. 3970/2020/1-I. számú döntése szerint „*a békéltető testület a bíróságon kívüli más jogalkalmazó szervnek minősül*”¹⁰³ (így e vonatkozásban a Főügyészség állásfoglalását megváltoztatta¹⁰⁴), de a békéltető testületre az ügyészség törvényességi ellenőrzési jogköre mégsem terjed ki,¹⁰⁵ mert a békéltető testület „nem hatóság és nem gyakorol hatósági jogkört, és nem is hoz hatósági döntést, ezért a közigazgatási döntések ügyészi megtámadására, vagy a hatóság mulasztása miatti ügyészi fellépésre vonatkozó szabályok a békél-

¹⁰¹ Ld. 1999. évi CXXI. törvény 28. § (2) bek. b) pont: működése, jogszabályok, alapszabály, *egyéb önkormányzati szabályzatok tartalmi vizsgálata – választási kötelezettség panasz esetén*; az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény 1. § (2) bek., 5. § (1) bek., 26. § (1) bek., 29. § (1) bek. („*más jogalkalmazó szerv*”).

¹⁰² A professzionális minősítéshez ld. pl. Módtv. végső előterjesztői indokolás V. rész; a Módtv. és a 26/2019. (VIII. 26.) ITM rendelet által a kiválasztási eljárásban a kamara, az MKIK – azaz köztestület – és a miniszter vesz részt (egyesület – fogyasztóvédelmi egyesület – nem).

¹⁰³ Legfőbb Ügyészség 2020. július 13. napján kelt, T.KvFG. 3970/2020/1-I. számú döntése, 4. o.

¹⁰⁴ Uo. „Az Útv. 29. § (1) bekezdésében meghatározott ügyészi törvényességi ellenőrzési jogkör a döntéseire, mulasztásaira ugyanakkor mégsem terjed ki, mert nincs olyan külön törvényi rendelkezés, amely lehetővé tenné az ügyész számára a bírósághoz való fordulást, azaz sem az Fgytv., sem egyéb jogszabály nem jogosította fel az ügyészt a békéltető testület által hozott döntések bírósági megtámadására, mulasztása miatti jogorvoslat benyújtására.” – uo.

¹⁰⁵ Uo. 3. o. A 2020. szeptember 30. napján kelt ITM-irat szerint: „Az ügyészséget ez [a békéltető testület működése feletti törvényességi ellenőrzés] jelenleg is megilleti az általános közérdekvédelmi feladatkörében.”

tető testület döntéseire, mulasztásaira nem alkalmazhatóak.”¹⁰⁶ illetőleg „A Kamarai Tv-ben meghatározott törvényességi ellenőrzési jogkör kizárólag a kamara, mint jogi személy belső szervezeti egységeinek önkormányzati működésére terjed ki. A jogszabály-módosítás törvényi indokolása valóban a Magyar Nemzeti Bank szervezeti egységeként működő Pénzügyi Békéltető Testületre utal. A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 96. § (3) bekezdése szerint a Pénzügyi Békéltető Testületet az MNB szervezeti rendjében közvetlenül az MNB elnökéhez kell besorolni. Ilyen szervezeti szabály azonban a békéltető testület esetében nem található.”¹⁰⁷ – „[...] a békéltető testület szakmai tevékenységét [...] önállóan, a kamarától függetlenül végzi. A békéltető testület szakmai tevékenysége nem tekinthető kamarai működésnek, akkor sem, ha a békéltető testületet a kamara működteti. A békéltető testület szakmai tevékenysége nem tartozik az ügyészi törvényességi ellenőrzési jogkör hatálya alá.”¹⁰⁸ továbbá: „[...] munkaviszonyra vagy megbízási jogviszonyra az ügyész törvényességi ellenőrzési jogköre nem terjed ki, a kamarát e körben intézkedésre nem utasíthatja, és nincs eljárás-kezdeményezési jogköre sem. Ügyészi fellépésnek hatáskör hiányában nincs helye függetlenül attól, hogy a békéltető testület elnöke megbízási jogviszony vagy munkaviszony keretében látja el feladatait.”¹⁰⁹ „Az ügyészi vizsgálat mindig az intézkedés megalapozását célozza. Amennyiben az ügyben az ügyésznek nincs hatásköre, úgy az ügyész vizsgálatot sem tarthat, ez egyben azt is jelenti, hogy az ügyész nem minősítheti, véleményezheti jelen ügyben a BBT eljárását.”¹¹⁰

A Legfőbb Ügyészség 2020. július 13. napján kelt, T.KvFG. 3970/2020/1-I. számú döntése azt is tartalmazza, hogy: „Figyelemmel a békéltető testületi eljárás alternatív jellegére, arra, hogy igénybevétele nem kötelező, és nem is feltétele a fogyasztói jogok érvényesítésének, az ügyészség álláspontja szerint alaptörvény-ellenesség nem állapítható meg.”¹¹¹ „[...] a legfőbb ügyész nem kezdeményezi az Fgytv. Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatát.”¹¹² Véleményem szerint azonban annak ellenére, hogy a békéltető testületi eljárás alternatív jellegű, igénybevétele nem kötelező, és nem is feltétele a fogyasztói jogok érvényesítésének, az említett *jogbizonytalanság* fennáll, és az olyan fókú, hogy *megalapozza „az Fgytv. Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatát”*; a Legfőbb Ügyészség által írt „jelleg” nem zárja ki az alaptörvény-ellenességet (a Legfőbb Ügyészség nem is jelenítette meg, hogy e „jelleg” miért zárja ki az alaptörvény-ellenességet), annak ‘dacára’ az Fgytv. hiányos szabályozásából következő *súlyos jogbizonytalanság* létezik, a *jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenességet* megfelelően orvosolni kellene.

¹⁰⁶ Legfőbb Ügyészség 2020. július 13. napján kelt, T.KvFG. 3970/2020/1-I. számú döntése, 4. o.

¹⁰⁷ Uo. 5.

¹⁰⁸ Uo.

¹⁰⁹ Uo.

¹¹⁰ Uo.

¹¹¹ Uo. 6. o.

¹¹² Uo. Vö. A JB-6167/2020 (azt is tartalmazza, hogy „a békéltető testület nem minősül hatósággnak, így tevékenységének – és ebből kifolyólag egyedi ügyének a – vizsgálatára az Ajbt. nem jogosít fel.”).

A legfőbb ügyészségi állásfoglalásra, döntésre is¹¹³ tekintettel – amely szerint az ügyészségnek nincs hatásköre a békéltető testület működése vonatkozásában – a probléma orvoslásának törvényhozói útja lehet az Fgytv. módosítása, a békéltető testület működése feletti ügyészségi törvényességi ellenőrzés biztosítása, pl. a 37/A. § (11) bekezdéssel történő kiegészítése által: „A békéltető testület működése felett a törvényességi ellenőrzést az ügyészség a rá irányadó külön jogszabályok rendelkezései szerint gyakorolja. A törvényességi ellenőrzést gyakorló ügyészség ellenőrzi, hogy a békéltető testület működése nem sérti-e a jogszabályokat, vagy a békéltető testületi szabályzatokat.”

4.2. A 19/2014. (IV. 29.) NGM rendelet módosítása

Véleményem szerint a fogyasztói többletvédelem növelése, kiterjesztése – az alábbiakban foglaltaknak megfelelően – a fogyasztó és vállalkozás közötti szerződés keretében eladott dolgokra vonatkozó szavatossági és jótállási igények intézésének eljárási szabályairól szóló 19/2014. (IV. 29.) NGM rendelet (R.) vonatkozásában is indokolt.

4.2.1. Az R. hatálya jelenleg nem terjed ki a Polgári Törvénykönyv szerinti fogyasztó és vállalkozás közötti jótállást keletkeztető jognyilatkozatra,¹¹⁴ és így az R. véleményem szerint nem nyújt megfelelő védelmet azon fogyasztók részére, akik jótállási igényt vállalkozással szemben nem jogszabály, hanem (egy- vagy kétoldalú) jognyilatkozat alapján érvényesítenek. Álláspontom szerint semmi nem indokolja azt, hogy ezen fogyasztók – akár a velük szerződéses jogviszonyban lévő vállalkozásokkal, akár a mögöttes kötelezett (forgalmazó, importőr, gyártó) vállalkozásokkal szemben – ne részesüljenek az R. által nyújtott fokozott, jóval jelentősebb védelemben.¹¹⁵ Fogyasztó és vállalkozás közötti jogviszonyi körben a jelenlegi szabályozásbeli különbségtételt nem tartom indokoltnak. A fokozott fogyasztói védelemnek akkor is meg kellene lennie, ha jótállást keletkeztető jognyilatkozatról van szó.¹¹⁶ Javaslatom ezért az, hogy az R. hatálya – a gyengébb fél fokozottabb oltalma érdekében – terjedjen ki a Polgári Törvénykönyv szerinti fogyasztó és vállalkozás közötti jótállást keletkeztető jognyilatkozatra. A módosítás – az R. 1. § (1) bekezdésével összefüggésben – az R. 2. §-át és 4. § (1) bek. b) pontját is érintené.¹¹⁷

Szövegszerűen, az R. 1. § (1) bek., 2. § és 4. § (1) bek. b) pontja helyébe a következő rendelkezések lépnének:

¹¹³ Vö. pl. Az Innovációs és Technológiai Minisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 4/2019. (II. 28.) ITM utasítása 1. melléklet 81. § (1) bek. d), i) pont.

¹¹⁴ Ld. R. 1. § (1) bek.

¹¹⁵ Ld. pl. R. 5. §, 8. § (1)–(2) bek.

¹¹⁶ Az Fgytv. szerinti panasz nem azonos a szavatossági vagy jótállási igény bejelentésével; ld. R. 4. § (7) bek.: „(7) A szavatossági vagy jótállási igény bejelentése nem minősül a fogyasztóvédelemről szóló törvény szerinti panasznak.”; az Fgytv. szerinti védelem nem egyező az R. szerinti védelemmel [vö. pl. R. 5. §, Fgytv. 17/A. § (6) bek.].

¹¹⁷ Ld. uo. 2. §, 4. § (1) bek. b) pont.

- „1. § (1) E rendeletben foglaltakat kell alkalmazni, ha a Polgári Törvénykönyv szerinti fogyasztó és vállalkozás közötti szerződés vagy jótállást keletkeztető egyoldalú vállalkozási jognyilatkozat esetén az eladott ingó dolog hibája miatt a fogyasztó a Polgári Törvénykönyv szerinti kellékszavatossági vagy termékszavatossági igényt (a továbbiakban: szavatossági igény) vagy őt megillető jótállási igényt (a továbbiakban: jótállási igény) érvényesít.” [Az R. 1. § (1) bekezdése a „szerződés” szó után kiegészülne a „vagy jótállást keletkeztető egyoldalú vállalkozási jognyilatkozat” szövegrésszel, és elhagyná a „jogszabály alapján” szöveget. Így az R. szerinti védelem a nem jogszabályon alapuló jótállásra is kiterjedne.]
- „2. § Fogyasztó és vállalkozás közötti szerződésben a felek megállapodása vagy a jótállást keletkeztető egyoldalú vállalkozási jognyilatkozat e rendelet rendelkezéseitől a fogyasztó hátrányára nem térhet el. A fogyasztó hátrányára eltérő kikötés helyébe e rendelet rendelkezései lépnek.” [Az R. 2. § – az 1. §-sal összhangban –, első mondatának a „felek megállapodása” szövegrésze után kiegészülne a „vagy a jótállást keletkeztető egyoldalú vállalkozási jognyilatkozat” szövegrésszel, és második mondata elhagyná a „szerződési” szót.]
- „4. § (1) bekezdés b) pont: (A vállalkozás a fogyasztó nála bejelentett szavatossági vagy jótállási igényéről jegyzőkönyvet köteles felvenni, amelyben rögzíti) „b) az eladott ingó dolog megnevezését, vételárát.” [Az R. 4. § (1) bek. b) pontja – az 1. §-sal összhangban – elhagyná a „fogyasztó és vállalkozás közötti szerződés keretében” szövegrészt (vö. egyoldalú jognyilatkozaton alapuló jótállás).]

4.2.2. Az R.-tel kapcsolatos másik probléma az R. 5. §-ához kötődik: a kérdés az, hogy az R. 5. §-a szerinti kijavítás vagy kicserélés nem tizenöt napon belül történő elvégzése feltétlenül sérti-e ezt a §-t (legalábbis a 2020. december 31. napjáig kötött szerződések esetében¹¹⁸), vagyis, hogy a „törekednie” és a „legfeljebb” szó miként értendő. A Pest Megyei Kormányhivatal a 2018. március 10-i, PE/002/40-8/2018. számú határozatának indokolásában kimondta, hogy az illetékes fogyasztóvédelmi hatóság – az R. 8. § (1) bek. alapján – az R. 5. § vonatkozásában köteles eljárni, de álláspontja szerint a tizenöt napon túli teljesítés nem feltétlenül (és a konkrét esetben sem) sérti az R. 5. §-át. A másodfokú hatóság határozata az R. 5. § vonatkozásában véleményem szerint jogszabálysértő, figyelmen kívül hagyja a „legfeljebb” szót: a másodfokú hatóságot az R. 5. §-át oly módon alkalmazta – noha a határozat a „legfeljebb” szóval szemint tartalmazza azt (határozat 10. o. második bekezdés), mintha az nem tartalmazná a „legfeljebb” szót (uo. 10. o. negyedik bekezdés: „Ha az azonnali csere azért nem lehetséges, mert a fogyasztási cikk átmenetileg nincs a forgalmazó üzletében vagy raktárában, úgy a forgalmazónak törekednie kell a Korm. rendelet [R.] szerinti kicserélés tizenöt napos határidejének megtartására.” – vagyis elhagyta a „legfeljebb” szót). E §-ról úgy szól, mintha abban az állna, hogy a vállalkozásnak törekednie kell arra, hogy a kijavítást vagy kicserélést tizenöt napon belül elvégezze, holott e §-ban a következő mondat szerepel: „A vállalkozásnak törekednie kell arra, hogy a kijavítást vagy kicserélést legfel-

¹¹⁸ Vö. az R. módosításáról szóló 18/2020. (VI. 12.) ITM rendelet (Módr.) 5. §, 8. §.

jobb tizenöt napon belül elvégezze.” Az R. 5. §-a a „*legfeljebb*” szó nélkül valóban úgy lenne értelmezhető, ahogyan azt a másodfokú hatóság tette, amely jól mutatja azt, hogy a „*legfeljebb*” szó értelme, jelentősége, való tartalma abban áll, hogy a tizenöt nap kijavítás vagy kicserélés nélkül történő eltelte esetén a vállalkozás megsérti az R. 5. §-át. Az által, hogy az R. 5. §-ában szerepel a „*legfeljebb*” szó, e §-nak nyilvánvalóan nem lehet ugyanaz az értelme, tartalma, mintha nem lenne benne ez a szó.¹¹⁹

Az R. 5. §-ának megsértése vonatkozásában véleményem szerint nincsen jelentősége annak, hogy a forgalmazó vállalkozás önhibáján kívül (pl. a gyártó hibája miatt) nem végzi el *legfeljebb* tizenöt napon belül a kicserélést, az így keletkezett kárát – vö. pl. fogyasztóvédelmi bírság kiszabása – a Ptk. szabályai szerint a jogellenesen kárt okozó harmadik személlyel szemben érvényesítheti. Ha a vállalkozás bizonyítja, hogy nem teljesített hibásan, akkor a kijavítás vagy kicserélés nem terheli; ha az R. 5. §-a szerinti határidő után, a kijavítást vagy kicserélést követően bizonyítja, hogy nem teljesített hibásan, akkor kártérítést követelhet a fogyasztótól.¹²⁰

A fogyasztóvédelmi hatóság az R. 5. § vonatkozásában, az R. 8. § (1)–(2) bek. alapján nem abban a kérdésben foglal állást, hogy a vállalkozás hibásan teljesített-e, hanem azt vizsgálja, hogy a vállalkozás eleget tett-e az R. 5. §-a szerinti „*törekvésnek*”, amely „*legfeljebb tizenöt napon belül*” értendő. Ha a vállalkozás a bizonyítási teher – pl. az egyes tartós fogyasztási cikkekre vonatkozó kötelező jótállásáról szóló 151/2003. (IX. 22.) Korm. rendelet szerinti jótállás – ellenére, az R. 5. § szerinti határidőn belül nem bizonyítja, hogy nem teljesített hibásan, és az R. 5. § szerinti határidőn belül nem elégti ki a fogyasztót a szóban forgó igényben, akkor az R. 5. § megsértése miatt a fogyasztóvédelmi hatóságnak az R. 8. § (1)–(2) bek. alapján *el kell járnia* a vállalkozással szemben. Ebben az esetben a fogyasztóvédelmi hatóság határozata akkor sem minősül jogszabálysértőnek, ha a vállalkozás utóbb – akár jogerős ítélettel – bizonyítja, hogy nem teljesített hibásan, mert a hatóság nem hibás teljesítés miatt járt el, hanem az R. 5. § megsértése miatt.

Tekintettel arra, hogy a másodfokú hatóság ugyan elismerte az R. 5. § közigazgatási jogi relevanciáját,¹²¹ de az említettek szerint figyelmen kívül hagyta az R. 5. §-ában lévő „*legfeljebb*” szót, véleményem szerint az R. 5. §-a helyébe a következő rendelkezésnek kellene lépnie: „*A vállalkozásnak a kijavítást vagy kicserélést haladéktalanul, de legfeljebb tizenöt napon belül el kell végeznie.*”; és egyúttal az R. 8. §-ának a következő (3) bekezdéssel kellene kiegészülnie: „*(3) A fogyasztóvédelmi hatóság az 5. § vonatkozásában vizsgálja egyrészt, hogy a vállalkozás a kijavítást vagy kicserélést a körülmények által lehetővé tett legrövidebb időn belül elvégezte-e, másrészt, hogy a kijavítás vagy kicserélés legfeljebb tizenöt napon belül megtörtént-e. Ezt a szabályt a 7. § (2) bekezdése vonatkozásában is megfelelően alkalmazni kell.*”

¹¹⁹ Vö. pl. Kfv.II.37.851/2014/7 sz., 2015. május 6-i ítélet.

¹²⁰ Vö. BH2008. 257.; EBH2007. 1744., Kfv.III.37.027/2007/4.: „[...] amennyiben azt tapasztalja, hogy az a vásárlást követően keletkezett okra vezethető vissza, illetve rendeltetésellenes használat eredménye, a polgári jog általános szabályai szerint érvényesítheti kártérítési igényét a fogyasztóval szemben.”; továbbá: Kfv.II.37.507/2015/3.

¹²¹ Vö. R. 8. § (1)–(2) bek.

A jogalkotó azonban a Módr. 1. §-a által nem ezt az általam javasolt¹²² utat járta be, hanem kimondta, az R. 5. §-a helyébe a következő rendelkezés lép: „A vállalkozásnak törekednie kell arra, hogy a kijavítást vagy kicserélést legfeljebb tizenöt napon belül elvégezze. Ha a kijavítás vagy a kicserélés időtartama a tizenöt napot meghaladja, akkor a vállalkozás a fogyasztót tájékoztatni köteles a kijavítás vagy a csere várható időtartamáról. A tájékoztatás a fogyasztó előzetes hozzájárulása esetén, elektronikus úton vagy a fogyasztó általi átvétel igazolására alkalmas más módon történik.” – ezzel /értelmezhető harmincnapos megszorítással¹²³ – vö. R. 7. § (1b) bek. c) pont] *vállalkozásbarát módon* ’feloldotta’ az értelmezési dilemmát.

4.2.3. A fogyasztó¹²⁴ és vállalkozás¹²⁵ közötti szerződés (fogyasztói szerződés) gyakorlatában létező probléma, hogy amikor a „hibás teljesítés” vonatkozásában a vállalkozást terheli a *bizonyítási kötelezettség*,¹²⁶ a vállalkozás a mögöttes kötelezett (forgalmazó, importőr, gyártó), illetve a „javítószolgálat”¹²⁷ véleményére hivatkozva elutasítja a fogyasztó kifogását, holott a mögöttes kötelezett, javítószolgálat nem minősül független szakértőnek, mivel a kötelezetti oldalon szerepel.¹²⁸ Az esetek egy igen jelentős részében így a fogyasztók jogsérelmet szenvednek el, és szavatossági, illetve jótállási igényeikben kielégítetlenül maradnak, amellyel szemben hatékonyabb jogalkotói és jogalkalmazói védelemre lenne szükség. Véleményem szerint ezért szó szerint ki

¹²² Ld. pl. HÁMORI Antal: A fogyasztói szavatossági és jótállási igények intézésének szabályozása és gyakorlata. *Magyar Jog*, 2019/4. 212–219.; HÁMORI Antal: Fogyasztói jogok érvényesülése hatósági eljárásban 1–2. *Jura*, 2018/2. 378–393., 2019/1. 271–292.

¹²³ Ld. Módr. 3-4. § (a Módr. 1. §-a szerinti ’megoldáshoz’ képest pozitív lépésként): 3. § Az R. 7. §-a a következő (1a)–(1b) bekezdéssel egészül ki: „(1a) A javítószolgálat köteles igazolható módon a vállalkozást értesíteni a termék kijavítását követő öt munkanapon belül a javítás elvégzéséről. (1b) A javítószolgálat köteles igazolható módon értesíteni a vállalkozást a megállapítást követő öt munkanapon belül: a) ha az ingó dolog első alkalommal történő javítása esetén megállapítást nyer, hogy az ingó dolog nem javítható; b) ha az ingó dolog javítása előreláthatóan tizenöt napnál hosszabb időt vesz igénybe, a javítás várható idejéről; c) ha az ingó dolog javítása nem lehetséges *harminc nap* alatt.”; 4. § Az R. 8. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép: „(1) A 4-7. §-ban foglalt rendelkezések megsértése esetén a fogyasztóvédelmi hatóság jár el a fogyasztóvédelemről szóló törvényben meghatározott szabályok szerint.” (kiemelés: H. A.). A Módr. végső előterjesztői indokolása tartalmazza: „A Rendeletben megfogalmazott, 15 napon túli javításra vonatkozó tájékoztatási kötelezettségen felül, a vállalkozás a 30 napon belüli javítási kötelezettség elmulasztása, valamint a csere, illetve a cseretermék adásának hiánya esetén – a fogyasztó eltérő rendelkezése hiányában – a vételár visszatérítésére köteles.” Vö. 151/2003. (IX. 22.) Korm. rendelet 5. § (5)–(7) bek.

¹²⁴ Ld. Ptk. 8:1. § (1) bek. 3. pont.

¹²⁵ Ld. uo. 4. pont.

¹²⁶ Ld. uo. 6:158. §, 171. § (1) bek.; vö. pl. 151/2003. (IX. 22.) Korm. rendelet.

¹²⁷ Ld. pl. R. 7. § (1)–(3) bek.

¹²⁸ Ld. pl. a Budapesti Békéltető Testület *Digitális fogyasztóvédelem vállalkozásoknak és fogyasztóknak* című, nyolc oldal terjedelmű (é. n., 2017-ben kézhez kapott) dokumentuma, III. rész 5. pont: „a webáruházak kizárólag a velük szerződésben álló szervizek véleményére hagyatkoznak, amelyek tartalma általában kifogásolható [...], „nem írnak le semmilyen ok-okozati összefüggést, [...] nem derül ki az alkalmazott vizsgálati módszer sem.” „Az ilyen és ehhez hasonló esetekben a szervíz véleménye nem alkalmas bizonyítéknak (emellett ilyenkor sérülhet a függetlenség követelménye is), így pedig a fogyasztó kijavításra, kicserélésre irányuló igénye megalapozottnak bizonyulhat.”

kellene mondani, hogy a vállalkozás a mögöttes kötelezett, javítószolgálat véleményével nem tesz eleget bizonyítási kötelezettségének, az nem minősül független szakértői véleménynek. Ez által a fogyasztók hatékonyabban tudnák igényeiket érvényesíteni, a megtévesztő (tisztességtelen) kereskedelmi gyakorlat visszaszorulna, amelyet a fogyasztóvédelmi hatóság eljárása is segíthetne.¹²⁹

Szövegszerű javaslatom szerint az R. 6. §-a a következő (3) bekezdéssel egészülne ki: „(3) A vállalkozás a mögöttes kötelezett (forgalmazó, importőr, gyártó), illetve a javítószolgálat véleményével nem tesz eleget bizonyítási kötelezettségének, az nem minősül független szakértői véleménynek.”

A jogalkotó a Módr. 2. és 6. §-ával a következő lépés mellett döntött: az R. 6. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki: „(3) Ha a fogyasztó szavatossági és jótállási igényének megítéléshez szakvélemény beszerzése szükséges, a szakvélemény kötelező tartalmi elemeit az 1. melléklet tartalmazza.”; az 1. melléklet szerint a szakvélemény kötelező tartalmi elemei: megrendelő neve és címe, üzlet neve és címe, vizsgálat tárgya, vizsgálati díj összege, vizsgálati díj fizetésére kötelezett, termék beérkezésének időpontja, vásárlás időpontja, minőségi kifogás bejelentésének időpontja, fogyasztó kifogása, vizsgálati módszerek, vizsgálat megállapításai indokolással ellátva, tájékoztatás, egyebek.

4.3. A Kertv., a 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet és az Fgytv. módosítása

A kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény (Kertv.) 5. § (4)–(5) bek. és a kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet 25. § (1)–(5) bek. szerinti „vásárlók könyve” szabályozását illetően *jobbizonytalanság* van a tekintetben, hogy mennyi időn belül kell válaszolni a vásárlók könyvébe bejegyzett panaszra (javaslatra). A hatósági és a bírói gyakorlat a vásárlók könyvébe az Fgytv. szerinti fogyasztó által tett bejegyzés (*panasz*) esetén – véleményem szerint helyesen – az Fgytv. 17/A. § (6) bek. szerinti *harmincnapos válaszadási határidőt* tartja irányadónak.

A Fejér Megyei Bíróság 21.K.21.754/2010/11. számú, 2010. november 16-i, jogerős ítélete szerint harmincnapos válaszadási határidőről van szó: „[...] az elsőfokú hatóság a 2010. február 17-én kelt határozatával kötelezte a felperest, hogy az alábbi hiányosságot 15 napon belül szüntesse meg: »A fogyasztó által szóban bejelentett reklamációról vegyen fel jegyzőkönyvet és annak másolatát adja át a fogyasztónak, illetve a fogyasztó által a Vásárlók könyvébe tett bejegyzést vizsgálja ki és a kivizsgálás eredményéről a bejegyzéstől számított 30 napon belül írásban tájékoztassa a fogyasztót. Megállapította, hogy a Zrt. azzal, hogy a szóban bejelentett reklamációról nem vett fel jegyzőkönyvet, illetve a Vásárlók Könyvében bejegyzett panaszra 30 napon belül írásban nem válaszolt, megsértette a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. tv. (a továbbiakban: Fgytv.) 17/A. § (2) bekezdését. [...]”.

A Veszprém Megyei Kormányhivatal Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály Fogyasztóvédelmi Osztálya VEO/001/01062-0005/2015 iktatószámú (elsőfo-

¹²⁹ Ld. R. 8. § (1)–(2) bek.

kú, kötelezésről szóló) határozata szerint: „A vásárlók könyvébe tett olyan fogyasztói bejegyzések, panaszok, amelyek az üzlet működésével, továbbá az ott folytatott kereskedelmi tevékenységgel kapcsolatosak, írásbeli fogyasztói panasznak minősülnek. Az írásban tett fogyasztói panaszok intézésével kapcsolatos szabályokat a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Fgytv.) 17/A. §-ának (6)–(8) bekezdései írják elő. [...] A Hatóság a rendelkezésére álló nyilatkozatok alapján megállapította, hogy a kérelemben előadottak alapján, Kérelmező nem kapott választ a vásárlók könyvi bejegyzésére, illetve az [...] Kft. nyilatkozatában nem tudta igazolni a válaszlévlé postára adásának tényét. A Vállalkozás jogsértést követett el azáltal, hogy a Kérelmező 2015. augusztus 20. napján, a vásárlók könyvébe tett fogyasztói bejegyzés tekintetében, a panaszkezelésre vonatkozó Fgytv. 17/A. § (6) és (8) bekezdésének előírásait nem tartotta meg, azáltal, hogy igazolható módon nem intézkedett a válaszlévlé közléséről, valamint válaszlévlében – amelyben a fogyasztó panaszát elutasította – nem adta meg a fogyasztó lakóhelye szerint illetékes békéltető testület, illetve hatóság nevét és elérhetőségét.”¹³⁰

Az Fgytv. 17/A. §-át illetően megemlítendő, nem csak az a probléma, hogy a fogyasztók és a kereskedők nem biztos, hogy kiolvassák a „*vásárlók könyvéből*” (annak

¹³⁰ Vö. pl. Kúria Kfv.II.37.228/2012/6. számú, 2013. február 20-i ítélet: „Az elsőfokú hatóság [...] 2011. március 16. napján kelt SOF-00225/0010/2011. számú határozatában – bírság kiszabás terhe mellett –, a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Fgytv.) 17/A. § (4) és (5) bekezdéseire, 47. § (1) és (4) bekezdéseire hivatkozással – kötelezte a felperest, hogy a beérkező panaszok tekintetében a 30 napos válaszadási határidőt ne lépje túl, és a panaszost tájékoztassa, mely hatóság vagy békéltető testület eljárását kezdeményezheti.” Az Fgytv. 17/A. § szerinti *harmincnapos határidős szabály* alkalmazása is megjelenik a – Kúria Kfv.II.37.228/2012/6. számú, 2013. február 20-i, vitatható (az Fgytv. „tág hatályát”, „szűkítő”, non-kontraktuális kapcsolatot elvető) ítélete által hatályon kívül helyezett – Somogy Megyei Bíróság 6.K.21.198/2011/2. számú, 2011. november 22-i ítéletében /a Kúria ítélete véleményem szerint – az Fgytv. fogyasztófogalmának 2008. szeptember 1-jétől a természetes személyre történő szűkítése ellenére – azért vitatható, mert az Fgytv. szerinti védelemhez nem szükséges szerződéses jogviszony: a bepanaszolt vállalkozás tevékenysége, szolgáltatása („a mért fogyasztás arányosítása”) a panaszost érinti, illetve érintheti (az adott esetben lehet, hogy – pl. téves arányosítással, számolással – kárt okoz neki), fogyasztó lehet a „használó” is, nem csak a „megrendelő”, illetve „megbízó” [ld. Fgytv. 1. § (1) bek., 2. § a)–b) pont]; a konkrét ügyben a szolgáltatást a „társasház” rendelte meg, de azt – a társasház tulajdonostársainak közössége tagjaként – a panaszos is „kapja”, „használja” („igénybe veszi” – mérőkészülék a külön tulajdonban álló lakásában lévő radiátoron is lehet), miként a szülők által a gyermekek részére megvásárolt dolgokat (pl. ruhákat, játékokat) – a családi közösség tagjaiként – a gyermekek (is) használják, s így az Fgytv. alkalmazásában e dolgok vonatkozásában, a kontraktuális kapcsolat hiánya ellenére e gyermekek is fogyasztók [ez a jogtudomány, jogirodalom szerint egyértelmű; ld. pl. FAZEKAS (2007) i. m. 77.; HÁMORI Antal: *Bevezetés a fogyasztóvédelmi jogba I. A fogyasztóvédelmi jog alapjai*. Budapest, Axol, 2007. 58. – vö. Fgytv. 2008. augusztus 31-ig hatályos fogyasztó-fogalma]. Az Fgytv. 17/A. § *harmincnapos határidős szabályának* alkalmazásához (és a bírságkiszabás mérlegelési szempontjaihoz) ld. még pl. a Kúria Kfv.III.37.704/2011/5. számú, 2013. január 15-i ítélet; Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály Fogyasztóvédelmi Osztálya BO/FO/387-6/2016. számú, 2016. május 29-i határozat; JNO/001/01283-0002/2015 iktatószámú (elsőfokú, kötelezésről szóló) határozat; ad 17/A. § (8) bek. pl. HB/04-FVO/00295-0002/2016 iktatószámú (elsőfokú, kötelezésről szóló) határozat, a 17/B. § (5) bek. *tizenöt napos határidős szabályának* alkalmazásával Tolna Megyei Kormányhivatal TO/001/00039-0001/2016 iktatószámú (elsőfokú, kötelezésről szóló) határozat.

szabályozásából) a *harmincnapos válaszadási határidőt*,¹³¹ hanem az is, hogy az ötéves megőrzési szabály ‘megtalálása’ sem tűnik ‘egyszerűnek’,¹³² mivel a „vásárlók könyvé”-nek regulációjában¹³³ két évről van szó, és nem kizárt, hogy a „vásárlók könyvé”-be történt bejegyzés esetén ezen utóbbi – a *jogbiztonság alkotmányos követelményére*¹³⁴ is figyelemmel – mint *lex specialis*, és nem az Fgytv. 17/A. § (7) bek. alkalmazandó, elvégre a „fogyasztó”, vásárló a „vásárlók könyvé”-be írt, nem külön lapra, márpedig a „vásárlók könyve” tekintetében a két év áll.

Az is kérdés továbbá, hogy az Fgytv. 46. § (3) bek. hogyan viszonyul az Fgytv. 17/A. § (7) bek.-hez, a „három év” az „öt évhez”; az Fgytv. 17/A. § (7) bek. szerinti ötéves szabály az Fgytv. 46. § (3) bek. szerinti hároméves szabályhoz képest „*lex specialis*”, vagy az *eljárás megindításának időpontjával összefüggésben értendő*, azaz az „eljárás” akár ‘két éve folyik’,¹³⁵ amely utóbbi értelmezésnek véleményem szerint nincsen életszerű alapja, a szóban forgó ötéves szabály, az Fgytv. 17/A. § (7) bek. két évre „üres” lenne, ezért nem tűnik valószínűnek, hogy a törvényhozói „szándék” erre terjedt ki, s így inkább a „*lex specialis*” látszik ésszerű ‘megoldásnak’, vagyis a „jegyzőkönyv” és a „válasz másolati példánya” vonatkozásában az Fgytv. 17/A. § (7) bek. alapján a szabály az, hogy „a fogyasztóvédelmi hatóság eljárása a jogsértés bekövetkezését követő öt éven túl nem indítható meg”. A fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény módosításáról szóló 2012. évi LV. törvény 7. §-ához fűzött indokolás az Fgytv. 17/A. § (7) bek. vonatkozásában mindössze azt tartalmazza, hogy: „A panaszról felvett jegyzőkönyvet és a válasz másolati példányát a korábbi három helyett – az általános elévülési időhöz igazodva – öt évig köteles a vállalkozás megőrizni.” [vagyis az Fgytv. 17/A. § (7) bek. „visszatért” a *lex generalis*-hoz: ld. pl. a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 94/A. § (2) bek. – e § (3) bek. alapján, ha jogszabály eltérően nem rendelkezik, a (2) bek. szerinti egyéves határidő a hatóság számára újrakezdődik a) a 94. § (1) bek. a) pontja szerinti végzés jogerőre emelkedésének napján, b) ha a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság a hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezi].

A fogyasztóknak nem minősülő „vásárlók” vonatkozásában ‘kevésbé látni’ a válaszadási határidőt,¹³⁶ pedig a *vásárlók könyve* szabályozásának – szűkítés hiányában – e jogalanyok is jogosulti címzettjei. Kérdés, hogy a Kertv. 9. § (2) bek.-ben a gondolatjeles szövegrész („a fogyasztóvédelemről szóló törvény szabályai szerint”) az Fgytv. szerinti „fogyasztó”-ra szűkítő értelemmel bír-e, s ha igen, akkor (*harmincnapos*) *analógia* alkalmazható-e, vagy pedig arról van szó, hogy a Kertv. 9. § (2) bek. – e § (1) bek.-hez képest *lex specialis*ként – a Kertv. 5. § (4) bek. vonatkozásában (is) meghatározza az eljárás tekintetében alkalmazandó törvényt (az Fgytv.-t), de a fogyasztóvédelmi hatóság eljárását nem szűkíti le a fogyasztó és a vállalkozás közötti – Fgytv. 1. § (1)

¹³¹ Ld. Fgytv. 17/A. § (6) bek.

¹³² Ld. Fgytv. 17/A. § (7) bek.

¹³³ Ld. 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet 25. § (5) bek.

¹³⁴ Ld. Alaptörvény B) cikk (1) bek.

¹³⁵ Vö. pl. új eljárásra utasítás, új eljárásra kötelezés, ld. Ákr. 121. § (2) bek., Kp. 89. § (1) bek. b) pont.

¹³⁶ Vö. Kertv. 9. § (2) bek.

bek. szerinti – „viszonyra” [különben a „vásárlók könyvé”-nek egyéb jogosulti címzettjei e jogi ‘fenomén’ vonatkozásában a Kertv. 9. § (1) és (2) bek. ‘közé esnének’, azaz e tekintetben védtelenek lennének, ami a „vásárlók könyvé”-nek véleményem szerinti jogosulti címzetti szabályozásából nyilvánvalóan nem következhet].

A fentiek alapján – a jogértelmezési, jogalkalmazási, illetve jogszabályi problémákat orvosolandó, a „vásárlók könyve” jogintézményének megfelelő („vásárló”-védő) szabályozása, a „vásárlói” (fogyasztói) panaszforumokról szóló tájékoztató kellő előírása érdekében – a következő *jogszabálmódosításokat* javaslom:

- a) A Kertv. 5. § (4) bek. helyébe a következő rendelkezés lépne: „(4) Az üzletekben jól látható és könnyen hozzáférhető helyen a kereskedelmi hatóság által hitelesített, folyamatosan számozott oldalú vásárlók könyvét kell elhelyezni. A vásárlók a vásárlók könyvébe bejegyezhetik az üzlet működésével, továbbá az ott folytatott kereskedelmi tevékenységgel kapcsolatos panaszait és javaslatukat. A vásárlót e jogának gyakorlásában megakadályozni vagy befolyásolni tilos. A vásárlók könyvébe tett bejegyzésekre – miként a külön írásbeli panaszokra és javaslatokra – harminc napon belül indokolással írásban válaszolni kell. A válaszban tájékoztatni kell a vásárlót arról, hogy amennyiben nem ért egyet az abban foglaltakkal, mely hatósághoz vagy békéltető testülethez fordulhat. Meg kell adni a hatóság és a békéltető testület levelezési címét, telefonos és internetes elérhetőségét. A fogyasztóvédelemről szóló törvény szerinti fogyasztói jogvita esetében a tájékoztatásnak arra is ki kell terjednie, hogy a kereskedő igénybe veszi-e a békéltető testületi eljárást.”
- b) A Kertv. 5. § a következő (6) bekezdéssel egészülne ki: „(6) Az üzletben, illetve az árusítás helyén a vásárlót jól láthatóan és olvashatóan tájékoztatni kell arról, hogy panaszával mely hatósághoz vagy békéltető testülethez fordulhat. A tájékoztatón fel kell tüntetni az illetékes hatóságok és békéltető testület levelezési címét, telefonos és internetes elérhetőségét.”
- c) A 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet 25. § (5) bek. helyébe a következő rendelkezés lépne: „(5) A kereskedelmi tevékenység ellenőrzésére jogosult hatóságok öt évre visszamenőleg vizsgálhatják a vásárlók könyvébe tett bejegyzéseket, valamint az írásbeli vásárlói panaszra és javaslatra adott válasz másodpéldányát.”
- d) Az Fgytv. 46. § (3) bek. első mondata helyébe a következő rendelkezés lépne: „A fogyasztóvédelmi hatóság eljárása a jogsértés bekövetkezését követő öt éven túl nem indítható meg.”

Indokolásom lényege szerint az egyértelmű és egységes, jelentősebb „vásárló”-védő szabályozás érdekében a Kertv. szó szerint kimondaná, hogy a kereskedő a vásárlók könyvébe tett és a külön írásbeli vásárlói panaszokra, javaslatokra harminc napon belül indokolással írásban válaszolni köteles, amelynek a panaszforumokról szóló tájékoztatásra is ki kell terjednie. A Kertv. a vásárlók nagyobb oltalma végett – az Fgytv. 17/A. § (8) bekezdésével összhangban – biztosítaná a vásárlói panaszforumokról szóló tájékoztatót, amelynek az üzletben, az árusítás helyén meg kellene jelennie. A törvénymódosítás – a fogyasztók fokozottabb védelme céljából – összhangba hozná az Fgytv. 17/A. § (7) bek. és 46. § (3) bek. szabályát: három évről öt évre emelné azt az időtartamot, amelyen belül a fogyasztóvédelmi hatóság eljárása megindítható. A 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet – a vásárlók fokozottabb védelme érdekében, összhangban az

Fgytv. 17/A. § (7) bek. és 46. § (3) bek. szabályával – kimondaná, hogy a kereskedelmi tevékenység ellenőrzésére jogosult hatóságok öt évre visszamenőleg vizsgálhatják a vásárlók könyvébe tett bejegyzéseket, valamint az írásbeli vásárlói panaszra és javaslatra adott válasz másodpéldányát. Az írásbeli vásárlói panasz mellett a „javaslat” megjelenítése a válaszadási kötelezettség körében a jelentősebb „vásárló”-védő szabályozás, a kereskedői visszaélések, félreértések visszaszorítása, megelőzése érdekében, a „panasz” és a „javaslat” „átfedései” miatt indokolt.¹³⁷ A kereskedői és vásárlói (nem hivatásos jogalkalmazói) gyakorlatban – szemben a hatósági és bírói gyakorlattal – kevésbé vannak tisztában azzal, hogy „nem az elnevezés számít”, és az adott esetben lehet, hogy nem is egyértelmű a tartalom, amely a „vásárló” javára billenti a mérleget. A tényleges (tisztán) javaslatra adandó válasz szintén nem aránytalan, hanem a normális kereskedelmi gyakorlat része.

4.4. A Szabs. tv. módosítása

4.4.1. A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (Szabs. tv.) 200. § (1) bek. d) pontja akként rendelkezik, hogy: aki közterületen vagy nyilvános helyen *fiatalkorú*t szándékosan lerészegít, szabálysértést követ el. A kritika tárgyát a „fiatalkorú” szó képezi, ugyanis – véleményem szerint, miként a Szabs. tv. 200. § (1) bek. b) pontjában is látjuk – a „*tizennyolcadik életévét be nem töltött személy*” szövegrész szükségeltetik. Álláspontom indokolása e tekintetben a következő (túl azon, hogy a „fiatalkorú” aktív – nem passzív – alanyi megnevezés): a Szabs. tv. 27. § (1) bekezdés alapján e törvény alkalmazásában *fiatalkorú* az, aki a szabálysértés elkövetésekor a tizennegyedik életévét betöltötte, de a tizennyolcadikát még nem; véleményem szerint a „*tizennegyedik életévét be nem töltött személy*” szóban forgó szabálysértési jogi védelme is szükséges, mert a Büntető Törvénykönyvről szóló 2013. évi C. törvény (Btk.) „*kiskorú veszélyeztetése*” tényállása¹³⁸ nem minden esetben alkalmazható a „*lerészegítés*”-re, mivel lehet, hogy fiatalkorú a szándékosan lerészegítő,¹³⁹ márpedig a „*tizennegyedik életévét be nem töltött személy*”-t a „*fiatalkorú*”-nál is fokozottabb védelem illeti meg.¹⁴⁰

4.4.2. Véleményem szerint *helytelen*, hogy a Szabs. tv. 233. § c) pontjában *csak a „vendéglátóipar értékesítő helyei” szerepelnek elkövetési helyként*.¹⁴¹ Ugyanis, az „üzlet”-ben – nemcsak vendéglátó üzletben – és *más értékesítő, illetve szolgáltatás-nyújtási*

¹³⁷ Vö. pl. a panaszokról és a közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény 1. § (2) bek. második mondat: „A panasz javaslatot is tartalmazhat.”

¹³⁸ Ld. Btk. 208. § (1)–(2) bek.

¹³⁹ Vö. Btk. 208. § (2) bek. („*tizennyolcadik életévét betöltött személy*”).

¹⁴⁰ Ld. még pl. BISZTRICZKI László – KÁNTÁS Péter: *Az új szabálysértési törvény magyarázata. Gyakorlati kérdések és válaszok a szabálysértési jog köréből*. Budapest, HVG-ORAC, 2012. 536.; BISZTRICZKI László – KÁNTÁS Péter: *A szabálysértési törvény magyarázata*. Budapest, HVG-ORAC, 2014. 645.

¹⁴¹ A Szabs. tv. 233. § c) pontja: „Aki [...] c) a vendéglátóipar értékesítő helyein a jogszabályban előírt tájékoztatási kötelezettségét megszegi, szabálysértést követ el.”

helyeken is megjelennek jogszabályban előírt tájékoztatási kötelezettségek. Erre példák a következő rendelkezések:

- a Kertv. 6. § (2) bek. b) pont: „A kereskedő köteles [...] az üzlet nyitvatartási idejéről és az abban bekövetkező változásokról a vásárlókat tájékoztatni.”
- a 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet 13. § (2) bek. második mondat: „A kereskedő köteles az automatán nevét és székhelyét feltüntetni.”
- a 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet 15. § (a 2017. július 1-től hatályos szöveg szerint): „Az alkalmi rendezvényen történő árusítás a termékre vonatkozó jogszabály által előírt feltételek teljesítése mellett történhet, továbbá a kereskedő jól látható módon köteles feltüntetni nevét, székhelyét az értékesítés helyszínén.”
- a 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet 18/A. §: „Közlekedési eszközön folytatott értékesítés a közlekedési eszköz tulajdonosának, vagy üzemtartójának engedélyével, továbbá az értékesített termékre vonatkozó jogszabályok alapján szükséges hatósági engedélyek birtokában, a kereskedő nevének és székhelyének a vásárlók számára jól látható helyen történő feltüntetésével végezhető.”
- a 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet 24. § (3) bek.: „Az üzletben működő biztonsági szolgálat nevééről és székhelyéről, működésének vásárlókat érintő szabályairól a vásárlókat jól láthatóan tájékoztatni kell.”

A szóban forgó *különbségtételnek* véleményem szerint *objektíve ésszerű indoka nincsen*. A fogyasztók védelme ugyanúgy fontos egyéb helyeken is, mint a vendéglátóipar értékesítő helyein. A Szabs. tv. 233. § c) pontjának más értékesítő helyekre és a „szolgáltatás-nyújtási hely”-re is ki kellene terjednie, nemcsak a vendéglátóipar értékesítő helyeire. Ezért javaslom, hogy a Szabs. tv. 233. § c) pontja helyébe a következő rendelkezés lépjen: *[Aki] „c) üzletben vagy egyéb értékesítő, illetve szolgáltatás-nyújtási helyen a jogszabályban előírt tájékoztatási kötelezettségét megszegi,” [szabálysértést követ el.]*

A Szabs. tv. 233. §-ának címe („Árak megállapításának, közlésének és feltüntetésének elmulasztása”) nem ad okot, hogy e § c) pontja – a vendéglátóipar értékesítő helyein belül – a jogszabályban előírt ár-, illetve díjtájékoztatási kötelezettség megszegésére korlátozódjék, mert e § – a címe ellenére – nemcsak „árakról”, „díjakról”, hanem például „árak minőségi osztályáról, minősítéséről” – azok megfelelő feltüntetéséről – is szól.¹⁴² A Szabs. tv. 233. §-ának címét – tükröződő e § tartalma – a következőre javaslom módosítani: *Tájékoztatási kötelezettség megszegése*.

4.5. Az Alaptörvény módosítása

A fogyasztók jogainak jelentősebb védelmét alapvetően szolgálná az Alaptörvény XX. cikk (2) bek. módosítása és (3) bekezdéssel történő kiegészítése, a következők szerint:

- „(2) Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a fogyasztóvédelem, a munkavédelem

¹⁴² Ld. Szabs. tv. 233. § b) pont.

és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres test-edzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő.”

„(3) Magyarország a fogyasztói alapjogokat – ideértve a vagyoni érdekek védelméhez, a tájékoztatáshoz, a jogorvoslathoz és az érdekképviselethez való jogot is – a fogyasztó és vállalkozás viszonyában fokozott védelemben részesíti.”

Indokolásom lényege szerint az alaptörvény-módosítás a fogyasztó és vállalkozás viszonyában fokozottabb jogi védelemben részesítené a fogyasztókat. A módosítás a fogyasztók vállalkozásokkal szembeni védelmét – a vagyoni érdekek védelméhez, a tájékoztatáshoz, a jogorvoslathoz és az érdekképviselethez való jog vonatkozásában is – alapjogi szinten jelenítené meg.

5. Záró gondolatok

A fogyasztók – általában a gyengébb fél – védelmének, támogatásának jelentősége, aktualitása és komplexitása a fentiek alapján is érzékelhető. Az állami „kiegyenlítési törekvés”-ben mind a magánjogi, mind a közjogi, anyagi és eljárásjogi szabályozás jelentős szerepet játszik, amely az említettek szerint is növelendő.

A gyengébb fél fokozott(abb) védelmének szükségessége véleményem szerint objektíve fennáll: a szabadság – fogalmilag, normatíve, így a szerződési szabadság is soha nem az igazságtól, hanem mindig az igazságban való szabadság (igazság, az igazság szerinti, hogy *a kiszolgáltattott személyt jobban kell védeni*); a kógens szabályok is ennek fényében szemlélendők. A szabályozási változásoknak is a „fogyasztó” – az ember – és nem a fogyasztás szolgáltatásban kell állniuk, és ez által a kötelezettek (pl. forgalmazók, gyártók) javára is irányulnak.

Szent II. János Pál pápa – a mai napig is tartó aktualitással – írta: „A gazdaság valójában csak az egyik összetevője és dimenziója az emberi tevékenység sokféleségének. Ha abszolúttá válik, ha az ártermelés és -fogyasztás a társadalmi életben a központi helyre kerül, és minden mástól függetlenül a társadalom egyedüli értékévé válik, akkor az okot nemcsak és nem annyira magában a gazdasági rendszerben kell keresni, hanem abban, hogy a szociális–kulturális értékrend – miután nem ismeri el az etika és a vallás jelentőségét – meggyengült, és csupán a javak termelésének és a szolgáltatásoknak tulajdonít jelentőséget.”¹⁴³

„[...] a gazdasági szabadság az ember szabadságának csak az egyik eleme. Amikor a gazdasági szabadság önállósodik, amikor az embert inkább a javak termelőjének és fogyasztójának tekintik, semmint személynek, aki azért termel és fogyaszt, hogy megéljen, akkor a szabadság elveszíti valós kapcsolatát az emberi személlyel, végül elidegeníti és elnyomja őt.”¹⁴⁴

¹⁴³ Szent II. JÁNOS PÁL pápa: Centesimus annus kezdetű enciklika a szociális kérdéstről. 1991. május 1., *Acta Apostolicae Sedis*, 1991. 793–867., magyarul: Budapest, Szent István Társulat, 1991., 39. pont.

¹⁴⁴ Uo.

„Az ember ma gyakran elvész az állam és a piac két pólusa között. Néha ugyanis úgy tűnik, mintha időnként csak ártermelőként és -fogyasztóként, vagy az állam közigazgatási alanyaként létezne, mintha feledésbe merülne, hogy az emberek együttélésének nem célja sem az állam, sem a piac, hanem az ember önmagában olyan páratlan értékkel bír, hogy az államnak is és a piacnak is szolgálnia kell. Az ember mindenekelőtt igazságot kereső lény, arra törekszik, hogy e szerint az igazság szerint éljen és elmélyítse azt a múlt és a jövő nemzedékével folytatott párbeszéd révén.”¹⁴⁵

A jelen tanulmányban a szabályozás és a gyakorlat fejlődését, a gyengébb fél fokozottabb védelmét, támogatását, az igazságot célozva Szent II. János Pál pápa idézett szavait is ajánljuk az állami jogalkotók és jogalkalmazók figyelmébe. Az előrelépés, a jog maradéktalan érvényesülése érdekében sokat kell még tenni – nemcsak jogilag, mert az önmagában kevés, nem elég; olyan *szemléletformálásra van szükség*, amely az *igazságon* alapul, az *igazságosságban* épül, és amit a *szerelem* – az *önzetlen* (az *arany-szabály*¹⁴⁶ szerinti) *szerelem* élte.¹⁴⁷ Ehhez kívánok Mindenkinek szívből bölcsességet és bátorságot, hogy a szabadságban – az *igaz szabadságban* – napról napra *emberibb, mértékletes egyensúlyt* találjon – „fogyasztó”, jogosult és kötelezett egyaránt, mert „*Mi haszna van az embernek, ha az egész világot megszerzi is, de lelke kárát vallja? Mit is adhatna az ember cserébe a lelkéért?*” (Mt 16,26)

¹⁴⁵ Uo. 49. pont.

¹⁴⁶ Ld. Mt 7,12; Lk 6,31; vö. Tób 4,15.

¹⁴⁷ Vö. II. Vatikáni Zsinat: Gaudium et Spes kezdetű lelkipásztori konstitúció az Egyház és a mai világ viszonyáról. Róma, 1965. december 7., *Acta Apostolicae Sedis*, 1966. 1025–1115., 26., 63–64. pont; Lk 16,1-31; Kol 3,17.